

Wijziging van de Opiumwet

Wijziging van de Opiumwet

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen (36159).**

De **voorzitter**:

Aan de orde is het debat over de Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen.

Het is vandaag woensdag, wetgevingsdag. We zullen deze wet vandaag volledig behandelen in aanwezigheid van de minister van VWS en de minister van JenV. We gaan met tien leden van de Kamer dit debat voeren. Twee van de leden, de heer Claassen van de PVV en mevrouw Jansen van NSC, gaan hun maidenspeech houden. De regel is dat zij niet geïnterrupteerd worden. Na afloop feliciteren wij hen hartelijk.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:

We starten vandaag met mevrouw Bikker als eerste spreker. Zij spreekt namens de ChristenUnie. Mevrouw Bikker, gaat uw gang.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de collega's dat we meteen het goede gebruik van wetgevingswoensdag weer ingevoerd hebben. Aan de collega's die zo meteen hun maidenspeech uit gaan spreken, zeg ik: zet hem op; laat je hart zien! Het gaat sowieso goedkomen; daar ben ik van overtuigd.

Voorzitter. Ik wil de aanwezigen meenemen naar Oldebroek, naar Elburg waaraan ik twee jaar geleden met een aantal collega's van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid een werkbezoek bracht. Wij spraken daar met burgemeesters, met politieagenten en met ouders en jongeren over drugsgebruik. Er is één ontmoeting die ik voor altijd met mij mee zal dragen. Dat is de ontmoeting met ouders van wie hun kind was overleden door overmatig drugsgebruik; ouders die van alles hadden geprobeerd om hun kind te helpen. Ik sprak een burgemeester die van alles had geprobeerd om ervoor te zorgen dat wat juist zo vernietigend is in dit leven, te verbieden. Door alle omstandigheden was dat niet gelukt. Het snijdt je in je ziel als je hen spreekt. Ik ben ervan overtuigd dat we moeten inzetten op preventie, dat we allereerst moeten voorkomen dat jongeren gebruiken. Maar omdat we weten dat drugs zo verslavend zijn en het nog niet snel genoeg lukt om daarop in te grijpen, is bij mij de vaste overtuiging gegroeid dat we naast deze ouders moeten gaan staan, naast de politieagenten en naast de burgemeesters die de noodklok luiden. We moeten hier echt goed zorgen voor onze jongeren.

Ik ben blij dat beide ministers zijn aangeschoven, omdat het absoluut begint met preventie, met goed inzichtelijk maken wat de ontzettend ingewikkelde gevolgen zijn van drugsgebruik, zeker als het zo verslavend is. Daar spreken we over bij deze wet. Maar we moeten ook werk maken van opsporing en handhaving. Als burgemeesters en politie aan de bel trekken,

moeten we als Kamer daar ook actie op ondernemen. Ik wil op dit moment ook eerlijk zeggen dat het wel erg lang heeft geduurd met deze wet. We kunnen dan naar verschillende kanten kijken, maar ook naar de Kamer zelf. Wat mij betreft hadden we de wet eerder behandeld.

Voorzitter. Terug naar Oldebroek, want het middel waar we het toen over hadden was 3-CMC. Dat is gelukkig in oktober 2021 verboden. O, ik vergis me: dat was het middel 3-MMC. Ik zeg het nu zelf ook al fout. Het was toen 3-MMC. Dat werd verboden in oktober 2021. Maar al snel kwam er weer een volgende variant op de markt: het inmiddels verboden 3-CMC. Ook nu zijn er weer varianten die kinderlijk eenvoudig te bestellen zijn. Omdat we telkens opnieuw nieuwe varianten zien die kinderlijk eenvoudig te bestellen zijn maar die wel zwaar verslavend zijn, moet dit wetsvoorstel met spoed worden behandeld. Ik ben dan ook blij dat we dat vandaag doen.

Deze wet moet ervoor zorgen dat we niet meer achter de feiten aanlopen als het aankomt op de bescherming van onze jongeren. Er worden drie stofgroepen als geheel verboden en het wordt ook mogelijk om nieuwe stofgroepen, dus stofgroepen van drugs met heel ellendige gevolgen, op de opiumlijst te plaatsen. Dat komt geen moment te vroeg.

Voorzitter. In mijn bijdrage wil ik ingaan op een aantal aspecten: de precieze strafbaarstelling, de strafmaat, de keuze voor de stoffen, de spoedprocedure in de Opiumwet en de zorgen over de verschuiving van het gebruik. Ik begin met het aangeven waarom deze wet er moet komen. Dat is allereerst omdat de procedure nu te omslachtig is en te makkelijk wordt omzeild door de drugshandelaren. Dat blijkt ook uit de hartenkreten van politie en burgemeesters in de afgelopen weken. Ik noem Zaandam, Den Bosch en Maastricht. Dat zijn allemaal plekken waar drugslabs werden ontdekt, maar de politie de producten weer terug moest geven aan de handelaren, omdat de stof formeel nog niet verboden was. Gekmakend! Het is dan ook niet gek dat instanties als het Openbaar Ministerie, de politie, de Douane en de VNG ons vragen om haast te maken met deze wet.

Voorzitter. Deze wet is ook een uitgestoken hand naar onze buurlanden. In België en Duitsland is er al wel de NPS-wetgeving, maar daar omzeilen mensen het verbod door in Nederland te bestellen. We lopen achter de feiten aan. Daarom mijn eerste vraag aan de ministers: wanneer voorzien zij dat deze wet in werking kan treden? Wat is de snelst haalbare datum en wordt alles in het werk gesteld om die te halen?

Dan de strafmaat. De strafmaat die de wet hanteert, is een tussenvariant tussen lijst 1 en lijst 2 van de Opiumwet, tussen harddrugs en softdrugs. Kunnen de ministers mij uitleggen waarom zij niet hebben aangesloten bij de strafmaat voor de soorten die op lijst 1 staan? Niet in alle gevallen zal een overtreding van deze wet opzettelijk zijn, maar dan is het toch aan de rechter om daarmee rekening te houden in zijn strafmaat? Hoe verhoudt de strafmaat in dit artikel zich tot de wet die vorige week in consultatie is gegaan om de strafmaat voor overtredingen van lijst 1 juist te verhogen? Dat wordt voorgesteld omdat de strafbedreiging voor de zwaarste vormen van drugscriminaliteit inderdaad te mager is. Is de minister van Justitie en Veiligheid bereid om bij de verdere uitwerking van dat wetsvoorstel te bezien of de strafmaat in voorliggend wetsvoorstel nog voldoende aansluit? Ik hoor graag een precies antwoord.

Dan een tweede vraag, over de reikwijdte van de strafbaarstelling onder artikel 10c, de voorbereidingshandeling. Ik heb eerder bij motie aandacht gevraagd voor de aankoop van producten als stempelmachines en grote ketels: producten waarmee geproduceerd wordt. Dat zijn dus zaken die worden gebruikt voor de handel in drugs, obvious. Welke mogelijkheden biedt het nieuwe artikel nu om in dit soort situaties op te treden? Acht de minister van Justitie die voldoende?

Voorzitter. Dan de keuze voor deze stoffen en niet voor een generiek verbod. Als je overgaat tot een verbod op NPS, op deze stoffen, heb je twee keuzes: je selecteert een aantal specifieke stoffen of je kiest voor een generiek verbod. De regering kiest voor de eerste variant, waarbij het Nederlands Forensisch Instituut en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd hebben gekeken naar de specifieke stoffen die onder het verbod moeten vallen. De regering stelt dat de IGJ verwacht dat zonder een verbod op de voorgestelde stofgroepen jaarlijks extra ziekenhuisopnamen plaats zullen vinden en personen zullen overlijden door het gebruik van designerdrugs. Mijn fractie neemt dat signaal zeer serieus. Kan de minister toelichten waarom niet is gekozen voor een generiek NPS-verbod? Lopen we niet het risico dat er toch te veel deuren open blijven staan?

Ik denk dan bijvoorbeeld aan designerdrugs die op lijst II staan, maar wel hoog naar voren komen in de lijsten van het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum, het NVIC. We zien bijvoorbeeld een toename van meldingen bij het NVIC van designervarianten van slaapmiddelen, de zogeheten benzodiazepinen, voor de fijnproevers. Mijn scheikunde wordt ook weer een beetje opgefrist, voorzitter! Een aantal van die stoffen zijn inmiddels verboden, maar nieuwe designervarianten duiken op. Zou je daarvoor niet toch een mogelijkheid moeten creëren in de wet? Ik overweeg een amendement op de wet om toch ook de mogelijkheid voor een lijst IIA te creëren, maar ik ben natuurlijk zeer benieuwd hoe de ministers daartegenover staan.

Ik heb nog een tweede vraag naar aanleiding van het jaaroverzicht van het NVIC. In het jaarverslag lezen we dat het steeds lastiger wordt om wetenschappelijk bewijs te krijgen om de gezondheidsschade door specifieke drugs in beeld te krijgen. Dat is cruciaal om tot een plaatsing op de opiumlijst te kunnen komen. Het NVIC stelt dat de nationale volksgezondheid hierdoor extra risico kan lopen. De reden is dat zorgprofessionals terughoudend zijn met het delen van restmateriaal of patiëntgegevens, omdat ze twijfels hebben of dat wel mag, terwijl het mag. Kan de minister met het NVIC kijken wat nodig is om dit te verbeteren? Ook hier krijg ik graag een exact antwoord op.

Voorzitter. Ten slotte een vraag die daaraan raakt. 3-MMC staat momenteel op lijst II. We lezen dat er een onderzoek loopt voor lijst I, de harddruglijst. Wat is nu de stand van zaken? Laat dat alsjeblieft niet te lang wachten, zou ik erbij willen zeggen.

Dan kom ik op de spoedprocedure, voorzitter. Dat is een mooi bruggetje. Het gaat om artikel 3a, lid 5, de mogelijkheid om een middel per direct op de lijst te plaatsen. Ik zou willen vragen: waarom gebeurt dat nu zou weinig? Had dat niet gekund met 3-MMC? We zagen welke noodsignalen er kwamen uit het Noorden, uit Oost-Nederland. Burgemeesters zeiden: alsjeblieft, verbied deze designersdrugs. Ik vraag me dan toch af of niet te lang de Haagse tekentafel leidend is geweest en of we niet meer urgentie hadden moeten voelen, juist ook omdat er zo'n probleem was bij die gezinnen. Neem bijvoorbeeld Oldebroek of Elburg, waarmee ik begon. Ik zou daarom ook willen vragen om een specifieke evaluatie van dit artikel, de inzet van die spoedprocedure. Ik heb namelijk het idee dat óf de lat te hoog ligt óf het te veel uit beeld is geraakt, maar laten we ervoor zorgen dat we in ieder geval komen tot een werkende wet.

Ik weeg de noodzaak voor urgentie dus ook anders als het gaat om stofgroepen. De minister zegt: daar is zo'n spoedprocedure niet voor nodig. Mij lijkt dat wel verstandig, bijvoorbeeld toen we zagen dat 4-MMC steeds nieuwe opvolgers kreeg. Ik vind het dan wenselijk dat de minister in elk geval de mogelijkheid heeft tot een spoedprocedure per ministeriële regeling. Ik had eenzelfde amendement als de heer Krul heeft ingediend. Wellicht kunnen we ze samenvoegen, want volgens mij sluiten ze goed op elkaar aan. In ieder geval zal ik mijn amendement van harte ondersteunen.

Voorzitter. Mijn laatste punt gaat over een risico van deze wet: dat gebruik verschuift naar al

eerder verboden vormen van drugs. In het Verenigd Koninkrijk zag men een verschuiving naar het illegale aanbod. Nu is de situatie daar ook anders qua vormgeving van de wet; die is daar veel verstrekkender. De situatie is daar ook anders qua omvang van het gebruik van designerdrugs; dat is daar veel hoger. De situatie is ook anders qua andere facetten. Toch is het wel goed om lessen te trekken. Ik vind de regering wel heel afwachtend als ze stelt dat ze alleen op basis van signalen gaat investeren in voorlichting en preventie.

Als ik zie hoe er is omgegaan met de signalen uit de Achterhoek en met de signalen uit de Noord-Veluwe, dan ben ik bang dat we te laat te weinig doen. Het is ook gewoon niet normaal dat er grote groepen in onze samenleving zijn die het gevoel hebben dat zij zich moeten verdoven met drugs om de dag door te komen. Geld maakt niet gelukkig, en drugs ook niet. Het maakt ontzettend veel kapot. Het is ook niet normaal dat je voor een feestje van alles gebruikt wat enorm veel troep veroorzaakt, zowel aan criminaliteit als aan milieuvervuiling. En dan verpest je er ook nog eens je eigen gezondheid mee. Het is ook niet normaal dat we het normaal zijn gaan vinden dat jongeren uit kwetsbare wijken slachtoffer worden van criminele uitbuiting, en zo de prijs van drugsgebruik van anderen betalen met hun eigen welzijn.

Voorzitter. Het maakt te veel kapot, ook op onze planeet. Kijk naar de oerwouden van Colombia, die worden ontbost voor cocaïneplantages. We zien drugsafval in onze eigen land, in de natuur en in het water, en waar het soms decennia gaat duren om het weer op orde te krijgen. Rotterdam had terecht een campagne gericht op drugsgebruikers: "Jouw lijntje, zijn liquidatie." Wat de ChristenUnie betreft krijgt deze campagne een landelijke opvolging, waarbij we zonder filter laten zien wat de impact is op kwetsbare wijken, op jongeren maar ook op die natuur. Is het kabinet bereid om een soortgelijke campagne ook landelijk vorm te geven?

Voorzitter. Ik kom tot een afronding. Samen met de commissie waren wij in Oldebroek en in Elburg. Ik wil de burgemeesters danken voor het volhouden, voor het telkens opnieuw naar de Kamer brengen van de belangen van hun inwoners, van hun jongeren. En het duurde te lang; het heeft jaren geduurd. Maar door deze burgemeesters, die opstaan voor hun gemeenschap, ligt deze wet er nu wel. Ik wil alle ouders, die zich ook nu eigenlijk geconfronteerd weten met het leed dat zij meemaken, ontzettend veel sterkte wensen. Weet dat we naast jullie staan, juist ook in het tegengaan van drugsgebruik.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. Mevrouw Mutluer heeft een vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik zou mevrouw Bikker met uw permissie twee vragen willen stellen. Ik heb haar haar verhaal laten vertellen, want ik weet dat ze dat altijd vanuit het hart doet, ook als het gaat om het onderwerp drugsbeleid. Ik heb een wat meer technische vraag. Ik hoorde mevrouw Bikker in haar bijdrage noemen dat ze een algeheel verbod zou wensen op designerdrugs, ofwel NPS. Ik zou graag een reflectie van mevrouw Bikker willen op het volgende. Als ik het goed heb begrepen, heeft het RIVM zich kritisch uitgelaten over een eventueel algeheel verbod op NPS. Dat is, denk ik, ook de reden geweest waarom de ministers uiteindelijk voor drie stofgroepen hebben gekozen en daarbij het voorzorgsbeginsel hebben toegepast. Ik ontvang dus graag een reflectie van mevrouw Bikker op haar wens voor een algeheel verbod op NPS, terwijl het RIVM zegt dat er niet bij voorbaat kan worden gesteld dat al die stoffen de volksgezondheid schaden.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Daar zit mevrouw Mutluer natuurlijk op een belangrijke weging in dit wetsvoorstel. Ik zie heel

goed welke weging de regering heeft gemaakt, ook met de lessen uit omliggende landen. Ik ben blij dat we nu in ieder geval aan de slag gaan met deze stoffen, maar ik maak mij zorgen over de vraag of — ik ben ook wel benieuwd hoe mevrouw Mutluer dat weegt — we niet te veel deuren open laten staan. Kijk ook naar hoe slecht de spoedprocedure gebruikt wordt. We hebben het amendement van de heer Krul gezien, waar ik graag aan meewerk. In de afgelopen jaren hebben we namelijk geleerd dat designerdrugs heel vaak snel veranderen en op een bepaalde plek intensief gebruikt worden en elders in het land niet. Als je alle gemiddelden pakt, dan lijkt dat drugsgebruik eigenlijk helemaal geen of maar heel beperkte gevolgen te hebben. Dan zou je dus heel snel zeggen: het is niet nodig om ermee aan de slag te gaan. Maar juist tijdens die ontmoeting in Oldebroek — dat was nog met uw collega Kathmann, dus we moeten het er nog maar eens over hebben — zagen wij dat in zo'n streek het drugsgebruik onder jongeren zo heftig kan zijn dat er toch snel actie nodig is, ook al is het niet in heel Nederland een probleem.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik zal uiteraard in mijn bijdrage ook de afwegingen die door GroenLinks-PvdA zijn gemaakt aangaande deze wet delen. Maar ik heb niet heel erg een antwoord gekregen op de vraag naar de nadelen die met name ook het RIVM noemde op het moment dat je overgaat tot een generiek verbod, vanuit de volksgezondheid beredeneerd, maar misschien zelfs ook vanuit de opsporing beredeneerd. Wellicht kan er een nieuwe poging worden gedaan voor een antwoord. Daarna heb ik nog een extra vraag.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dat houdt de spanning erin. Ik kom toch nog een keer op die weging. Ik zeg niet dat ik per se een generiek verbod op alles wil. Ik ben de weging nog verder aan het maken. Daarom stel ik de vraag aan de ministers: laten we niet te veel deuren openstaan? Ik heb ook een heel aantal andere vragen gesteld wat betreft de mogelijkheid om deuren te sluiten op het moment dat schadelijke nieuwe designerdrugs ontdekt worden. Ik zie mevrouw Mutluer nu echt popelen om haar vervolgvraag te stellen.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dat zag mevrouw Bikker heel goed. Mijn vraag gaat inderdaad over de spoedprocedure. Ik denk dat we het met elkaar erover eens kunnen zijn dat wij iets aan die spoedprocedure moeten doen en dat we die moeten evalueren, want ook wij vragen ons af waarom zaken niet sneller kunnen worden verboden dan wel op die lijst kunnen worden gezet. Vindt mijn collega het niet een interessant idee om het voorzorgsbeginsel ook bij die spoedprocedure toe te passen en daarna de ministers de ruimte te geven om met de betrokken partijen het een en ander na te gaan en uiteindelijk via de AMVB te regelen dat een bepaalde stofgroep wel op die lijst komt? Wat vindt mijn collega van het idee om het voorzorgsbeginsel ook al bij die spoedprocedure toe te passen?

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Als het ertoe leidt dat voor gevaarlijke drugs eerder wordt genormeerd "doe dit niet; gebruik dit niet", ben ik altijd bereid om constructief te kijken naar de precieze invulling en naar hoe mevrouw Mutluer dit voor zich ziet. Juist daarop zag mijn vraag over het gebruik van de spoedprocedure zoals die er nu is. Daarom kan ik me aansluiten bij het amendement dat de heer Krul heeft liggen. Als we weten dat er een gevaar is voor de volksgezondheid en/of de openbare orde, vind ik het belangrijk dat we de vaart erin houden, in plaats van dat we eindeloos in een bureaucratische hordeloop zitten.

De heer **Van Nispen** (SP):

Het betoog van mevrouw Bikker is zeer helder. Ze heeft een duidelijke positie over deze wet. Voor een wetenschappelijke factsheet is ook gekeken naar de ervaringen in het Verenigd Koninkrijk, waar een soortgelijke wet al in werking is getreden. In die factsheet zijn we ook gewezen op bepaalde nadelen. Ik kom hier niet om mevrouw Bikker ervan te overtuigen dat

die nadelen groter zijn dan de voordelen, maar ik denk ook niet dat we kunnen uitsluiten dat bijvoorbeeld de straathandel zal toenemen als gevolg van dit wetsvoorstel. In het Verenigd Koninkrijk is het aantal drugsgelateerde sterfgevallen als gevolg van NPS gestegen. Er wordt ook gewezen op een ander effect, namelijk dat het gebruik van misschien nog wel schadelijkere middelen is toegenomen. Kortom, ik ga niet in discussie met mevrouw Bikker over deze nadelen. Ik ga niet zeggen dat de positie van de ChristenUnie zal moeten veranderen, want dat zal waarschijnlijk niet gebeuren. Ik kom overigens zo op mijn eigen positie hierover. Mijn vraag is: hoe vindt mevrouw Bikker dat deze ministers dergelijke neveneffecten of mogelijke gevolgen heel scherp in de gaten zullen moeten houden? Want ik denk niet dat we het kunnen uitsluiten.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dat is een terechte vraag, hoor. Daarom sloot ik mijn bijdrage af met de blik op het Verenigd Koninkrijk. Je moet altijd die lessen leren. Ik ben inderdaad van de vrij strikte lijn: als het troep is, verbied het en wees daar helder over. Maar je moet altijd bekijken wat de gevolgen zijn. Laat ik met dat punt beginnen.

Ik zie absoluut dat er in het Verenigd Koninkrijk een verschuiving naar een illegaal aanbod heeft plaatsgevonden, maar het gebruik was daar groter en die wet was veel verstrekkender. Op meerdere punten is de situatie dus anders. We moeten ook opletten dat we niet appels met peren vergelijken. Kijk naar de straathandel in Nederland. Denk aan 3-MMC. Denk aan de bezoeker die ik heb meegebracht en de burgemeesters die ik heb gesproken. Er is nu ook al volop straathandel. Ik denk dat we daar niet naïef over moeten zijn. We hebben gezien dat in ieder geval de productie van een drugssoort afneemt als er verboden komen, of dat nou gaat om lachgas of 3-MMC. We moeten er heel scherp op zijn hoe dat verschuift en welke gezondheidsgevolgen het heeft. Dat zullen we helaas voorlopig blijven houden.

Daarom maakte ik mijn laatste punt over hoe we omgaan met drugs in onze samenleving. Als we het blijven normaliseren, als het normaal is dat je gebruikt, dat je bij festivals prima een pilletje kan nemen, zeg ik: dat is niet normaal, want je brengt er heel makkelijk heel veel schade mee toe. Ik denk dat we daar eerlijk over moeten zijn, eerlijker dan we nu zijn, ook tegenover jongeren en ook tegenover ouders. Dat is mijn laatste punt; daar kwam ik nog niet aan toe. Volgens mij hebben we ouders te weinig handvaten gegeven voor de vraag: hoe spreek je daarover met jongeren? We zijn het misschien te makkelijk normaal gaan vinden, maar dat is het niet. Ik zou ouders daarin heel graag een handje willen helpen als het nodig is.

Als meneer Van Nispen zegt dat hij meer wil doen aan de preventiekant en voorstelt om te kijken wat we kunnen doen om jongeren te bereiken, zeg ik: de campagne in Rotterdam is een goed voorbeeld, maar ik sta ervoor open om te kijken of er meer nodig is. Ook als er voor ouders dingen bedacht kunnen worden, kijk ik graag mee, want volgens mij moet de overheid het een doen en het ander niet nalaten.

De heer **Van Nispen** (SP):

We kunnen voorlichting geven aan jongeren, alle mensen in de samenleving, festivalbezoekers en ouders, maar ik ben ook benieuwd wat mevrouw Bikker nog verder eist van deze ministers over het in de gaten houden van eventuele ongewenste neveneffecten. Is die algemene evaluatiebepaling na vijf jaar over de doeltreffendheid van deze wet daarvoor bijvoorbeeld voldoende? Of gaan we van deze ministers eisen om te bekijken wat de ongewenste neveneffecten zouden kunnen zijn als deze wet erdoor komt? Is wat zij doen voldoende?

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik zei niet voor niks dat ik de regering te afwachtend vind als zij stelt dat ze enkel op basis van signalen verder gaat investeren in voorlichting en preventie. Volgens mij moet je meer

de vinger aan de pols houden. Ik heb een amendement gezien van NSC over een evaluatiebepaling. Ik moet dat nog iets beter bekijken, maar ik denk dat we daar ook serieus naar moeten kijken. Laten we dus een vinger aan de pols houden.

Ik ben ook blij dat er een Nationaal Rapporteur Verslavingen is gekomen. Dat was een voorstel van mijn partij in de vorige periode. Ik vind het ook belangrijk om een breder beeld te hebben, dus niet alleen wat hier specifiek gebeurt, maar ook wat er verder gebeurt met jongeren. Ik denk dat we in zijn algemeenheid scherper moeten zijn op het gebruik van verslavende middelen, omdat dat veel zegt over onze tijd. Ik roep het kabinet dus ook ertoe op om daar niet terughoudend in te zijn. Het kabinet heeft mijn aanmoediging om daarin stoer en stevig vooruit te gaan, ook al is het demissionair.

De voorzitter:

Heel goed. Ik had u al bedankt, maar nogmaals dank voor uw inbreng. We gaan door naar mevrouw Helder. Zij zal het woord voeren namens de BoerBurgerBeweging. Gaat uw gang.

Mevrouw Helder (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Het wetsvoorstel dat we vandaag bespreken, wijzigt de Opiumwet door aan de bestaande lijst 1, plat gezegd harddrugs, en lijst 2, voor softdrugs, een lijst 1a toe te voegen van zogenoemde nieuwe psychoactieve stoffen, oftewel NPS'en. Dat is eigenlijk twee keer meervoud, "nieuwe psychoactieve stoffen", maar het klinkt makkelijker om voortaan "NPS'en" te zeggen.

Het doel is deze stoffen onder de Opiumwet te laten vallen en daardoor dus te verbieden. NPS'en zijn stoffen die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar niet, of nog niet, onder de drugswetgeving vallen. Ze worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving juist te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur aan te brengen, ontstaat er een nieuw en nog legaal psychoactief middel met vergelijkbare effecten als verboden illegale drugs.

Voorzitter. De afgelopen jaren heeft Nederland zich helaas ontwikkeld tot een grote producent en doorvoerland van synthetische drugs. De illegale drugsindustrie in Nederland gaat gepaard met georganiseerde criminaliteit en heeft ernstige gevolgen voor de veiligheid. Dat betreft niet alleen de volksgezondheid. Gisteren hebben we het in het vragenuur ook gehad over cobra's die aan voordeuren worden geplakt om mensen te bedreigen of onder druk te zetten, met alle gevolgen van dien. De aanpak van drugscriminaliteit vraagt dan ook veel inzet van politie en justitie. Producenten en handelaars in drugs zijn helaas bedreven in het onder de radar opereren en zijn bovendien creatief in het vinden van manieren om de Opiumwet juist te omzeilen. Die creativiteit bestaat onder andere uit het ontwikkelen van steeds nieuwe middelen, die qua effect sterk lijken op de reeds verboden drugs maar nog wel legaal zijn.

Dat is dan ook de reden voor dit wetsvoorstel, dat inderdaad na lange tijd eindelijk het licht ziet. Zoals gezegd is dat voor mijn fractie geen dag te vroeg. Al in 2010, zij het dat het door mijn collega bij de PVV was, werd er gepleit voor een dergelijk wetsvoorstel. Ook collega Van Nispen is hier al jarenlang mee bezig en is een goede medestander op dit onderwerp, alhoewel we op punten weleens van mening verschillen; dat zal straks ook wel naar voren komen.

Voorzitter. Ik zei het al: de andere reden voor dit wetsvoorstel is de bescherming van de volksgezondheid, want de NPS'en kunnen een voor de gebruiker onbekend gezondheidsrisico met zich meebrengen. De precieze gezondheidsrisico's zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengen, is echter wel aannemelijk. Vanuit het verzorgingsbeginsel is het daarom wenselijk deze maatregel te treffen, namelijk plaatsen op een nog bij dit wetsvoorstel te creëren lijst 1a.

Voorzitter. Dan zou je dus denken — althans, ik dacht het; nee, eerlijk gezegd hoopte ik het — dat de regering op basis van deze twee redenen, aanpak van criminaliteit en het verzorgingsbeginsel, met een generiek verbod komt op alle groepen NPS'en, zoals in Duitsland en België, dus echt een generiek generiek verbod. Maar helaas, er komt slechts "een generiek verbod op bepaalde stofgroepen", in dit geval slechts drie stofgroepen, en er komt geen algeheel generiek verbod voor alle middelen. Mijn vraag aan deze regering is dan ook waarom niet, omdat ik de onderbouwing in de memorie van toelichting eerlijk gezegd nergens kon vinden. Op pagina 6 staat slechts: "Rekening houdend met de uitkomsten van dit onderzoek van het RIVM en lerend van de ervaring met een generiek verbod van andere landen om ons heen, is ervoor gekozen het generieke verbod te beperken tot een drietal stofgroepen en niet een totaalverbod op alle NPS-en." Een ander citaat: "Er is geen noodzaak gevonden het RIVM nogmaals onderzoek te laten doen naar de wenselijkheid van een verbod op NPS'en of groepen van NPS'en."

Voorzitter. Ik vind dat niet echt een gemotiveerde onderbouwing. Het zijn slechts twee mededelingen. Dan moeten we de ministers maar geloven. Dat wil ik graag doen, maar dit wetsvoorstel kent een hele lange aanloop. Ik denk dat we vandaag wel zullen horen dat heel veel partijen zoekende zijn of met elkaar van mening verschillen. Ik vind het dus te mager onderbouwd. Dat geldt nog meer voor een passage op dezelfde pagina, op pagina 6 van de memorie van toelichting. Ik citeer: "In Duitsland is overigens het aantal verboden stofgroepen inmiddels uitgebreid, in verband met een toename van NPS buiten de verboden stofgroepen" — en dan komt het — "mede als gevolg van de creativiteit van Nederlandse producenten van NPS." Waarom blijft Nederland toch altijd achter de feiten aanlopen? Waarom blijft het toch het domste jongetje van de klas? Dan gaat het niet om de aanbodzijde en de doorvoer ervan, want daarvan zei ik al aan het begin van mijn betoog: daarin zijn we koploper. Des te meer reden om dit wetsvoorstel scherp aan te passen. Gaan de ministers dit doen? Ik denk dat met name — ik kan niet voor haar spreken — de minister van Justitie en Veiligheid staat te popelen, want het zijn haar politieagenten die in de frontlinie staan, en niet alleen vanwege de verwardepersonenproblematiek, die voor een groot deel door drugs wordt veroorzaakt.

Voorzitter. Om de pret maar alvast te drukken het volgende. Als het antwoord zal zijn "we kunnen de lijst bij AMvB aanvullen", dan vind ik dat onvoldoende, niet alleen vanwege de creativiteit van Nederlandse producten, zoals ik al eerder zei, maar ook, zoals op pagina 5 van de memorie van toelichting staat, omdat in het wetsvoorstel geen bepaling is opgenomen om met spoed bij ministeriële regeling een stofgroep te kunnen verbieden. Dat betreft dus het huidige 3a, lid 5, maar dan voor de nieuw te creëren lijst, de lijst IA. In de memorie van toelichting staat dat we dit niet doen omdat de kans gering is dat vanwege nog onbekende substanties een hele stofgroep met spoed verboden zal moeten worden. Zeer gevaarlijke substanties van een nieuwe stofgroep kunnen wel op grond van de huidige bepaling van de Opiumwet met spoed worden verboden via een ministeriële regeling — dat is dus het huidige artikel 3, lid 5 — en daarmee worden opgenomen op lijst I of II. Lees ik het dan nu goed dat in de memorie van toelichting wordt gezegd dat een middel eerst op lijst I of lijst II moet komen te staan voordat een stof met dezelfde psychoactieve werking op lijst IA kan komen? Dat lijkt mij de omgekeerde wereld en niet in lijn met wat we met dit wetsvoorstel proberen te doen, zij het ten aanzien van drie stofgroepen.

Voorzitter. In 2018 heb ik een amendement ingediend dat het bijna heeft gehaald. Daarbij heb ik gewezen op de mogelijkheid om een middel onverwijld te verbieden, waarbij de totstandkoming van een algemene maatregel van bestuur niet kan worden afgewacht. In dat amendement heb ik twee cumulatieve voorwaarden aangevoerd. Ten eerste moet het middel bij ministeriële regeling worden aangewezen. Tegelijk met de vaststelling ervan moet het ontwerp met dezelfde inhoud ter beoordeling aan de ministerraad ... Nee, dat zeg ik verkeerd. Dat is de procedure die te veel tijd vergt, met als gevolg dat er weer een nieuw middel is gevonden met net een heel klein nieuw bestanddeeltje, waardoor het een ander

middel is. Dat kat-en-muisspel wilde ik met het amendement doorbreken. Ik verwijs maar even naar het Kamerstuknummer: 34763, nr. 7. Ik heb daarin gezegd dat je beter kunt kijken naar een generiek verbod, waarbij je niet kijkt naar de stofgroepen, maar naar hoe je het middel aantreft. Je kijkt naar de aard of de omstandigheden waaronder het middel wordt aangetroffen, en of redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het voor geen ander doel is bestemd dan voor het vervaardigen van een middel zoals genoemd op lijst I of lijst II. Volgens mij heb je dan dat kat-en-muisspel, dat we bijvoorbeeld op internet zien, ondervangen. Neem een site met populaire chemicals waarop staat: "Nu 10% korting op alle 2-MMC (Miauw, Poes)." De korting wordt meteen verrekend bij het afrekenen. Aan dergelijke lijsten moet je niet denken. Dat kat-en-muisspel zou je moeten kunnen doorbreken. Bij iemand die die chemicals direct kan gaan rondbrengen, tref je meer aan dan wanneer het alleen voor eigen gebruik is. Ik denk dus dat het amendement meer zin heeft dan het wetsvoorstel als er geen algeheel verbod is. Daar zou ik graag een antwoord van met name de minister van VWS op willen. Dat zijn, samenvattend, meteen de twee vragen die ik had.

Ik kom daarmee tot een afronding. Ik zal mijn fractie wel positief adviseren om voor het wetsvoorstel te stemmen, enkel en alleen omdat er nu voor deze stofgroepen helemaal niets is geregeld. Dit is dus een kleine stap, maar wel een stap vooruit. Ik wacht met gezonde spanning de antwoorden op de vragen af, en met name de reactie op het oude amendement. Ik besef dat het een oud amendement is, dus misschien dien ik het opnieuw in.

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Fijn dat ... O, u krijgt toch nog een interruptie. Ik wilde zeggen dat het fijn is dat u ruim binnen de door u opgegeven spreektijd bent gebleven, maar mevrouw Bikker heeft nog een vraag.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Daarom durf ik het aan. Ik zou collega Helder heel graag willen vragen hoe zij staat tegenover mijn voorstel over juist ook die preventiekant. De gemeente Rotterdam bijvoorbeeld laat stevig zien wat de gevolgen zijn van drugsgebruik en zeker van het gebruik van harddrugs en van designerdrugs. Mijn voorstel is om dat veel steviger neer te zetten, zodat we drugs niet normaliseren, maar laten zien wat de gevolgen zijn. Hoe kijkt BBB daarnaar?

Mevrouw Helder (BBB):

Positief. Alles wat helpt moeten we proberen, ook aan de preventiekant. Wat betreft het ervoor zorgen dat drugsgebruik niet genormaliseerd wordt: helaas lopen we een beetje achter de feiten aan, want het is al bijna genormaliseerd. Kijk maar naar de lijst die ik van internet heb geplukt. Maar wij zijn voor alles wat kan helpen.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Top.

Mevrouw Mutluer (GroenLinks-PvdA):

Even mijn eigen worsteling via u, voorzitter, richting mevrouw Helder. Ik weet dat zij ook een groot hart heeft voor de politie. Deze wet gaat het een en ander in beweging zetten, ook als het gaat om de inzet van politie en politiecapaciteit en de diepte-investeringen die moeten worden gedaan. Daar wordt overigens wel geld voor gereserveerd. Ik wil graag van mijn collega weten hoe zij kijkt naar de enorme druk die dit gaat opleveren voor de politie, die de handen al vol heeft aan andere zaken, zoals zij in haar eigen bijdrage terecht aangaf. Denk aan verward gedrag. Die worsteling voel ik. Ik weet dat de politie het graag wil, maar ik weet ook dat we in de uitvoering wel wat problemen ervaren. Hoe kijkt mijn collega daarnaar?

Mevrouw **Helder** (BBB):

Dat het een uitdaging is, erken ik meteen. Dat er te weinig politieagenten zijn, weet iedereen. Dat is gewoon een feit. Ieder voordeel heeft zijn nadeel en omgekeerd. Steeds achter de feiten aan moeten lopen als agent ... Misschien ben je met je dienst schoenen in ik weet niet wat voor chemische rotzooi gaan staan. Het lijkt me niet de bedoeling dat je dan naderhand hoort dat dit nog net niet verboden is. Dat heeft ook capaciteit gekost. We moeten altijd een balans zien te vinden. Dat is ook de worsteling die mijn fractie hierbij heeft. Niet voor niets trekken we daarom zo veel geld uit voor extra politieagenten. Maar goed, niemand kan toveren. Achter de feiten aan blijven lopen doet ook wat met de mentaliteit van politieagenten, denk ik. Ze hebben een chemisch lab moeten opruimen en achteraf blijkt dan dat er niet vervolgd gaat worden omdat het niet op de lijst staat.

De **voorzitter**:

Nogmaals dank voor uw inbreng. De heer Van Nispen gaat nu het woord voeren namens de Socialistische Partij.

De heer **Van Nispen** (SP):

"Door de huidige Opiumwet kunnen gehaaide drugscriminelen spelletjes met ons spelen. Producenten en handelaren in drugs zijn creatief in het vinden van manieren om de Opiumwet te omzeilen. Criminelen kunnen zich verrijken met miljoenen. De volksgezondheid loopt gevaar, omdat deze spullen de samenleving in verdwijnen." Een citaat uit het Parool van burgemeester Hamming van Zaanstad. Deze uitspraak is ook onderschreven door de politie.

Want wat was nou het geval? De gemeente Zaanstad moet 1.100 kilo aan designerdrugs die onlangs in een bedrijfspand werden aangetroffen, teruggeven aan de eigenaar. Door het ontbreken van een molecuul vallen de spullen niet onder de Opiumwet. Dat klinkt tamelijk absurd en het voelt in ieder geval onrechtvaardig. Ook wij zeggen dat het niet goed is wat hier gebeurt.

Het staat ook niet op zichzelf, het komt vaker voor. Zo moest in de regio Den Bosch vorig jaar 400 kilo designerdrugs om dezelfde reden worden teruggegeven.

Voorzitter. Mevrouw Helder zei het al, net als mevrouw Bikker: dit is lang geleden al geconstateerd in het onderzoek van het RIVM uit 2012. Mevrouw Helder heeft hiervoor vaak aandacht gevraagd en de SP heeft in 2018 een motie ingediend, waar ik zo nog op terugkom. In 2022 kwam die wet. Dat heeft rijkelijk lang geduurd. Inderdaad moeten we als Tweede Kamer ook zelf in de spiegel kijken, want wij hebben ook lang gewacht met de behandeling ervan. Dat had eerder gemoeten.

De SP vindt dus dat er iets moet gebeuren; dat is duidelijk. Ik vind het raar dat stoffen die heel vergelijkbaar zijn met xtc en cocaïne maar daarvan net iets verschillen, zijn toegestaan. Zo krijg je een kat-en-muisspel. 4-MMC wordt verboden en dan ontstaat er 3-MMC. Dat wordt ook verboden en nu is er weer, als ik het goed begrijp, 2-MMC. Dat schiet niet op, dat is een kat-en-muisspel en dat moet je volgens mij niet willen.

Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig kijken naar het wetsvoorstel dat nu voorligt. Daar heb ik enkele vragen over. We weten dat er voordelen zouden kunnen zitten aan het verbieden van stofgroepen. Dat blijkt ook uit de wetenschappelijke factsheet waar ik al naar verwees. Het aanbod en het gebruik van NPS en die nieuwe psychoactieve stoffen zouden worden beperkt, de wetgever loopt minder achter de feiten aan en de opsporing en veroordeling van handelaren in die nieuwe psychoactieve stoffen zou hiermee makkelijker worden. Dat zijn de voordelen. Maar er zouden ook nadelen kunnen zijn. Ik zou het goed vinden als de ministers hier vandaag zorgvuldig op zouden reageren. Leidt dit voorstel bijvoorbeeld tot ongewenste straathandel en een hoger gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen door kwetsbare

groepen, maar dan in de illegaliteit? Ook zou ik graag een reactie willen op de toename van het aantal drugsgerelateerde sterfgevallen waar een NPS bij betrokken was in het Verenigd Koninkrijk. Zo greep men bijvoorbeeld na een verbod op die NPS naar andere middelen die, om het zacht uit te drukken, niet per se beter waren. Hoe zien de ministers dat risico voor de Nederlandse situatie? Ook kost het natuurlijk heel veel geld om dit te doen — dat zijn de kosten van opsporing en chemische analyses — terwijl de opsporing al heel erg zwaar belast is, of eigenlijk uitgekleed en onderbezet. Er zijn grote problemen in de opsporing, maar we gaan dit wel doen. Is dat wel realistisch, zo vraag ik de ministers.

We zijn er ook op gewezen dat het voorliggende voorstel strijdig is met de huidige uitgangspunten van de Opiumwet, waarin slechts bewezen schadelijke middelen verboden zijn. Hoe ziet de minister dat? Uiteindelijk is de kernvraag voor mij: levert dit wetsvoorstel gezondheidswinst op? Is dat wel te bewijzen? Of is ook dat aannemelijk? Of valt het nog te bewijzen en is dat een kwestie van tijd? Dat lijkt mij een nadrukkelijke vraag aan de minister van Volksgezondheid vandaag. Is het nu wel of niet proportioneel om uit voorzorg allerlei middelen te verbieden waarvan de schadelijkheid niet vaststaat, maar aannemelijk is? Mijn fractie ziet zelf wel enige parallellen met de chemische industrie en milieu- en gezondheidsvraagstukken, want daar geldt volgens mij ook dat sommige stoffen uit voorzorg verboden zijn omdat ze schadelijk zouden kunnen zijn. Dat kan soms wel degelijk verstandig zijn. Ziet de minister die parallel ook? Wat kunnen we daarvan leren?

Tegelijkertijd is het ook weer niet helemaal te vergelijken, want bij drugs speelt ook het vraagstuk welke benadering van drugs uiteindelijk vanuit het oogpunt van het bevorderen van de volksgezondheid en de bestrijding van drugscriminaliteit het verstandigst is. Stel dat we er in de toekomst op uitkomen dat het verstandig zou zijn om xtc te legaliseren. Ik zeg nu niet dat ik dat vind, maar stel dat we uiteindelijk met elkaar tot die conclusie zouden komen. Wat dan? Halen we dan weer allerlei stofgroepen van die lijst af omdat ze verwant zijn aan xtc, of niet? Hoe werkt dat dan? Ik wil daar enig gevoel bij gaan krijgen. Gaan we nu met deze wet een bepaalde onomkeerbare kant uit qua benadering hoe om te gaan met drugs, of niet? Hoe snel kunnen nieuwe drugs op die nieuwe lijst komen of van die lijst gehaald worden? Wanneer wil de minister dat? Door wie wordt dat dan getoetst en beargumenteerd? En doen wij dat dan omdat een bepaald stofje ons niet aanstaat? Of zijn dat dan bijvoorbeeld wetenschappers op basis van argumenten die voor en tegen pleiten en krijgen we die dan goed voorgeschoteld?

Ook ik heb de vraag of dit eigenlijk niet iets is wat al kan. Wat is nou de verhouding tot dat spoedartikel, namelijk artikel 3a, vijfde lid van de Opiumwet? Wanneer wordt dat gebruikt? Hoe verhoudt zich dat tot dit wetsvoorstel? Ik ben ook benieuwd hoe de ministers tot dit voorstel zijn gekomen en waarom ze niet hebben gekeken — voor zover ik dat kan nagaan hebben ze dat niet gedaan — naar het alternatief dat er ook ligt, namelijk de motie van de heer Sneller uit mei 2022 om nieuwe risicovolle middelen snel te reguleren door het invoeren van een lijst 0. Dat wordt door anderen ook wel het "quarantainemodel" genoemd: een tijdelijke plaatsing op die lijst en dan nader onderzoek. Waarom is hier niet voor gekozen door de minister?

Voorzitter. Ik zeg het heel eerlijk: ik vind het best wel een ingewikkelde afweging. Nu dacht ik in het verleden zelf een beter voorstel te hebben. Wij hebben namelijk een motie ingediend in 2008, samen met mevrouw Helder en de woordvoerders van CDA en PvdA. Die motie is ook aangenomen. Deze ging over een vangnetbepaling in de Opiumwet die vergelijkbaar is met de vangnetbepaling in de Wet wapens en munitie. Daarin geldt dat als een bepaald voorwerp, dat soms gebruikt kan worden als een wapen — neem bijvoorbeeld een honkbalknuppel die je meeneemt in een uitgaansgebied in plaats van dat je die bij je hebt terwijl je op weg bent naar een honkbaltraining — wordt aangetroffen onder die gegeven feiten en omstandigheden, zou kunnen gelden als wapen. Onze gedachte was: kun je nou niet met een vangnetbepaling in de Opiumwet werken? Stel, je hebt een obscuur schuurtje in

het bos, waar allerlei dampende vaten staan. Uit feiten en omstandigheden kun je redelijkerwijs geen andere conclusie trekken dan dat daar drugs wordt geproduceerd. Zou dat feit nou niet tot strafbaarheid moeten leiden? De reactie van de ministers daarop was negatief, hoewel hier vanuit de praktijk om werd gevraagd, onder anderen door rechercheurs. Maar de ministers wilden dit toen niet, met een vrij ingewikkelde en technische redenering over de Wet chemicaliën, maar ook over het rechtszekerheidsbeginsel. Daar ben ik natuurlijk wel gevoelig voor. Je moet wel weten wat strafbaar is en wat niet.

Maar de vraag die ik nu heb, is: gaat die vangnetbepaling over iets heel anders dan dit voorstel, of is dat toch wel vergelijkbaar? Gaat die vangnetbepaling, die mevrouw Helder en ik zo graag wilden, over grondstoffen, over de bestanddelen van synthetische drugs die op zichzelf niet strafbaar zijn, maar in de gegeven omstandigheden waarin ze worden aangetroffen wel? Bij het wetsvoorstel dat we vandaag bespreken, gaat het volgens mij dus niet over bestanddelen en grondstoffen, maar over drugs die al af zijn, maar één molecuul verschillen van bestaande drugs die al wel verboden zijn. Is dat nou het verschil? Want dan begrijp ik het goed. Dan heb je dus eigenlijk twee verschillende voorstellen en is mijn voorstel dus niet een beter alternatief. Ik wil graag goed begrijpen hoe deze zaken zich tot elkaar verhouden en of die vangnetbepaling toch niet ook het overwegen waard is.

Dan over de betrokkenheid van het parlement. Ik zei al: het is best ingewikkelde materie. Ik ben maar een eenvoudige jurist en zeker geen scheikundige. Als ik dit soort tekeningen zie in het wetsvoorstel, dan denk ik al snel: moet ik nou beoordelen of deze stofgroepen verboden moeten worden? Ze hebben allemaal ingewikkelde namen, waarvan ik niet eens ga proberen om ze hier uit te spreken. Tegelijkertijd vind ik betrokkenheid van het parlement wel degelijk belangrijk. Die zie ik niet goed terug in het wetsvoorstel. Ik vind het antwoord op onze vraag waarom de betrokkenheid van het parlement niet is geregeld ook ietwat vreemd. Eigenlijk zegt de minister: óf je regelt het in de wet, en dan is er parlementaire betrokkenheid zoals vandaag, óf je delegeert het, en dan is die parlementaire betrokkenheid er niet. Om die reden is er geen voorhangbepaling opgenomen. Mijn tegenwerping is: we doen dit toch zo vaak, een algemene maatregel van bestuur met een lichte voorhang, een zware voorhang of een bepaalde nahang? Zo vreemd is dat niet. Zegt de minister nou: voorhangbepalingen en nahangbepalingen doen we voortaan niet meer? Dat lijkt mij niet. Maar hoe moet ik nou die passage in de nota naar aanleiding van het verslag lezen?

In ieder geval zou ik een betere evaluatiebepaling willen bepleiten dan nu in het voorstel is opgenomen. Na vijf jaar krijgen we een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. Ik zou dit willen aanscherpen. Mevrouw Jansen van NSC zegt: dat moet al na drie jaar. Daar zou ik erg voorstander van zijn, dus ik spreek daar al mijn steun voor uit. Maar ik noem ook de reikwijdte van die evaluatie. Niet alleen de termijn moet korter, maar ook de reikwijdte moet anders. Dus het gaat niet alleen over de doeltreffendheid, maar ook over de neveneffecten zoals de straathandel, de effecten op en het gebruik door kwetsbare groepen, monitoring, preventie, voorlichting en al dat soort zaken. Kan deze minister toezeggen dat aan al deze punten serieus aandacht zal worden besteed, kort na invoering en zeker ook in de uiteindelijke evaluatie? Hoe gaat dit alles nou in de gaten gehouden worden?

Voorzitter, ik dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. Mevrouw Helder heeft een vraag.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Ik kan me natuurlijk grotendeels in het betoog van collega Van Nispen vinden. Dat zal geen verbazing wekken. Maar ik hoorde hem wel iets zeggen over die vangnetbepaling. Hij vraagt uitleg, met name aan de minister van VWS. Dat heb ik ook gedaan. Ik heb het eerder in een

amendement gefietst en later heb ik de motie meegetekend die collega Van Nispen aanhaalt. Maar collega Van Nispen vroeg om uitleg daarover en stelde daarbij de vraag of de vangnetbepaling dus geen beter alternatief is voor wat nu in de wet staat. Maar ik denk dat die vangnetbepaling juist wél een beter alternatief is, want dan heb je alle middelen, maar kijk je naar de aard van het middel of de omstandigheden waarin het wordt aangetroffen. Dus ik vraag me even af of hij die vraag kan verduidelijken.

De heer Van Nispen (SP):

Dank voor deze vraag om mijn vraag aan de minister te verduidelijken. Ik dacht dus zelf: die vangnetbepaling die wij in 2018 hadden bedacht, is een goed alternatief waarmee je dit afvangt. Maar bij bestudering van dit wetsvoorstel en ook kijkend naar mijn eigen motie en de reactie van de minister daarop, dacht ik tot de conclusie te komen dat het in onze vangnetbepaling ging over die grondstoffen en de dampende vaten waar ik het over had, en dat het in het voorstel van de minister gaat over drugs die al af zijn, maar één molecuul verschillen van bijvoorbeeld xtc of cocaïne: stoffen die nu al verboden zijn. Dus toen dacht ik: dan hebben we het toch over twee verschillende dingen. Daarvan wil ik graag weten of dat klopt. Daarom wil ik antwoord op die vraag, zodat we weten: is die vangnetbepaling nou wel of geen beter alternatief, of zou er nog reden zijn om dat ook, daarnaast, te doen? Want dat zou ook nog kunnen.

De voorzitter:

De heer Claassen heeft nog een vraag aan u.

De heer Claassen (PVV):

Ja. De heer Van Nispen refereerde al aan het amendement van mevrouw Jansen van NSC, om eerder de effecten van dingen te onderzoeken. In dat amendement van Jansen staat ook: kijken naar de gezondheidseffecten. Vindt u het aannemelijk dat als je naar gezondheidseffecten wilt kijken, zeker op de middellange en lange termijn, en je dat opneemt in dit amendement, waar u volgens mij voorstander van zou zijn, dat dan gewoon niet meetbaar is? Bent u dat met mij eens?

De heer Van Nispen (SP):

Een terechte vraag, maar ik weet niet goed of ik het ermee eens ben. Ik denk dat je wel vrij snel, ook na drie jaar, zou moeten willen weten of er een toename van straathandel is, of er een toename is van gebruik door kwetsbare groepen, en tot welke incidenten of wellicht zelfs — laten we hopen van niet — sterfgevallen dat heeft geleid. Ik denk niet dat je daarvoor twintig jaar, of vijf jaar zelfs, zou moeten wachten. Natuurlijk denk ik dat bepaalde chemicaliën zich zouden kunnen ophopen in lichamen en dat de effecten dan pas na langere tijd bekend zijn. Tja, daarvoor geldt denk ik: hoe langer je wacht, hoe meer er bekend is. Als dat de vraag is, dan ben ik dat natuurlijk met de heer Claassen eens.

De heer Claassen (PVV):

Maar dan zou het amendement er wellicht in kunnen voorzien dat dat stukje waar u en ik het volgens mij over eens zijn, daar onderdeel van wordt. Want anders wordt dat niet meegenomen in het hele verhaal.

De heer Van Nispen (SP):

Ja, terecht, want dat is precies mijn zorg. Kijk, wat het amendement inderdaad doet is niet zeggen een evaluatie na vijf jaar, maar al na drie jaar. En daar staat een goede toelichting bij. Maar waar ik naar op zoek ben, is niet alleen een evaluatie die alleen maar gaat over de doeltreffendheid van de wet, maar ook expliciet die ongewenste neveneffecten en wellicht gezondheidsrisico's meeneemt. Ik zat al te denken of er wellicht een subamendement moet komen op dit goede amendement, niet alleen voor zijn doeltreffendheid, maar ook nog voor de gezondheidseffecten, voor zover die meetbaar zijn binnen die drie jaar. Ik denk dat dat verstandig is, maar wellicht kan de minister dat ook toezeggen.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. De heer Sneller krijgt het woord, en hij spreekt namens Democraten 66. Ga uw gang.

De heer Sneller (D66):

Dank, voorzitter. Afgelopen vrijdag is in Breda en Tilburg de eerste legale wiet verkocht in coffeeshops. Reguleren heeft grote voordelen. Geld komt niet bij criminelen terecht, maar bij bonafide ondernemers. Stroom wordt niet meer gestolen, maar gewoon afgerekend, en er wordt gewoon belasting over betaald. We kunnen eisen stellen aan de producten, zoals een controle op de inhoud, bijvoorbeeld door de NVWA. Voorlichting voor de mensen die het kopen: een heuse bijsluiters, waarschuwinglabels, vermelding van het percentage werkzame stof, zodat iedereen weet wat erin zit. We kunnen eisen stellen aan de verkopers: preventiebeleid, leeftijdsgrenzen, volumebeperkingen, reclameverbod et cetera, et cetera. Allemaal dingen die we bij drugsdealers en soms nu zelfs bij coffeeshops niet kunnen. En in sommige staten in Amerika zie je nog veel stringenter vormen van regulering, bijvoorbeeld gebruik van bepaalde middelen alleen onder begeleiding van mensen die daar speciaal voor zijn opgeleid. Reguleren is dus het tegenovergestelde van weggijken of "laat maar waaien". Het is eisen stellen en drugs onder controle brengen. En wat mij betreft geldt daarbij het motto: hoe schadelijker de drug, hoe strikter de regulering. Dit betekent juist dat de overheid het treffen van maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid, zoals de Grondwet voorschrijft, als plicht serieus neemt. En nee, wat mij betreft hoort het verkopen van drugs onder het mom en het excuus van "research chemicals" daar niet bij.

Voorzitter. Waar we voor ons coffeeshopbeleid eindelijk stappen vooruit zetten, behandelen we vandaag een wetsvoorstel dat, helaas, toch weer helemaal gebaseerd is op de gedachte van meer verbieden en meer repressie, terwijl er wat mij betreft weinig bewijs is voor de effectiviteit daarvan en de schaduwzijden bekend zijn. Het werd eerder al gememoreerd: we behandelen vandaag het introduceren van een derde lijst op de Opiumwet. Wat mij betreft is een derde lijst — collega Van Nispen verwees er al naar — op zich een goed idee, en daarom heb ik ook voorgesteld om een lijst 0 in te voeren, zodat we nieuwe middelen sneller en doelmatiger kunnen reguleren. Want nu staat de overheid te vaak en te lang met lege handen om de volksgezondheid, en specifiek jongeren, te beschermen, terwijl er nieuwe stoffen op de markt verschijnen of op een nieuwe manier gebruikt worden. Ik wil de nieuwe minister van Volksgezondheid ook bedanken voor zijn verkenning naar de mogelijkheden voor zo'n lijst. Helaas blijkt daar wel uit dat Europese regelgeving over zogenaamde "novel foods" in de weg staat aan de invoering daarvan. Ik moedig hem dan ook van harte aan om in Europees verband hiervoor meer ruimte te creëren, zodat we deze doelmatige, effectieve regulering wel in Nederland zouden kunnen invoeren. Maar in plaats van een lijst 0 kiest dit wetsvoorstel voor een nieuwe vorm van verbieden, namelijk op het niveau van hele stofgroepen. Dat is een begrijpelijke stap als je in de groef van drugsverboden toch het kat-en-muisspel naar een nieuw niveau wil tillen. Uit de wetenschappelijke factsheet en de nota naar aanleiding van het verslag blijkt alleen wel dat in Nederland het gebruik van NPS'en zeer beperkt of ronduit laag is. En dan gaat dit voorstel niet eens over alle NPS'en. Vanuit de zorg voor de volksgezondheid is mijn vraag aan de minister dan ook: welk percentage van de NPS'en die in Nederland gebruikt worden, gaat nou onder dit wetsvoorstel vallen? Is dan dit wetsvoorstel proportioneel voor het probleem van NPS'en? Of — en dat vraag ik aan de minister van Justitie — gaat het hier toch vooral om de begrijpelijke wens om rechtshulpverzoeken te kunnen inwilligen?

Voorzitter. D66 is net als het kabinet voorstander van evidence-basedbeleid. Oftewel: laten we wetgeving zo veel mogelijk baseren op feiten en wetenschappelijk inzicht. Feit is dan dat tot op heden weinig wetenschappelijk onderzoek is verricht naar de schadelijke gevolgen van de nieuwe psychoactieve stoffen. Vanwege de aard van de generieke wetgeving zal dat ook bij het specifieke stofgroepen toevoegen niet worden meegewogen. Feit is ook dat drugs risicovol zijn. Gezien de gelijkenis met stoffen op de harddruglijst wil ik op zich ook

aannemen dat ze behoorlijk risicovol zijn. Hierbij zij nog wel aangetekend dat ik de uitwerking van de motie van Michiel van Nispen om het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs te vragen om nog eens te kijken naar de indeling van die lijsten en of alle drugs daar op de goede plek staan, nog steeds mis, terwijl die rond de zomer zou zijn gekomen. Ik hoor dan ook graag hoe het daarmee staat, want in de loop der jaren hebben we om politieke redenen afgeweken van de adviezen van het CAM en zijn er ook andere argumenten dan gezondheidsargumenten leidend bij de indeling op welke lijst drugs zijn geplaatst. Dus dat doet wel afbreuk aan de logica van de systematiek.

Dan kun je je vervolgens afvragen of er aannemelijk voldoende grond is voor een verbod. Maar de essentiële vraag is volgens mij niet of je aanneemt of die drugs schadelijk zijn, maar hoe je er vervolgens mee omgaat. Daarom ook de vraag aan de ministers: zijn er ook alternatieven overwogen voor dit stofgroepenverbod, bijvoorbeeld door het tijdelijk plaatsen op een aparte lijst om onderzoek mogelijk te maken naar de schadelijkheid ervan zodat je het vervolgens zorgvuldig definitief kunt indelen?

Bovendien bestaat het gevaar dat dit soort regelgeving slechts leidt tot verschuiving van het gebruik, aan de ene kant naar de wat oudere, bekende middelen maar aan de andere kant ook naar nieuwe stoffen die niet onder de wet vallen of kunnen vallen. Het kat-en-muisspel dat ik eerder al noemde, gaat immers in een andere vorm gewoon door, terwijl dat nou juist iets is wat we proberen te voorkomen.

Er werd al aan gerefereerd, repressie is uiteindelijk een middel en het doel is de volksgezondheid beschermen en de gezondheidsschade beperken. De vraag is dan: wat is het meest effectief? Daarbij mis ik toch een plan voor voorlichting, preventie en harm reduction. Sterker, met dit wetsvoorstel gaat opnieuw 4,5 miljoen euro structureel naar repressie en nul euro naar preventie, terwijl de verhouding nu al 100 op 1 is, letterlijk. En zoals de minister schrijft in de nota naar aanleiding van het verslag: er is nu geen algemeen beleid gericht op ontmoediging van NPS'en. Verderop wordt er dan geklaagd over een onterecht onschuldig imago. Ik vraag mij dan af: hoe zou dat komen als je geen beleid voert op de voorlichting daarover? Tegelijkertijd gaan er miljarden euro's naar de repressieve aanpak door politie, Openbaar Ministerie, rechterlijke macht, NFI en anderen in de keten, terwijl de preventieve aanpak om gebruik tegen te gaan het dus moet doen met 1% van dat budget. Ik vraag mij ook af of de criminalisering van nieuwe psychoactieve stoffen het niet moeilijker kan maken voor gebruikers ervan om toegang te zoeken en te krijgen voor de nodige hulp en zorg. Mevrouw Bikker verwees er al naar: de Nationaal Rapporteur Verslavingen vroeg in een brief aan de Kamer aandacht voor de zorgkloof van 90% voor mensen die wel een behandeling willen maar die vervolgens niet zoeken of vinden. Die wordt volgens mij niet kleiner met criminalisering, maar groter.

D66 vindt het positief dat de minister het voornemen heeft om voorafgaand aan inwerkingtreding een nulmeting uit te voeren en na inwerkingtreding de effecten te monitoren. Mijn vraag is op basis van welke indicatoren die nulmeting precies gaat worden uitgevoerd en hoe die monitoring plaatsvindt. En wat is het verschil tussen enerzijds dat jaar monitoren dat voorzien wordt en anderzijds de evaluatie die nu na vijf jaar gepland staat? Ik steun in ieder geval het wat naar voren halen van die evaluatie. Er werd al verwezen naar de Britse situatie, maar ook inhoudelijk heb ik nog wat vragen over waar precies naar gekeken gaat worden. Wat mij betreft wordt er in die periode namelijk ook goed onderzoek gedaan naar de schadelijkheid van de NPS'en, maar ook naar het aantal dodelijke incidenten of drugsincidenten. Ik wil met name ook zicht op het problematische gebruik door kwetsbare groepen, waaronder jongeren. In andere landen hebben we ook dat uitwijkgedrag gezien naar andere drugs en vaak ook schadelijkere drugs. Zowel in de wetenschappelijke factsheet voor de Kamer als in de evaluatie van de wetgeving in het buitenland werd daar aandacht voor gevraagd. Of denk aan weer nieuwe NPS'en die nog schadelijker zijn. Hoe wordt dat goed in kaart gebracht? Bij het lachgasverbod hebben we gezien dat we iets in de discussies

hier niet hebben meegewogen, namelijk dat die lachgascilinders nu opeens bij afvalverwerkingscentrales terechtkomen en daar ontploffen. Dat is een onvoorzien neveneffect. Dat is bij verboden vaak het geval. Het zou bij dit wetsvoorstel bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat er juist meer drugsdrumpingen komen. Hoe zorgen we ervoor dat we in de evaluatie dat soort dingen goed in beeld brengen? En misschien wel de belangrijkste vraag hierbij is: wanneer is deze wet straks voor het kabinet geslaagd?

Voorzitter. Ik snap alle gedachten over zo'n noodprocedure heel goed. Dat past volgens mij ook wel bij het idee dat ik erbij heb, namelijk zo'n soort quarantaine of iets waarbij je sneller en doelmatiger kan reguleren. Maar als we vervolgens overgaan naar een definitieve plaatsing, past het volgens mij juist heel goed bij de systematiek van de Opiumwet dat er ook parlementaire betrokkenheid bij verzekerd is. Ik vond de motivatie in de nota naar aanleiding van het verslag in de trant van "het is of aan de wetgever of aan het kabinet" niet overtuigend, ook niet als we kijken naar alle andere wetgeving die we hebben, waarbij juist voorhangen wel gebruikelijk zijn.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Er is nog een vraag voor u van mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Twee vragen. Allereerst een vraag over het amendement en dan nog een vraag naar aanleiding van het hele betoog van de heer Sneller.

Ten aanzien van het amendement vraag ik me af waarom de heer Sneller niet heeft gekozen voor een nahangprocedure, juist omdat het hier gaat over spoed en over zeer schadelijke stoffen. Dan geeft nahang nog steeds de mogelijkheid om er als parlement wat van te vinden, maar dan heb je in ieder geval niet het risico dat je onnodig vertraging oploopt als je er als regering op een bepaald moment eigenlijk zeer van overtuigd bent dat je de stap moet gaan maken naar plaatsing op de lijst.

De heer **Sneller** (D66):

Een begrijpelijke vraag en deels terecht, denk ik. Misschien dat dat passender zou zijn, ook naar aanleiding van het debat van zo meteen. Mijn gevoel daarbij is tweeledig. Eén, er is de procedure om specifieke stoffen met een spoedprocedure op de Opiumwetlijst te plaatsen. Die bestaat. Die blijft intact. De kans dat zich opeens een hele nieuwe stofgroep voordoet, is op zich redelijk te overzien. De kans dat er een nieuwe stofgroep is die opeens ook heel schadelijk is en acuut geplaatst moet worden, acht ik niet zo groot. Maar ik zal nog even nadenken over nahang in plaats van voorhang.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik ben blij met die ruimte. Dan gaan we dat gesprek nog vervolgen.

Ik heb het hele betoog van de heer Sneller gehoord en het is inderdaad zo dat we op sommige punten gewoon verschillend kijken naar hoe je moet omgaan met drugsgebruik. Ik ben benieuwd naar de reflectie van de heer Sneller op het volgende. Ik zie namelijk heel duidelijk het punt van de volksgezondheid dat de heer Sneller onder de aandacht brengt en zijn invalshoek daarbij. Daarover kunnen we van mening verschillen, maar ik mis eigenlijk juist ook dat in Nederland maar 10% van de drugs die we produceren, voor gebruik in Nederland is. 90% van wat er binnenkomt en wat er geproduceerd wordt, gaat naar het buitenland. Daar verdient de criminaliteit volop aan. We zien overal de hele ingewikkelde gevolgen die dat heeft. NPS is daar zo'n typisch voorbeeld van. We zien daarbij dat omliggende landen al strengere maatregelen hebben genomen en dat criminaliteit daar juist volop van profiteert. Hoe weegt D66 dat als u kijkt naar dit wetsvoorstel?

De heer **Sneller** (D66):

Ook daarop is mijn antwoord tweeledig. Aan de ene kant vind ik het een heel legitieme wens om bij rechtshulpverzoeken uit Duitsland daaraan te willen kunnen voldoen. Dat snap ik heel goed. Ik snap de frustratie van het Openbaar Ministerie bij dat soort dingen heel goed. Aan de andere kant geldt dit voor alle drugs die we illegaal hebben gemaakt, en waar echt prioriteit zit in de opsporing geldt precies hetzelfde. Daarom denk ik nog steeds dat beter reguleren de oplossing is voor heel veel van die problemen, omdat je daarmee het toezicht en de handhaving van de productie van dit soort middelen veel beter kunt reguleren. Vervolgens kun je zeggen dat er niks vanuit de gesloten keten mag ontsnappen naar het buitenland, zoals we ook met het experiment gesloten coffeeshopketen doen. Als je het illegaal maakt, verlies je echter ook alle controle daarop. Dan gaat het ondergronds en komt het vervolgens neer op hard handhaven, repressie en opsporing, en zullen zij hun best doen om jouw toezicht te ontwijken.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Op papier is dit misschien prachtig, maar het is een illusie. Kijk naar de kartels in Zuid-Amerika. Kijk naar de gevolgen in de oude stadswijken. We zijn op verschillende plekken op werkbezoek geweest waar te makkelijk te veel geld wordt verdiend en waar heel veel handel met elkaar gemoeid is. Denk aan zware wapens. We zien de explosies door Nederland heen. We weten dat het internationaal alleen aan te pakken is met elkaar en door stringent te zijn dat criminelen in Nederland geen voet aan de grond moeten krijgen. Juist Nederland is nu te makkelijk het aanlokkelijke landje voor criminelen om via onze havens, via ons land, al die prachtige transportmogelijkheden te gebruiken Europa in. Eerlijk gezegd verrast het me dat D66 daarin telkens de breedte opzoekt in het debat, niet alleen over cannabis, maar toch ook kijkt wat we verder kunnen reguleren, terwijl we juist bij harddrugs zo de gevolgen zien van die criminaliteit. Ik zag zelfs toen ik hiernaartoe liep nog een reclamebord van Normaal over Drugs. Dat is een stichting die zegt: we moeten er normaler over spreken en juist dan zal het beter gaan. Ik weet dat de heer Sneller ook af en toe met die club kijkt wat we kunnen doen. Ik denk juist dat we niet normaal moeten doen over drugs, want het brengt zo veel ellende teweeg in Nederland. Laten we daarmee beginnen. Dan kunnen we altijd kijken wat we kunnen doen om de volksgezondheid te bevorderen. Maar begin met het niet te normaliseren. Dat is mijn grote zorg bij het pleidooi voor reguleren.

De **voorzitter**:

Tot slot, meneer Sneller.

De heer **Sneller** (D66):

Ik zit daar inderdaad om en nabij de 180 graden anders in. Ik denk dat veel van het verdienvermogen van criminelen komt omdat het illegaal is. Er is geen enkele andere reden dat er zo veel onderwereldgeweld bij komt kijken dan dat het crimineel is, omdat we het illegaal hebben gemaakt. Het beeld dat mevrouw Bikker en anderen vaak hebben van drugs is dat het of goed of slecht is, dat het of legaal of illegaal is. Maar als je volksgezondheid vooropzet, dan kijk je volgens mij ook naar de mate van schadelijkheid en verslavendheid. Mevrouw Bikker kent net als ik de onderzoeken van The Lancet en van het RIVM. Volgens mij zou je een rationeel drugsbeleid dat de volksgezondheid vooropzet en als bijvangst zorgt dat criminaliteit geen verdienmodel meer heeft, voorop moeten stellen en dan kijken wat de meest logische en meest rationele vorm van reguleren is. Nogmaals, ik heb gezegd dat dat wat mij betreft heel streng kan zijn, maar dat is dan wel proportioneel en ook logisch met de mate van schadelijkheid. Daarbij moeten we een soort integrale afweging hebben van alle verdovende en verslavende middelen — denk aan alcohol en tabak, maar ook cannabis en xtc — zodat het uitlegbaar en consistent is. Dat levert vervolgens volgens mij ook veel meer gezondheidswinst op en slaat criminelen de macht uit handen.

De **voorzitter**:

U bent al drie keer geweest, mevrouw Bikker. U mag van mij nog één keer afronden, maar dan graag iets korter. Ik denk namelijk niet dat u de heer Sneller onmiddellijk overtuigt.

De heer **Sneller** (D66):

Het kan de derde keer lukken.

De **voorzitter**:

Wie weet. Afrondend, mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dank voor de aanmoediging, voorzitter. De heer Sneller gebruikt het woord "rationeel", maar misschien heb ik daar wel het meeste moeite mee. Het suggereert ook dat de drugsgebruiker die keuze rationeel maakt. Eerlijk gezegd, dat zal voor een bepaalde groep zo zijn. Dat zal zo zijn voor iemand die weet welk risico hij of zij neemt met dat pilletje op dat festival. Maar de gevolgen daarvan en de gevolgen van het drugsgebruik door jongeren in de kwetsbare wijken, zijn vreselijk. Dat is de reden waarom ik in het belang van volksgezondheid zeg: het moet stoppen dat dit een verdienmodel is voor criminelen. We moeten ook stoppen met het normaliseren, want we zien telkens opnieuw dat jongeren dan toch verder gaan gebruiken en verder gaan experimenteren. Nederland heeft die route te lang gevolgd.

De heer **Sneller** (D66):

Ons vertrekpunt en onze zorgen zijn dezelfde. Mevrouw Bikker trekt altijd de conclusie dat het reguleren ervoor zorgt dat de volgende stap is dat het normaal wordt. Je kan juist heel erg duidelijk maken hoe ontzettend groot die gezondheidsschade is, hoe ontzettend verslavend het is en hoe ontzettend risicovol het is om het te gebruiken. Ik neem nu als voorbeeld cannabis. Als je bij een drugsdealer illegale pillen koopt, krijg je een of ander zakje zonder dat er voorlichting bij zit. Bij cannabis wordt nu een bijsluiter gevoegd, waarin staat: niet gebruiken als je last hebt van een mentale stoornissen, niet gebruiken om deze en deze reden, pas op voor dit, dit en dit. Zo zorgen we ervoor dat mensen de risico's ervan gaan inzien in plaats van dat we alleen maar zeggen: het is illegaal en daar moet u zelf maar de conclusies aan verbinden. Dat naast die ouders staan vond ik een hele mooie oproep van mevrouw Bikker. Daar ben ik juist ook heel erg voor en ik denk dat dit daarbij kan helpen.

De **voorzitter**:

Er is toch nog een vraag van mevrouw Helder.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Ik ga de exercitie van collega Bikker niet overdoen. Ik sluit me er wel voor een groot deel bij aan. Kan de heer Sneller ingaan op de redenatie die we ook lezen dat jongeren zeggen dat ze liever een xtc-pil kopen, omdat dat veel goedkoper is dan een kratje bier?

De heer **Sneller** (D66):

Op welk punt van die vraag wil mevrouw Helder een reflectie?

Mevrouw **Helder** (BBB):

Nou, dat zijn dus jongeren waarvan de heer Sneller denkt dat ze een wat verstandigere keuze zouden maken als het gereguleerd is. Ik hoor steeds dat mensen de bijsluiter gaan lezen als het gereguleerd is. Ik ken geen jongere die een bijsluiter bij een xtc-pil gaat lezen, denk ik. Mensen die geestelijk erg labiel zijn — kijk naar wat de agenten bij Bureau Rotterdam allemaal van de straat moeten rapen — zijn geen mensen die bijsluiters gaan lezen. Dus ik vraag mij af of die mensen ermee geholpen zouden zijn als drugs gereguleerd zouden worden, want regulering leidt wel tot normalisering.

De heer **Sneller** (D66):

Ik heb hierop twee antwoorden. Ik vond dat mevrouw Van der Plas een aantal jaren geleden bij een Justitiebegroting heel mooi zei dat festivals waar pillen worden geslikt, niet om die reden uit de hand lopen. Het is het alcoholgebruik, waardoor die festivals uit de hand lopen. Oftewel, misschien zijn we ook wel te veel die alcohol, waarvan uit onderzoeken blijkt dat die veel schadelijker is dan xtc, aan het normaliseren, terwijl we juist ook veel meer de schadelijkheid en de risico's daarvan zouden moeten benadrukken. Aan de andere kant denk ik: xtc wordt ook te vaak als een soort drug gezien die helemaal geen nadelen heeft, en waarbij iemand na gebruik de volgende dag gewoon naar zijn werk kan, terwijl dat natuurlijk niet het geval is bij xtc. Alleen, dat betekent wel dat je vervolgens ook kijkt naar wat daarbij de beste manier van reguleren is.

Voorzitter. Misschien dat ik nu te ver uitweid, maar er was in Utrecht een experiment onder supervisie van de Universiteit Utrecht, waarbij drie reguleringsmodellen werden onderzocht. Je haalt het als het ware uit een snoepautomaat, je haalt het uit een apotheek waar je een vragenlijst moet invullen of je haalt het in een soort nachtclubmodel uit een sigarettenautomaat. Dat zijn natuurlijk heel verschillende werelden. Ik denk dat wanneer iemand naar een apotheek moet om een xtc-pil te halen, ook die jongere wel degelijk ervan doordrongen raakt dat het serieus spul betreft waar je geen grappen mee moet uithalen.

Voorzitter. Ik wil hier nog een tweede opmerking over maken. Veel dodelijke slachtoffers van xtc zijn het gevolg van vervuilde pillen en verkeerd gebruik. Ik denk dat regulering en juist ook die waarschuwingen en die bijsluiters daar wel degelijk bij kunnen helpen.

De **voorzitter**:

Afrondend, mevrouw Helder.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Dat was inderdaad een heel lang verhaal, maar ik heb geen woord gehoord over verwarde personen die blijkbaar toch drugs kunnen blijven betalen en daarmee nog verder van de maatschappij af komen te staan. Maar wij komen ook niet nader tot elkaar. De mensen op een festival zijn vaak de mensen die het wel kunnen betalen en die het bij één pilletje kunnen laten. Dat zijn niet de mensen die drugs uit nood gebruiken. D66 is altijd zo EU-minded. Stel dat we op die weg van regulering zouden doorgaan. Hoe zouden andere landen Nederland dan bekijken? Laat ik het daarbij even houden op EU-verband.

De heer **Sneller** (D66):

Nou, dat is heel wisselend. Dat was overigens begin jaren negentig ook het geval toen het ging over cannabis. Toen kapittelde Frankrijk de Nederlandse regering heel erg om het softdrugsbeleid, terwijl je nu ziet dat andere landen veel verder gaan in de regulering. Je ziet ook dat sommige landen in Centraal- en Midden-Europa heel anders kijken naar het reguleren van psychoactieve stoffen dan wij hier doen. Tegelijkertijd snap ik heel goed wat mevrouw Helder zegt. Sommige landen houden er echt een andere visie op na, maar dit is inderdaad iets wat we internationaal moeten aanpakken.

De heer **Krul** (CDA):

Er zit, wat het CDA betreft, een gevaarlijke aanname in het betoog van de heer Sneller. Hij zegt: als je maar genoeg voorlichting geeft, als je het maar rationeel maakt, dan maken mensen de goede afweging. Voor een grote groep zal dat best zo zijn. Ik wil best geloven dat er mensen zijn die daar dan verantwoordelijk mee omgaan. Maar D66 is ook de partij van de slogan "laat iedereen vrij maar niemand vallen". Ik zou aan de heer Sneller willen vragen of hij er werkelijk in gelooft dat de mensen die hier op nog geen 800 meter van dit gebouw in een portiek liggen te gebruiken, echt geholpen zijn met regulering. Gaan die niet gewoon naar het volgende goedje, dat gewoon net even iets goedkoper is en dat de dealer net op de kop heeft kunnen tikken? Stappen die niet gewoon over? Verwachten we nou werkelijk dat

die mensen bij de apotheek in de rij gaan staan, een bijsluiter lezen en dan denken: o, maar dit wist ik niet? Dat is toch een illusie, zeg ik via u tegen de heer Sneller.

De heer **Sneller** (D66):

Dat is ook niet wat ik heb betoogd. Ik vind het jammer dat de heer Krul deze dingen in mijn schoenen schuift. Dit is precies wat ik zeg. We moeten naar de grondoorzaken kijken. We moeten naar preventie kijken. Vervolgens is het beleid met betrekking tot harm reduction er ook in Nederland juist op gericht dat deze mensen, die diep in de problemen zitten en dat inderdaad niet zullen doen, zo min mogelijk gezondheidsschade zullen ondervinden en er vervolgens ook zo min mogelijk criminaliteitsgevolgen zijn. Daar hebben CDA en D66 in het verleden samen, bijvoorbeeld als het gaat om medicinale heroïne, vanuit diezelfde overtuiging juist hele mooie stappen in gezet.

De heer **Krul** (CDA):

Ik had het niet over medicinaal gebruik; ik had het over de multiproblematiek die optreedt bij verslavende middelen, zoals de criminaliteit die daarmee gepaard gaat. Ik weet dat we in dit debat misschien niet tot elkaar komen, maar we hebben hopelijk nog een paar jaar. Het punt dat ik probeer te maken, is dat aan de ene kant accepteren dat er mensen in de problemen zitten, dat hun gebruik toeneemt, dat de problematiek die daarbij speelt steeds groter wordt, gewoon gepaard gaat met aan de andere kant roepen: het moet gereguleerd worden, er zit een rationale afweging in, we doen te weinig aan preventie, er moet betere controle komen. Daar is die groep niet mee geholpen.

De heer **Sneller** (D66):

Nee, maar de verschillen zijn al groot genoeg op dit onderwerp; laten we ze niet nog groter maken. De beste aanpak voor harm reduction is dakloosheid tegengaan. Dat heb ik onlangs ook in een debat gezegd over preventie en drugsbeleid. Volgens mij zijn we het daar helemaal over eens. Als je verslaafd bent, is het per definitie geen rationele keuze meer om vervolgens te gebruiken. Laten we de zorgen daar dan ook op richten. Laten we de aanpak daarop richten. Daarmee kunnen we er ook voor zorgen dat we het gebruik tegengaan, want daar zijn wij het geloof ik honderd procent over eens.

Overigens zeg ik over medicinale heroïne nog even het volgende. Dat is niet in een ziekenhuis gebruiken, maar er juist ook voor zorgen dat de mensen die verslaafd zijn aan heroïne daar op een betere manier aan kunnen komen, zodat we ze ook beter kunnen helpen.

De **voorzitter**:

Er is nog een interruptie, ditmaal van de heer Diederik van Dijk. Gaat uw gang.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dit is het eerste drugsdebat dat ik hier meemaak en ik geniet ergens van de een beetje theoretische gedachtegangen. Ik wil het ietsje praktischer proberen te maken. Het betoog van de heer Sneller, waar ik met belangstelling naar luister, herinnert mij heel erg aan de pleidooien om gokken te legaliseren. We weten hoe het gegaan is rondom het online gokken. Denk ook aan de afschaffing van het bordeelverbod, dat prostituees ten goede zou komen. Het heeft allemaal niet gewerkt. Mijn vraag is eigenlijk: wat voor lessen trekt D66 uit dat soort opgedane ervaringen en hoe kan het dat D66 nu dan wel zo royaal pleit voor regulering als een oplossing voor zo ongeveer alle problemen?

De heer **Sneller** (D66):

Dat is een mooie vraag. Ik denk dat we bij die gokmarkt heel duidelijk hebben gezien dat er een heel spectrum is waarmee je kan reguleren. We hebben daar veel te weinig regels gesteld en veel te veel ruimte gelaten voor de aanbieders om die ruimte zelf te zoeken en de randen op te zoeken en te overschrijden, zonder goede handhaving. Wat mij betreft moeten

die regels veel strenger worden gesteld. Dat is nu op de gokmarkt in ieder geval weer aan het gebeuren. De tweede kant is de mate van schadelijkheid; die moet daarin leidend zijn. In het verleden is bij gokken te vaak te lichtzinnig gedaan over de mate van schadelijkheid.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Ik vind dat in ieder geval een mooie bekentenis wat betreft het doorgevoerde beleid op die terreinen. Ik mag dus inderdaad aannemen dat D66 bereid is om daarvan te leren en uitkijkt voor te snelle oneliners van de strekking dat regulering zou leiden tot de oplossing van de multiproblematiek waarover we het hier hebben.

De heer **Sneller** (D66):

Volgens mij heb ik gezegd dat we een rationeel beleid moeten voeren, juist gericht op veel meer aandacht voor de preventiekant. Er hoort ook altijd een repressieve tegenhanger bij, hè? Maar dat we door preventie voorop te zetten en door ons weer te richten op gezondheidsschade ... Ik zei hier letterlijk: hoe schadelijker de drug, hoe strenger de regels. We moeten dat vooropzetten. Dat is volgens mij heel consistent met hoe ik zou kijken naar de gokmarkt.

De **voorzitter**:

Afrondend.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Ik heb misschien nog één heel kort vraagje, ook voor mijn eigen nieuwsgierigheid. Het regeerakkoord, waar toch altijd nog de handtekening van D66 onder staat, zet heel erg in op het denormaliseren van drugsgebruik. Hoe verhoudt D66 zich daar nu toe?

De heer **Sneller** (D66):

Dat staat er zo niet. Het is de vraag wat "normaliseren" betekent; ik vind dat een heel ingewikkeld begrip. Ik wil graag benadrukken dat drugs risico's hebben, en dat is volgens mij iets wat je niet vaak genoeg kan benadrukken en waar je niet lichtzinnig over moet doen. Goed geïnformeerde volwassenen moeten vervolgens wel de keuze zelf kunnen maken. Aan de andere kant bereiken repressie en een te zwaar overhellen naar de repressieve kant het tegenovergestelde effect van wat je wilt.

De **voorzitter**:

Bedankt, meneer Sneller, voor uw inbreng en voor het beantwoorden van alle interrupties.

Dan is nu het woord aan de heer Claassen. Hij gaat het woord voeren namens de Partij voor de Vrijheid en doet dat voor het eerst als Kamerlid. Daarmee voert de heer Claassen zijn maidenspeech, en de afspraak is dan dat hij niet wordt geïnterrupteerd en dat hij na afloop natuurlijk wordt gefeliciteerd. Gaat uw gang.

De heer **Claassen** (PVV):

Voorzitter. Ik had willen beginnen met een gedicht, maar een gedicht is een unique sellingpoint geworden van onze nieuwe Kamervoorzitter, dus dat doe ik dan maar niet. Ik ben opgegroeid in Heerlen in de jaren zeventig en tachtig, en wat ik daar zag was de beste bijsluiter als het gaat over het niet gebruiken van drugs. Daar struikelde je over de heroïnegebruikers, ook als vierjarig, vijfjarig kind en later in de jaren tachtig, in de tunnel bij het station. Dit waren Nederlanders, Duitsers en Belgen: van heinde en verre kwam men naar Heerlen om heroïne en andere drugs te scoren. Daar werd je mee geconfronteerd. Dat was vanuit mijn perspectief de beste bijsluiter als het gaat over drugsgebruik.

Voorzitter. Jarenlang is er weggekeken van het normaliseren van drugsgebruik. De afgelopen jaren heeft Nederland zich kunnen ontwikkelen tot een grote producent en doorvoerland van allerlei soorten drugs, waaronder synthetische drugs. De Rotterdamse

haven heeft door het wegstroven en gedogen uit kunnen groeien tot een van de grootste doorvoerluiken van de wereld. Criminelen produceren voor miljarden aan drugs in Nederland en Nederlandse jongeren zijn koploper in xtc-gebruik. Gebruikers krijgen de schuld van het in stand houden van het illegale drugscircuit, maar het is de overheid die jarenlang alles door de vingers heeft gezien. Partijen die belast zijn met strafrechtelijke opsporing en handhaving zoals de politie, het NFI, de Douane en het Openbaar Ministerie zijn gelukkig voorstander van deze wetwijziging. Zij keken immers jarenlang machteloos toe hoe producenten van drugs, en in het bijzonder in het geval van de nieuwe psychoactieve stoffen, manieren vinden om de Opiumwet te omzeilen. Meneer Van Nispen refereerde er ook al aan: de gemeente Zaanstad moest eind vorige maand 1.100 kilogram in beslag genomen grondstoffen weer teruggeven. De stoffen bleken buiten de Opiumwet te vallen en waren daarmee dus niet verboden.

Designerdrugs worden via websites aangeboden als goedkope en makkelijke variant op de klassieke en verboden drugs. Met één druk op de knop kan je eenvoudig een bestelling plaatsen en ontvang je je drugs netjes op je thuisadres. Het is alsof je vitamine C bestelt bij de onlinedrogist. Voor jongeren is daarmee een giftige stof toegankelijk geworden, zonder enige controle op deze stoffen. Wat de PVV betreft is dit impliciet ook een groot gezondheidsrisico voor de gebruiker.

Voorzitter. De PVV is ervan overtuigd dat door deze wetwijziging, door het toevoegen van een derde lijst met daarop de stofgroepen die qua chemische structuur sterk lijken op de middelen die op de eerste lijst zijn geplaatst, aan de huidige malafide praktijk een eind kan komen. Met deze wetwijziging wordt de wet zo gewijzigd dat designerdrugs beter bestreden kunnen worden. Zoals gezegd, is het zeer lucratief gebleken om de Opiumwet te omzeilen door kleine wijzigingen aan te brengen in de chemische structuren van middelen. Door het toevoegen van deze stofgroepen, zoals in de wet zal worden opgenomen, is het schielijk onmogelijk nieuwe varianten te ontwikkelen. De vraag is wel of deze wijziging afdoende is of dat een toevoeging van generieke stoffen aan de lijst beter zou zijn geweest. Die vraag stel ik aan de minister. Maar in ieder geval gaan we met deze wet wel eindelijk stappen zetten, en dat werd tijd, want steeds meer jongeren gebruiken psychoactieve middelen. Ze gebruiken een pilletje, een buisje of een lijntje en het lijkt wel of dat niet raar wordt gevonden. Echter, al deze middelen en zeker de nieuwe designerdrugs zijn eigenlijk onderdeel van een soort Russische roulette. Er is geen controle op wat daadwerkelijk aangeboden wordt. Op de verkoop van vitamines en dergelijke zit ten minste nog een controle door bijvoorbeeld de NVA.

Wat de PVV betreft is de strafbaarheidstelling van voorbereidingshandelingen met betrekking tot nieuwe psychoactieve stoffen een vooruitgang maar ook een duidelijk signaal. Het is een duidelijk signaal aan jongeren dat het maken maar ook het gebruiken van drugs niet normaal is. Daarmee is deze wet niet alleen een justitiële aangelegenheid, bijvoorbeeld in relatie tot de ondermijningsvraagstukken waar we al over gesproken hebben, maar geeft het verbod ook een duidelijk signaal aan de gebruiker af.

Het CPB rapporteerde deze week dat het gebruik alleen maar toeneemt. De gezondheidsrisico's van designerdrugs zouden te vergelijken zijn met middelen als MDMA, THC en zelfs heroïne. Toch is er nog weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van deze middelen. Ondanks dat designerdrugs nog door een relatief kleine groep wordt gebruikt, wordt een derde van de vergiftigingen veroorzaakt door deze designerdrugs. Deze incidenten leiden dan ook tot ziekenhuisopnames en zelfs overlijden, ook nog eens vaak van zeer jonge kinderen. Deze incidenten hebben op korte termijn inderdaad een gezondheidsrisico, maar hoe is het met de potentiële schade op middellange en lange termijn? Heeft de minister zicht op welke schadelijke effecten deze drugs op middellange en lange termijn hebben?

Verder heeft de PVV nog een vraag over de informatievoorziening rondom deze wetswijziging. Welke andere mogelijkheden dan een persbericht en informatievoorziening via Trimbos zouden overwogen kunnen worden? Zijn deze media voldoende om de diverse doelgroepen te bereiken? Wat de PVV betreft zou een landelijke campagne veel meer voor de hand liggen.

Voorzitter, tot slot. Ik heb hier niemand iets horen vragen of vertellen over de financiering. Misschien hoort het hier dus niet, maar ik ga de minister toch een vraag stellen over de uitvoering van deze wet. Uit de memorie van toelichting blijkt dat er dekking is voor zowel de incidentele als de structurele kosten, maar in de memorie van toelichting gaat men uit van 2023. De PVV vraagt zich het volgende af. Deze wet is er nog niet. Hopelijk komt die er wel snel, in 2024 of misschien in 2025. Wat is de impact van de uitvoering van de wet in die jaren? Want nogmaals, in de memorie van toelichting gaat het over 2023 en dat is volgende week alweer voorbij.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank, meneer Claassen. Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Van harte gefeliciteerd. Het is ook fijn dat het stationsgebied bij Heerlen er tegenwoordig prachtig uitziet.

Als u daar blijft staan, wordt u gefeliciteerd.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Nu iedereen de heer Claassen gefeliciteerd heeft, gaan we weer verder met het debat. Het woord is aan de heer Krul, die namens het Christen Democratisch Appèl het woord gaat voeren. Gaat uw gang.

De heer Krul (CDA):

Dank u wel. Ik wil natuurlijk beginnen met het feliciteren van de heer Claassen, die nu net ongetwijfeld iets heel belangrijks aan het doen is. Ik wil hem echt complimenteren met een mooie maidenspeech. Hoe hij zijn toch persoonlijke verhaal over het opgroeien in Heerlen combineerde met een complexe wet is zeker een compliment waard. Dat legt de lat hoog, maar ik kijk nu al uit naar de volgende maidenspeech van vandaag, van mevrouw Jansen.

Goed, voorzitter, dan serieuze zaken. Vanochtend surfde ik in de voorbereiding op dit debat over het web. Ik kwam op een website waar ze designerdrugs aanbieden en dacht: ik ga eens kijken hoe dat werkt, hoe je dan met één druk op de knop een designerdrug kan bestellen, als je dat zou willen. Ik ga de naam van de website niet noemen, want die eer gun ik ze niet. Ik moest tussen alle felle kleurtjes en alle aanbiedingen en kortingscodes door scrollen. Ergens onderaan stond een disclaimer dat het bedoeld is voor wetenschappelijk gebruik en niet voor particuliere consumptie. Gewoon heel klein, in kleine lettertjes, maar wel nadat ik moest scrollen langs de aanbieding voor het Try-out research Christmas funpakket, nu met 10% feestdagenkorting. Ammehoela, zouden we dan zeggen bij mij thuis. Niks wetenschappelijk gebruik. Een van de voorbeelden hoe deze aanbieders op slinkse wijze over de rug van kwetsbare mensen dit soort drugs aanbieden.

Voorzitter. Er is niks party aan partydrugs. Dit is ook een van de slogans van de nieuwe

campagne van de gemeente Rotterdam tegen drugsgebruik, een campagne met als doel de maatschappelijke effecten van drugs zichtbaar te maken. Want achter elke pil gaat een wereld van criminaliteit schuil, van uitbuiting, van geweld, van explosies. Nederland is inmiddels het drugspakhuis van Europa geworden. Dat komt doordat drugs in Nederland volledig ingeburgerd zijn. Dat komt mede door de steeds maar doorslaande liberale gedoogcultuur van ons land.

Voorzitter. Als het om drugs gaat, is het CDA klip-en-klaar: niet normaal maken wat niet normaal is. Want jouw lijntje is iemand anders' liquidatie. Het klinkt misschien hard, maar het is de keiharde realiteit voor veel kwetsbare jongeren actief in de criminele drugswereld. 90% van de georganiseerde criminaliteit is drugsgerelateerd. 90%! Het CDA is dus blij dat deze wet, die regelt dat bepaalde designerdrugs op een nieuwe verboden lijst van de Opiumwet komen te staan, nu eindelijk wordt behandeld, want hier wachten we al jaren op. Niet omdat we hiermee nou het drugsprobleem gaan oplossen, maar wel omdat we actief beleid voeren tegen de gevolgen en de normalisering van drugs, in welke vorm dan ook, ook in het donkergrijze gebied van de designerdrugs. Want het lijkt weleens een georganiseerde machine tegenover een niet-georganiseerde overheid. De politie heeft recent de noodklok al geluid. Nederland blijft hopeloos achter, schreven ze. Ook het OM roept al bijna tien jaar op tot aanpassing van de Opiumwet. Dat dit in Nederland nu nog niet goed is geregeld, heeft onder andere geleid tot frustrerende situaties bij rechtshulpverzoeken. De landen om ons heen zijn namelijk veel verder. Daarom is het des te belangrijker dat wij hier vandaag over spreken. Het heeft te lang geduurd, maar daarvoor moeten we ook naar de Kamer kijken.

Voorzitter. Het moge duidelijk zijn dat het CDA deze wet steunt. Door een kleine verandering aan te brengen in de chemische structuur van een illegale drug ontstaat er nu ineens een nieuw en legaal middel, maar wel met vergelijkbare en soms zelfs ernstigere effecten dan de illegale drugs. Een recent voorbeeld hiervan is de designerdrugs 3-MMC. De gebruikers worden als proefkonijnen gebruikt en kunnen de risico's niet overzien, ook met de kennis dat het blijkbaar nog legaal spul is. Maar inmiddels — de heer Claassen refereerde er ook al aan — komt een derde van alle drugsvergiftigingen door designerdrugs. Dat moet stoppen. Dat betekent dus ook dat de producenten en de criminelen die deze drugs verspreiden, worden aangepakt. Deze wet is namelijk niet alleen belangrijk voor de bescherming van de gezondheid, maar ook voor het kunnen aanpakken van criminele organisaties die deze drugs produceren en verhandelen.

Voorzitter. In dit wetsvoorstel heeft de minister alleen gekeken naar die stofgroepen die daadwerkelijk als risicovol worden aangemerkt, maar dus niet naar de stoffen waarvan er ook risico's zijn maar iets minder evident, en dus die wel degelijk ook grote gevolgen kunnen hebben. Er is gekozen voor het maken van generieke wetgeving die zich beperkt tot een drietal stofgroepen, en niet voor een algeheel verbod op de NPS'en. Landen zoals Duitsland, Oostenrijk en België hebben dit wel gedaan, met de gedachte om hiermee ook de handel in deze stoffen aan te pakken, iets wat in Nederland ook een heel groot probleem is, zeker met betrekking tot de export. In België is de export na het verbod, zeg ik tegen de mensen die pleiten voor regulering, sterk afgenomen. Dat willen wij in Nederland natuurlijk ook. Waarom heeft de minister hier niet voor gekozen, vraag ik. Wat betekent dat voor onze positie ten opzichte van de landen om ons heen die dat juist wel hebben gedaan? Is de minister het met het CDA eens dat voorkomen beter is dan genezen, en we dus liever op voorhand met een generiek verbod nare situaties willen voorkomen dan achteraf te moeten ingrijpen?

Voorzitter. Het CDA dient vandaag samen met de ChristenUnie een amendement in om een grondslag te creëren om nieuwe stofgroepen bij ministeriële regeling toe te kunnen voegen aan de lijst, zodat we nog beter gewapend zijn tegen de slimme trucjes van criminelen die met de wijziging van één molecuul van een illegale drug een legale drug kunnen maken.

Voorzitter. In tegenstelling tot in bijvoorbeeld Duitsland zijn nieuwe legale designerdrugs in

Nederland online vrij verkrijgbaar; ik begon er mijn inbreng al mee. Het is online slecht te controleren of iemand ouder is dan 18 jaar. Ik deed het vanochtend met één druk op de knop. Veel minderjarigen kopen deze rommel ook. In 2019 — dat is al een tijdje geleden — is er onderzoek gedaan naar 15- en 16-jarigen. Wat blijkt? Bijna 2% gebruikte al designerdrugs. Wij houden ons hart vast voor wat die cijfers nu zijn. We moeten onze jongeren hiertegen beschermen en duidelijk maken dat zulke designerdrugs meer kapotmaken dan de jongeren wellicht zelf denken. We moeten als land niet meer achter de feiten aanlopen, zoals we in de afgelopen jaren hebben gedaan. Het gaat hier namelijk over gezondheid van onze jongeren. Is de minister van plan om op het gebied van de ontwikkelingen van designerdrugs beter samen te werken met de landen om ons heen en op dat gebied dan ook echt grote stappen te zetten vanuit een leidende rol?

Voorzitter. Wanneer een schadelijke NPS toch op de legale markt komt, op welke manier wordt hier dan over gewaarschuwd? Worden er bijvoorbeeld meer publieksvoorlichtingen georganiseerd? De minister schrijft dat het zaak is de verkeerde indruk bij gebruikers weg te nemen, namelijk dat de middelen niet schadelijk zijn als ze legaal zijn. Maar ja, daar is dan wel voorlichting voor nodig. Hoe gaan we dit precies doen en wat kunnen we leren van het Duitse voorbeeld?

Voorzitter. De minister schrijft dat het niet is uitgesloten dat in de toekomst aanleiding ontstaat om een nieuwe stofgroep aan het verbod toe te voegen, waarvan de aangenomen schadelijkheid nu nog minder evident is. Mocht dit aan de orde zijn, dan zal verzocht worden om een advies uit te brengen over de wenselijkheid. Hoe gaat dit proces precies? Hoe snel kan dit? En hoe voorkomen we dat we hierdoor onnodige vertraging oplopen?

Voorzitter, ik ga afronden. Terug naar de campagne van Rotterdam, na een jaar met 128 explosies en 71 schietincidenten. Het contrast is pijnlijk duidelijk: aan de ene kant van het spoor een kwetsbare wijk waar jongeren onderweg naar school geronseld worden door dealers en aan de andere kant van het spoor een vrijgezellenfeestje in een penthouse met uitzicht over de haven, waar net voor €2.500 aan partydrugs is ingeslagen om het feestje nog gezelliger te maken. In een ideale situatie zou het CDA pleiten voor een algeheel verbod op designerdrugs, want welk label we ook op drugs plakken — designer, party of soft — het is en blijft troep. Campagnes zoals die van Rotterdam zijn misschien niet de heilige graal, maar wel belangrijk in het stellen van een norm: wat niet normaal is, niet normaal maken.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. Er is nog een vraag van de heer Diederik van Dijk. Gaat uw gang.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Een prachtig slot, collega, maar ik heb een andere vraag. Het CDA hekelde de liberale gedoogcultuur. De handtekening van het CDA staat nog wel onder een coalitieakkoord dat het experiment gesloten coffeeshopketen mogelijk maakt. Betekent dat dat u uw steun daarvoor intrekt?

De heer **Krul** (CDA):

Bij het sluiten van een coalitieakkoord moet je soms op hele ingewikkelde onderwerpen tot een compromis komen. Het is geen geheim dat het wietexperiment voor het CDA een aangelegen punt was. We hebben gezien hoe een partij op een ander onderwerp, waar ook afspraken over zijn gemaakt, op een vrije cynische wijze heeft besloten het kabinet te laten vallen. Ik heb hier vorige week vrijdag al iets over mogen zeggen. Het experiment dat nu gaande is, is slecht. Het is ook een stap in het verder normaliseren van drugs. Wij zullen ons hier zo veel als mogelijk tegen verzetten.

De **voorzitter**:

Dan is er nog een vraag van de heer Sneller.

De heer **Sneller** (D66):

Wat er allemaal werd gezegd verbaasde me hogelijk. Het is misschien niet het onderwerp van debat, maar één vraag: is het experiment slecht of is het een slecht experiment?

De heer **Krul** (CDA):

Ik heb altijd geleerd dat je van slechte ingrediënten geen goede soep kan maken. Dat zou ik hier willen stellen. We hebben het hier over een experiment waarbij coffeeshops legaal wiet kunnen afnemen, omdat we nu voor het eerst legaal wiet kunnen produceren. Het idee dat je daarmee, zoals D66 vaak stelt, zaken uit de criminaliteit haalt, is wat ons betreft een illusie. Je ziet nou eenmaal dat rondom die coffeeshops een verzamelpunt ontstaat van criminaliteit, van multiproblematiek. Door een reguleringsvorm toe te voegen, pak je die problemen niet aan. We zien in steden in Amerika, waar ze al veel verder zijn met het liberaal gedogen en legaliseren van drugs, dat het algehele gebruik juist toeneemt. Dan gaat het om heel veel mensen die dat verantwoord kunnen doen, zoals ik net deelde met de heer Sneller, maar ook om heel veel mensen die kwetsbaar zijn en verslaafd raken, waarvan allerlei problemen komen. Wat ons betreft is het dus een slecht experiment.

De heer **Sneller** (D66):

Dit is precies wat het experiment gaat onderzoeken: is dat het geval of niet? Ik ben blij dat de heer Krul zegt dat het experiment goed is, maar dat hij er niet zo veel van verwacht.

De **voorzitter**:

Dank, meneer Krul, voor uw bijdrage. Mevrouw Tielen gaat het woord voeren namens de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Ook namens mijn fractie de felicitaties aan de heer Claassen voor zijn mooie maidenspeech. Ik kijk ook uit naar die van mevrouw Jansen zo meteen.

Voorzitter. De meeste mensen, ik in elk geval, kennen al best een aantal synoniemen van het woord "poes", maar voor mij waren de synoniemen "3-methylmethcathinon", "C11H15NO" en "3-MMC" helemaal nieuw; ik zal er maar eerlijk over zijn. Dat chemische stofje 3-MMC is afgeleid van het al eerder bij wet verboden 4-MMC of mefedron. Het heeft in de hersenen hetzelfde effect als die verboden partydrug, maar 3-MMC is pas sinds kort en dan nog deels verboden, ook al is het een stof die zo veel op 4-MMC lijkt. Het is al vaker gezegd vanochtend: criminele producenten maken daar misbruik van en produceren nieuwe chemische stofjes die ze voor grof geld kunnen verkopen, terwijl de politie en het OM daar niets of in elk geval veel te weinig tegen kunnen doen.

Ook de gemeente Zaanstad is al een paar keer langsgekomen. Vorige week moesten zij inderdaad een in beslag genomen partij van 1.100 kilo partydrugs met een waarde van miljoenen euro's teruggeven aan de eigenaar. Heel raar. Dat voelt niet goed en dat voelt niet rechtvaardig. Alleen maar om de reden dat het molecuul niet verboden was en er dus geen wettelijke grond was voor de juridische keten om deze partij in beslag te kunnen nemen en daarna de eigenaren te vervolgen. Dat de burgemeester hier bijzonder teleurgesteld over was, is duidelijk en is denk ik ook de reden dat deze gemeente vaker voorkwam in dit debat. Met hem zijn ook de politiediensten en het Openbaar Ministerie teleurgesteld. Overigens deed een paar dagen geleden het Trimbos Instituut een alarmbericht uitgaan met betrekking tot andere pillen, potentieel dodelijke pillen.

Beide actuele situaties laten zien dat de slimme creativiteit van drugsproducenten schadelijk is voor zowel de volksgezondheid als de bestrijding van criminaliteit. De VVD vindt het dan

ook goed dat het kabinet komt met dit wetsvoorstel om meer partydrugs te verbieden in de vorm van een derde lijst in de Opiumwet van groepen chemische stoffen. Dat maakt dat er eerder en beter kan worden ingegrepen en gehandhaafd om zo criminele verdienmodellen te kraken en aan de andere kant mensen te beschermen.

Andere landen, die over het algemeen wat minder hoog op de lijst staan van landen waar veel drugscriminaliteit is, hebben dit wettelijk verbod al eerder vormgegeven. Kan de minister vertellen wat er te leren valt van deze landen als het gaat om de mogelijkheden om de wet ook te laten uitvoeren door politie en OM? Welke risico's zijn er en wat kunnen we daarvan leren om ervoor te zorgen dat de risico's hier niet of in ieder geval minder aanwezig zijn? Onze verwachting is dat politie en Openbaar Ministerie met deze lijst betere handvatten krijgen om stevig in te kunnen zetten op opsporing en handhaving. In aansluiting op de mening van die diensten zelf vinden wij ook dat politie en OM regelmatig geconsulteerd moeten worden om te kijken of het in de praktijk ook zo werkt. Is de minister van plan om dat met hen goed te monitoren? Hoe gaat zij dat dan doen en wat kunnen wij daarvan verwachten? In het advies van de afdeling van de Raad van State staat een aantal verzoeken om nadere toelichting als het gaat om doelmatigheid en effectiviteit. Kan de minister daar nog wat toelichting op geven? Dat vraag ik juist omdat we zo graag willen dat deze wet ook daadwerkelijk leidt tot een betere, effectievere uitwerking in de praktijk.

Tijdens de schriftelijke behandeling hebben wij als VVD veel vragen gesteld over voorlichting over verboden stoffen aan potentiële gebruikers en de communicatie daaromheen. Uit de antwoorden maak ik op dat de minister nog geen heel helder idee of plan van een aanpak heeft, terwijl juist op het gebied van volksgezondheid goede communicatie naar alle doelgroepen cruciaal is. Het wordt ons niet duidelijk welke leerpunten van eerdere campagnes en communicatie over de gevaren van drugs de minister gebruikt. Kan de minister daar meer over zeggen? Dat is namelijk ook een van de kritiekpunten van de Raad van State. Die geeft aan dat het kabinet moet toelichten op welke wijze het de informatievoorziening aan burgers vormgeeft. Welk communicatieplan wordt er ingezet om informatie te geven over de gevaren van drugs?

Nogmaals, het woord "partydrugs" zegt echt niet veel over wat het is. Anderen gingen mij al voor met die opmerking. Het gaat namelijk over meer dan alleen drugs en over meer dan alleen nieuwe psychoactieve stoffen. We willen graag meer inzicht in hoe juist doelgroepen die extra kwetsbaar zijn, zoals daklozen en mensen die patiënt zijn in de geestelijke gezondheidszorg, worden bereikt en wat de verwachte invloed is van de communicatie op hun gedrag. Ik ontvang graag een toelichting.

Voorzitter. Al met al zijn wij positief over dit wetsvoorstel. Wij zijn ervan overtuigd dat deze extra lijst van nieuwe soortgelijke stoffen meer houvast geeft in de bestrijding van de verschrikkelijke ondermijnende drugscriminaliteit en dat deze bijdraagt aan de volksgezondheid, met name als het gaat om jongeren.

Ik heb nog één vraag over het amendement-Jansen, over de evaluatietermijn. Het lijkt mij ook goed om op tijd te evalueren. Ik zou dan wel graag willen zien hoe dat in verhouding staat tot de ontheffingsperiodes, die volgens mij voor twee jaar gelden. Hoe strookt dat dan met elkaar?

Dat was het.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan gaat de heer Diederik van Dijk het woord voeren. Hij spreekt namens de Staatkundig Gereformeerde Partij. Hij deelt zijn achternaam met meerdere leden in dit huis; vandaar dat ik ook zijn voornaam noem. Gaat uw gang.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dank u wel, voorzitter. Vanaf mijn plek allereerst felicitaties aan collega Claassen voor zijn fraaie maidenspeech. Ik zag op social media dat hij de wind van voren kreeg van de lobbyclub normaaloverdrugs.nl. Beschouw dat als een groot compliment, zou ik zeggen. Maar ik wens u wijsheid. Ik kan mij voorstellen dat uw ervaringen vanuit het zuiden, maar ook als verpleegkundige u zeker van pas zullen komen, ook bij dit dossier. Succes gewenst. Ik wens mevrouw Jansen ook succes met haar maidenspeech zo.

Voorzitter. Het was in de nacht van eerste op tweede paasdag 2021 dat Gerko, 18 jaar oud, uit Elburg een hartstilstand kreeg nadat hij in een olijke bui met vrienden, na de nodige drank, overging tot het gebruik van designerdrug 3-MMC. Na adequaat handelen van wat nuchtere vrienden en de hulpdiensten belandde Gerko in het ziekenhuis. Daar ontwaakte hij na drie dagen kunstmatig coma met een defibrilleerkastje voor hartritmestoornissen. Dat dit kon gebeuren, heeft alles te maken met het te lang weggijken voor de gevolgen van designerdrugs. Gerko gaf zelf aan niet te weten dat dit kon gebeuren, en zijn vrienden ook niet. Nu weet hij beter "dat je echt niet aan drugs moet beginnen, het is rotzooi." Dat tekende het Algemeen Dagblad op in een interview met hem.

Voorzitter. Het is al enkele jaren bekend dat de gevolgen van designerdrugs als 3-MMC en 4-MMC zeer heftig en zelfs fataal kunnen zijn voor gebruikers. 3-MMC werd eind 2021 verboden, maar een verbod op designerdrugs liet lang op zich wachten. Dat terwijl tientallen regioburgemeesters zich hier al vanaf begin 2021 mee bezighouden en hun zorgen over aangrijpende casussen met politiek Den Haag delen. De onmacht bij deze burgemeesters bleek groot toen drugshandelaren na het verbod op 3-MMC nog in dezelfde week overgingen op de productie en verkoop van 5-MMC en 3-CMC. De SGP bewondert de standvastigheid van deze lokale bestuurders in hun strijd tegen drugs, die zo veel levens van tieners ontwrichten. Ze hebben alle mogelijke bestuurlijke middelen ingezet om hiertegen te kunnen optreden. Zowel het Trimbos-instituut als het departement van VWS stelde bij invoering van het verbod op 3-MMC dat dit verbod weinig nut had. Met enkele aanpassingen hebben producenten snel weer een legale variant en blijven politie, justitie en burgemeesters achter de feiten aanlopen.

Voorzitter. Het is geen verrassing dat de SGP-fractie het voorgestelde verbod op designerdrugs toejuicht. Al jaren zet de SGP zich in voor een drugsvrije samenleving omdat wij ervan overtuigd zijn dat dit de veiligheid en de gezondheid ten goede komt. Dit wordt onderstreept door diverse onderzoeken van onder andere Trimbos en Jellinek. De SGP is van mening dat met generieke wetgeving het aanbod en het gebruik van NPS beperkt worden en dat de wetgever minder achter de feiten aanloopt. Daarnaast ziet mijn fractie voordelen in de handhaving nu agenten niet eerst hoeven te testen of het de verboden variant 3-MMC of het legale 5-MMC betreft. Het landelijke verbod maakt lokale wetgeving overbodig en voorkomt een waterbedeffect.

Op dit moment is het nog mogelijk om met één muisklik grote hoeveelheden designerdrugs te bestellen, die de volgende dag op je deurmat vallen. 5-MMC en 3-CMC zijn tot op heden legale drugs, maar zijn verslavender en desastreuzer dan xtc en cocaïne. De designerdrug heeft ook dezelfde effecten als cocaïne, maar is wel vijf keer zo goedkoop. Dat is nogal een verschil voor een puber met een supermarktbaantje. Daarnaast hoeft je geen dealer te benaderen, die zich in een enge onderwereld begeeft. Je kunt de drug gewoon legaal verkrijgen via het internet. De SGP verwacht dat designerdrugs die in de verboden stofgroepen vallen niet zo gemakkelijk meer worden aangeboden op legale sites, maar hoe voorkomt de minister dat dit aanbod verschuift naar het darkweb, waar handelaren hun werk kunnen voortzetten?

Daarnaast worden er op sites als homechemistry.nl diverse alternatieven voor de inmiddels verboden drug 3-MMC aangeboden. Bromonordiazepam, Alegria Odorizer en truffels zouden

dezelfde hallucinerende werking als designerdrugs hebben, maar blijven ook na het verbod op NPS legaal. Drugshandelaren weten precies hoe ze de wet moeten omzeilen om hun geld te blijven verdienen en levens van gebruikers te ontwrichten. Mijn fractie vraagt zich ook af waarom nu niet direct is gekozen om alle synthetische drugs te verbieden, maar de stofgroepen tryptamine en piperazine niet op lijst IA te plaatsen. Hoe voorkomt de minister dat de handel in hallucinerende producten die buiten het verbod op NPS vallen, doorzet?

Daarnaast wijs ik op het gebruik van scopolamine, afkomstig van de giftige nachtschadeplant. In kleine dosering wordt het als geneesmiddel gebruikt tegen misselijkheid, maar in een hoge dosering brengt de drug hallucinaties teweeg die ervoor kunnen zorgen dat de gebruiker in een trance komt waarin de vrije wil wordt afgenomen. Hoe gaat de minister verkeerd gebruik van deze medicijnen tegen? Is hij bereid te onderzoeken of het verbod op NPS kan worden uitgebreid met deze categorie, zonder uiteraard het legitieme gebruik van deze stoffen onmogelijk te maken?

Voorzitter. Een ander punt waar de SGP zich zorgen over maakt, is de capaciteit van de handhaving. De politie en het OM zijn er onvoldoende toe uitgerust om de huidige wettelijke normen te handhaven. Een verbod op designerdrugs zal alleen nog maar meer zaken opleveren. Tel daarbij op de extra capaciteit voor forensisch onderzoek en het Post Interventieteam en het verbod is het zoveelste artikel dat drugshandelaren simpel weten te omzeilen. Gaat de minister met dit wetsvoorstel daadwerkelijk inzetten op het tot nul reduceren van drugsgebruik? Hoe wordt de beschikbare capaciteit hier zo adequaat mogelijk voor ingezet? Ik lees positieve ervaringen van de eenheid Zeeland-West-Brabant, die eerstelijnsmedewerkers heeft opgeleid om stoffen te testen, zodat sneller overgegaan kan worden tot aanhouding en inbeslagname. Is de minister bereid om deze nieuwe indicatieve stoffentest bij alle eenheden te introduceren, zodat het aantal keren dat kan worden doorgepakt nadat de stof getest is, zal groeien?

Voorzitter. Met de invoering van het verbod op designerdrugs is het van belang gebruikers bewust te maken van het verbod. Een campagne hierover zag ik deze week langskomen op de billboards bij het station. Normaaloverdrugs.nl voert een campagne tegen het aanstaande verbod. Hiermee wordt het beleid van de overheid ondermijnd om drugsproblematiek tegen te gaan. Is de minister het met de SGP eens dat deze campagnes ondermijnend werken voor de missie van het kabinet om drugs te denormaliseren? Wat gaat hij doen om dit soort campagnes te voorkomen?

Een campagne waar mijn fractie wél gecharmeerd van raakt, is die van de gemeente Rotterdam, waarbij drugsgebruikers bewust gemaakt worden van de gevolgen van drugsgebruik en de link tussen explosieven en drugsgebruik. Is de minister bereid dit initiatief landelijk over te nemen om drugsgebruikers bewust te maken van de gevolgen van hun pilletje?

Mijn fractie maakt zich grote zorgen over het normaliseren van drugsgebruik. Zo zijn partydrugs blijkbaar volkomen normaal onder jongeren. Is de minister bereid om met de organisatoren van grote evenementen zoals festivals afspraken te maken over strenge handhaving van partydrugs?

Voorzitter. Het onderwerp preventie brengt mij weer bij het verhaal van Gerko, waar ik mijn inleiding mee begon. Gerko heeft na zijn bijna fatale ervaring met designerdrugs het roer omgegooid en vertelt zijn verhaal regelmatig op scholen in zijn omgeving om jongeren bewust te maken van de gevaren. Is de minister bereid om met Trimbos en Jellinek in overleg te treden over een preventiecampagne op scholen waarbij verhalen van ervaringsdeskundigen zoals Gerko worden ingezet om jongeren te onderwijzen over de gevaren van drugs?

Ik zie uit naar de antwoorden van de minister. Dank u wel.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. Dan zijn we toe aan de tweede maidenspeech van vandaag. Die wordt gehouden door mevrouw Jansen. Zij voert het woord namens Nieuw Sociaal Contract. Ik wens haar veel succes.

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Dank u. Voorzitter, dank voor het woord en een speciaal woord van dank aan allen die het mogelijk hebben gemaakt dat ik hier vandaag mag staan. 53 jaar geleden ben ik geboren in Tollebeek, een dorpje in de Noordoostpolder, vlakbij Creil. In mijn jeugd heb ik zomers lang, net als heel veel andere jongeren uit de polder, op het land gewerkt, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. In alle vroegte fietsten we kilometerslang met een trommel vol brood in de tas om bollen te pellen, onkruid te wieden, tulpen te koppen en aardappels te rooien. In de herfstvakantie gingen we zelfs wortels trekken. Tussen de middag aten we ons brood en dronken we chocolademelk uit de automaat. Ook zwommen en speelden we tussen het werken door met grote tractorbanden in het IJsselmeer. Als we bij de ene boer klaar waren, belde de andere boer of we ook bij hem konden helpen. Dat waren heel mooie zomers. Daar, in mijn jeugd in de polder, heb ik geleerd om hard te werken en heb ik discipline opgebouwd.

Die discipline heeft me uiteindelijk gebracht waar ik nu sta. Na de middelbare school heb ik eerst hbo verpleegkunde gedaan. Daarna heb ik medische sociologie gestudeerd. Na mijn afstuderen heb ik kort gewerkt als verpleegkundige en heb ik vooral veel onderzoek gedaan naar de organisatie van zorg, vooral jeugdzorg, naar het functioneren van zorgsystemen in Europa en naar preventie.

En hier sta ik nu. Na een mooie carrière als wetenschapper ben ik toe aan een volgende stap. Maar waarom heb ik de stap naar de politiek gemaakt, terwijl ik de leukste baan van allemaal had? Dat is omdat ik heel erg hoop dat ik nog meer impact kan maken. Al mijn goede en relevante onderzoek ten spijt, heb ik in mijn wetenschappelijke carrière niet één keer voor een echte doorbraak kunnen zorgen. En ik ben niet de enige. Veel te vaak belanden goede rapporten en bruikbare aanbevelingen van wetenschappers in een bureaula of in de prullenmand. Ik zou weleens willen weten wat de werkelijke maatschappelijke impact is van al het onderzoek dat is gedaan. Die is er veel te weinig. Dat is niet omdat het onderzoek niet goed is, maar omdat er altijd veel belangen in het spel zijn.

Kijk naar al het onderzoek in de afgelopen jaren binnen de jeugdzorg. Meerdere consortia, waarvan ik er ook een heb geleid, hebben jarenlang onderzoek gedaan om de groei van interventies in de jeugdzorg in te dammen omdat er te veel dezelfde en te veel niet bewezen interventies zijn. Met de resultaten van dit meerjarenwerk is helaas niets gedaan. Wetenschappers worden niet altijd serieus genomen. Dat moet anders. Zou de minister hier uitgebreid op kunnen reageren?

Vandaag mag ik mijn eerste bijdrage houden over een buitengewoon belangrijk onderwerp. Want Nederland heeft een drugsprobleem; een van de vele grote problemen waar ons land mee kampt, en dit is wel een hele belangrijke. Vandaag bespreken we een specifiek aspect van de Opiumwet, waar ik later op terugkom, maar eerst zal ik wat breder ingaan op de thematiek en de visie van NSC daarop.

Het gebruik van drugs brengt onze samenleving enorm veel schade toe. De afgelopen decennia is een illegale drugsindustrie ontstaan waarin gewetenloze criminelen miljarden verdienen en witwassen, die leidt tot grootschalige ondermijning van onze economie, maar die ook immense gevolgen heeft voor de volksgezondheid. Drugsgebruik beschadigt en

verwoest elk jaar levens. Elk jaar belanden mensen in het ziekenhuis, raken verslaafd, ontwikkelen depressies of andere psychische aandoeningen. En dat geldt met name ook voor jongeren. Jongeren zijn het meest kwetsbaar voor de verleidingen van drugs, maar zijn ook het meest kwetsbaar voor de gevolgen. Tot je 25ste zijn je hersenen nog volop in ontwikkeling. Het stimulerende effect van verslavende stoffen op de receptoren in de hersenen is bij adolescenten veel groter dan bij volwassenen. Jongeren hebben minder weerstand. Ze zijn gevoeliger voor de beloningseffecten, en zijn dus ook vatbaarder voor een verslaving. En als ze op jonge leeftijd met middelen zijn begonnen, is de schade groter, evenals de kans dat je daar als volwassene mee doorgaat. Waar velen nog een romantisch beeld hebben van drugs als vrolijke ontsnapping, is ook dit de bittere realiteit: verslaving, schooluitval, psychoses, gebroken levens.

Als Kamerlid wil ik mij de komende jaren inzetten om onze jongeren beter te beschermen, en met name de meest kwetsbare jongeren van onze samenleving. Wie toch al moeite heeft om rond te komen, wie kampt met andere problemen thuis of op school, wie zorg nodig heeft, wie sowieso al minder kansen krijgt, is extra kwetsbaar voor de gevolgen, en kan bovendien de schade ook veel minder makkelijk opvangen. Als je bij voorbaat al 3-0 achterstaat, krijg je je leven ook minder snel weer op de rit.

Voorzitter. Als we weten dat jongeren een beperkte bewuste controle over hun gedrag hebben, als we weten hoe kwetsbaar ze zijn, als we weten wat de verwoestende effecten zijn, waarom beschermen we ze dan niet beter? Is dat niet onze taak als overheid? Ik hoor graag hoe de minister dat ziet. De afgelopen jaren heb ik als universitair hoofddocent veel onderzoek gedaan naar preventie, en dan met name bij groepen in de samenleving die het al moeilijk hebben. En één ding is duidelijk: wil je de gezondheid verbeteren, dan moeten we niet alleen kijken naar het zorgsysteem, want dat speelt een noodzakelijke maar beperkte rol bij gezondheid. Het zijn veel meer sociale, economische en politieke mechanismen binnen een samenleving die een bepalende rol spelen. Mensen met weinig opleiding of een lager inkomen hebben vaker zwaar werk, wonen vaker dicht bij vervuilende industrieën en hebben meer stress, waardoor ze bijvoorbeeld eerder gaan roken. Hoe men leeft, woont en werkt, bepaalt grotendeels gezondheid, en de verschillen hierin bepalen ongelijkheid in gezondheid. Het verbeteren van de leef-, woon- en werksituatie wordt dus een belangrijk speerpunt voor Nieuw Sociaal Contract.

Preventie is het verbeteren van de omstandigheden waarin mensen, inclusief jongeren, verkeren. Wij willen de komende jaren fors investeren in preventie, waaronder het beperken van de beschikbaarheid van verslavende middelen. Dit vraagt veel, van velen. Om dit te bereiken, moet iedereen verantwoordelijkheid nemen: jongeren en jongvolwassenen, ouders, scholen, sportverenigingen, maar ook en vooral de overheid. Niet alleen het ministerie van VWS, maar ook andere ministeries, zoals SZW en OCW. Health in all policies; gezondheid in alle domeinen.

Voorzitter. Als we kijken naar de risicofactoren van verslaving, zien we dat individuele kenmerken een beperkte rol spelen, en dat factoren vanuit de maatschappij, de sociale omgeving, familie en de media het risico op middelengebruik en -misbruik fors vergroten. Cruciaal daarbij is de beschikbaarheid van verslavende middelen: hoe makkelijker drugs beschikbaar zijn, hoe groter de kans dat jongeren ze gaan gebruiken en misbruiken. Dat geldt voor sigaretten en voor vapes. Dat geldt ook voor andere drugs, zoals cannabis. Ik vind dat de gevaren van verslaving in het algemeen, maar ook de gevaren van cannabisgebruik in het bijzonder, nog steeds ernstig worden onderschat. Cannabis wordt geclassificeerd als softdrugs. Soft, dat betekent nota bene zacht, zachtaardig, zoals in softdrinks of softijs. Het woord "softdrugs" is een contradictio in terminis. Softdrugs klinkt onschuldig maar dat is het niet. Elk jaar melden zich honderden jongeren bij klinieken omdat ze verslaafd zijn aan cannabis. Onder jongeren is het de meest veelvoorkomende vorm van drugsverslaving, meer nog dan alcohol, omdat ze er niet zonder hulp mee kunnen stoppen. Kijk naar de lange

lijst van fysieke, mentale en maatschappelijke consequenties. Het is dus buitengewoon belangrijk om de beschikbaarheid van verslavende middelen, zoals sigaretten, vapes en cannabis, te verkleinen en de drempel voor ze om ermee te beginnen zo hoog mogelijk te maken. En laat helder zijn: dat betekent ook dat Nieuw Sociaal Contract geen voorstander is van het legaliseren van drugs, zoals velen in deze Kamer bepleiten. Want legaliseren geeft onmiskenbaar het signaal: drugsgebruik is acceptabel en normaal. Maar het is niet acceptabel en het is niet normaal. Het is van levensbelang dat jongeren niet of zo laat mogelijk in aanraking komen met verslavende middelen, zodat de kans op verslaving op volwassen leeftijd vele malen kleiner is. Het is ook belangrijk dat we investeren in de mentale gezondheid van jongeren zodat ze hun toevlucht minder hoeven te zoeken in verdovende middelen. Door als overheid te investeren in beter mentale gezondheid, investeer je automatisch in preventie van middelengebruik. Investeren in gezondheid op jonge leeftijd is zo belangrijk omdat juist dan de basis wordt gelegd voor de rest van je leven. Dat doen we nu niet en dat zien we terug in de cijfers. Nederland zit met de gezonde levensverwachting van 59,6 jaar voor vrouwen en 62,4 jaar voor mannen onder het EU-gemiddelde. Mensen in Nederland met een lage sociaal-economische status leven zelfs nog korter en brengen de jaren die ze leven ook nog eens 23 tot 25 jaar in minder goede gezondheid door dan mensen met hogere inkomens en theoretische opleidingen.

Nieuw Sociaal Contract wil zich inzetten om de gezonde levensverwachting te verhogen voor iedereen, maar met name voor de mensen met een praktische opleiding. Een groter aantal gezonde levensjaren betekent namelijk een gezondere beroepsbevolking, minder vervroegde pensioneringen als gevolg van gezondheidsproblemen en minder of uitgestelde behoeften op het gebied van gezondheidszorg en langdurige zorg. De gezondheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen is bepalend voor de toekomst van Nederland. Kinderen zijn toekomstige werknemers, toekomstige ouders en de toekomstige oudere bevolking. Het garanderen van een optimale start van het leven is dé basis voor actief en gezond opgroeien en gezond ouder worden. Kinderen en jongeren mogen dan nu maar een vijfde van de bevolking van ons land uitmaken, ze vormen wel de 100% van onze toekomst.

Voorzitter. Dan nu over het voorliggende wetsvoorstel. Hiermee wordt een derde lijst toegevoegd aan de Opiumwet, niet met specifieke stoffen maar met zogenaamde stofgroepen. De bedoeling is te voorkomen dat creatieve drugshandelaars de wet steeds weer omzeilen door die moleculen steeds weer een klein beetje aan te passen waardoor ze net anders heten en dan naar de letter van de wet niet meer verboden zijn, maar vaak nog wel even schadelijk. En dat is onwenselijk. Nederland is een grote producent van synthetische drugs. Nieuw Sociaal Contract steunt de inzet van de regering om hier paal en perk aan te stellen. Wel hebben wij nog een aantal vragen. Het gebruik van deze NPS is relatief laag in Nederland vergeleken met de klassieke drugs. Met dit wetsvoorstel krijgen vooral de handhaving en opsporing een handvat om de productie en handel in NPS aan te pakken. Het voorstel is slechts zijdelings in de commissie voor Justitie en Veiligheid aan de orde geweest. Gelet op de focus en uit het oogpunt van zorgvuldige behandeling en goed bestuur heb ik de vraag: is de minister van Justitie en Veiligheid echt tevreden met het voorliggende voorstel? Graag een uitgebreide reactie.

In de factsheet beschrijven de experts een relatief gering probleem rondom NPS. Verder noemen zij talloze nadelen van generieke wetgeving. De vrees bestaat dat dit juist kan leiden tot hoger gebruik. Ik hoor graag een reactie van de ministers op de bevindingen van deze experts.

Voor het plaatsen van de drie stofgroepen op lijst IA is als criterium gehanteerd dat het aannemelijk is dat deze stoffen schadelijk zijn voor de volksgezondheid. De Raad van State heeft echter vragen gesteld over de aannemelijkheid dat de stofgroepen een reëel risico vormen voor de volksgezondheid. Door de Raad voor de rechtspraak is aangegeven dat bij vervolging op grond van artikel 2a van de Opiumwet ter zitting een debat zal ontstaan over

de vraag of sprake is van schadelijkheid voor de volksgezondheid van de betreffende NPS. Kan de minister hierop een nadere toelichting geven?

De minister geeft in de stukken aan dat het mogelijk is dat er als gevolg van het verbod een verschuiving optreedt naar andere groepen NPS die buiten het verbod vallen en dat het stofgroepenverbod in de toekomst uitgebreid kan worden. Hoe groot acht de minister de kans dat producenten van NPS een weg zullen vinden om buiten de drie verboden stofgroepen nieuwe NPS'en te ontwikkelen die niet bij wet verboden zijn?

In het wetsvoorstel is opgenomen dat het toevoegen van nieuwe stofgroepen gebeurt bij algemene maatregel van bestuur en dat u ten aanzien van de noodzakelijkheid van de toevoeging van een stofgroep aan lijst IA het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs zal consulteren. Kan de minister aangeven welke overweging eraan ten grondslag ligt om bij de toevoeging van nieuwe stofgroepen de Kamer daar niet bij te betrekken? Wij vinden de betrokkenheid van de Kamer hierbij belangrijk. Vandaar ons amendement. En gehorende de discussie van zojuist: stel dat er een spoedprocedure zal gelden, hoeveel snelheidswinst zou dat dan opleveren ten opzichte van de route om de stofgroep via een algemene maatregel van bestuur aan de lijst toe te voegen?

Het is onduidelijk hoe de informatie uit de wet bij de burger terechtkomt. Die opmerking maakten de heer Claassen en mevrouw Tielen ook al. De nota naar aanleiding van het verslag geeft aan: "Er zal een persbericht uitgaan over het voorgestelde verbod met een verwijzing naar de site van de rijksoverheid. Op deze site is meer informatie te vinden over het verbod, waaronder een lijst met bekende, veelvoorkomende vertegenwoordigers van de voorgestelde groepen. Ook zal de informatie worden verspreid binnen de bekende voorlichtingskanalen, zoals de websites van het Trimbos-instituut en sociale media." Kan de minister toelichten welke ervaring er tot nu toe is met deze communicatie? Is onderzocht in hoeverre deze informatie bij potentiële gebruikers, waaronder uitgaande jongvolwassenen en dakloze jongeren, terechtkomt en in welke mate zij echt begrijpen waar het over gaat? In aanvulling op deze vraag: als het voor de douane en de politie al veel aanvullende kennis vereist om vast te stellen of de betreffende chemische stof op de lijst staat, hoe lastig zal het dan zijn voor gebruikers? Ik hoor graag een reactie van de minister.

In de factsheet geven de experts al aan dat gebruikers vaak niet weten welke specifieke NPS zij gebruiken. Wat is het risico dat je als experimenterende jongere of topsporter per ongeluk een van deze chemische stoffen op lijst IA gebruikt of in bezit hebt en hiervoor gestraft wordt? Graag een reactie.

Om vast te kunnen stellen of een chemische stof op lijst IA voorkomt, hebben politiemedewerkers een aanvullende opleiding nodig. Uit de documenten die ten grondslag liggen aan deze wetswijziging komt echter naar voren dat het aantal gebruikers laag is. Hoe reëel is het volgens de minister om van politieagenten te verwachten dat zij deze kennis en vaardigheden blijven behouden, terwijl de kans klein is dat ze een chemische stof van lijst IA op het spoor komen?

Het RIVM heeft in 2012 een onderzoek uitgevoerd naar een generiek verbod op NPS'en. Toen werd dat ontraden. De regering achtte het bij deze wetswijziging niet noodzakelijk om nogmaals een onderzoek te laten doen naar de wenselijkheid van een verbod op NPS'en, gelet op de in de afgelopen tien jaar verworven kennis en ervaring van zowel de nationale uitvoerende partijen als van de landen die ons reeds zijn voorgedaan. Kan de minister duidelijk toelichten waarom het RIVM niet is gevraagd om opnieuw te adviseren over de wenselijkheid van de strafbaarstelling van deze drie specifieke NPS'en?

Specifiek over de monitoring. Er staat: "De effecten van deze wetgeving op de ontwikkelingen in het gebruik zullen worden gemonitord." Wordt ook de verwachte toename

in de werklust bij het OM en politie, en dus ook het NFI, gemonitord en eventueel aangepakt? Ik heb ook dezelfde vraag als de heer Sneller: wat is het verschil tussen monitoring en evaluatie? De voorgestelde wetswijziging zal vijf jaar na de inwerkingtreding uitgebreid worden geëvalueerd. Daarbij zullen zowel de gezondheidseffecten, de gevolgen voor de gebruikersmarkt als de justitiële effecten worden onderzocht. Wij vinden dat erg laat en willen die evaluatie vervroegen. Daarom hebben wij hiertoe een amendement ingediend. Ik hoor dat dat al door een paar fracties wordt ondersteund. In dat amendement staat dat we wel degelijk ook naar de gezondheidseffecten willen kijken. Ook hierop hoor ik graag een reactie van de minister.

Dat was het einde. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

(Geroffel op de bankjes)

De **voorzitter**:

Ik heb er alle vertrouwen in dat u na uw geslaagde wetenschappelijke carrière ook een impactvolle politica zult zijn. Gefeliciteerd. Als u gaat staan, kunnen de andere Kamerleden u feliciteren.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:

We gaan verder met de behandeling van het wetsvoorstel dat een wijziging van de Opiumwet betreft. We zijn toe aan de laatste spreker van de zijde van de Kamer. Dat is mevrouw Mutluer. Zij spreekt namens de fractie van GroenLinks-Partij van de Arbeid. Gaat uw gang.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met het complimenteren van de twee collega's die vandaag hun maidenspeech hebben gehad: de heer Claassen en mevrouw Jansen. Welkom in ons midden. Ik verheug me op de vele debatten die we met elkaar gaan voeren.

Voorzitter. Ik ben de laatste spreker. Dat maakt dus ook dat er al heel veel vragen zijn gesteld. Ook mijn eigen gemeente kwam een paar keer aan bod, namelijk de gemeente Zaanstad. Daar is recent inderdaad een pand gesloten. De politie vond daar enorme hoeveelheden designerdrugs met een waarde tussen de 6 en 8 miljoen. Uit onderzoek bleek dat die designerdrugs niet in de Opiumwet staan omdat er een molecuul ontbrak in de chemische samenstelling. Het gevolg was dat het teruggegeven moest worden. Je valt dus een huis binnen, vindt grote hoeveelheden drugs en moet die vervolgens weer teruggeven. Ik denk dat ieder redelijk mens snapt dat dat niet de bedoeling kan zijn. De voorliggende wet moet een oplossing voor deze problematiek bieden. Ik moet eerlijk bekennen dat ik dat ook wil, maar dat ik worstel met de oplossing die nu is bedacht. Is de wet de oplossing die passend is? Dat weet ik nog niet. Ik heb daar gewoon heel veel vragen over. Ik hoop dat de antwoorden daarop ons iets meer duidelijkheid gaan geven om de juiste afweging te maken.

Voorzitter. Laat ik beginnen met het aspect volksgezondheid. Het doel van de Opiumwet is vooral het beschermen van de volksgezondheid. Dat is voor mij en mijn fractie een heel belangrijk punt, waaraan ik de nu voorliggende wijziging wil toetsen. Natuurlijk ben ik ook niet blind voor het feit dat er aan de Opiumwet strafrechtelijke sancties hangen die dienen om drugscriminaliteit aan te pakken. Maar ik ga beginnen met volksgezondheid.

Volksgezondheid betekent voor mij de gezondheid van de samenleving als geheel, maar ook van de individuen die drugs gebruiken. Voor mij zijn twee vragen relevant. Helpt deze wet

om het totale drugsgebruik terug te brengen? Bescherm de wet de gebruikers ook beter tegen de gevaren van drugs? We lezen namelijk dat designerdrugs in Nederland weinig worden gebruikt. De stoffen in de designerdrugs die wel worden gebruikt, zijn vaak al verboden: denk aan 3-MMC en 4-FA. Het voorstel is nu om hele grote groepen stoffen te gaan verbieden. Mijn vraag aan de minister is wat daarvan de noodzaak is vanuit het oogpunt van de volksgezondheid.

Kan de minister aangeven hoeveel mensen per jaar er nu designerdrugs gebruiken die nog niet op de opiumlijst staan? Verwacht de minister ook dat die mensen stoppen met die drugs of stoppen met de drugs met gelijkaardige stoffen en werking als deze stoffen worden verboden? En hoe ziet hij het risico dat er wordt overgestapt naar andere klassieke en misschien nog veel gevaarlijkere drugs? Met andere woorden, ik zou van de minister willen weten welke positieve effecten hij per saldo van dit wetsvoorstel verwacht voor de volksgezondheid. Ik zou hem willen uitdagen om dat zo concreet en zo precies mogelijk toe te lichten en ons mee te nemen in de vraag in hoeverre het verbieden van een hele stofgroep dat hele gezondheidsaspect goed kan tackelen.

In mijn beleving werkt en helpt voorlichting veel beter — dat is ook een paar keer door een aantal collega's genoemd — in plaats van de gebruikers al bij voorbaat te criminaliseren. Ik ben een heel groot voorstander van het opzetten van een voorlichtingscampagne met deskundigen van bijvoorbeeld het Trimbos-instituut over designerdrugs en specifiek over de mogelijke risico's van nieuwe designerdrugs. Met name vind ik het belangrijk dat we kijken in hoeverre we de jeugd daarin mee kunnen nemen. Ik wil de minister dan ook vragen hoe hij een dergelijke voorlichtingscampagne voor zich ziet en welke ondersteuning hij daarbij eventueel vanuit de Kamer verwacht.

Voorzitter. Met een generiek verbod kunnen ook stoffen zonder schadelijke effecten verboden worden. Dat leidt bij mij tot een worsteling, want die stoffen staan tussen evident wél schadelijke stoffen, namelijk die harddrugs. Dat roept bij mij de vraag op of dat op de lange termijn de werking en de geloofwaardigheid van de Opiumwet niet aantast. Waarom stel ik deze vraag? Nu gaat er een waarschuwing uit van stoffen die in de Opiumwet staan en is een overtreding strafbaar. Maar als daar ook niet-schadelijke stoffen op staan, kan dan niet het risico ontstaan dat gebruikers de schadelijkheid van andere stoffen op de opiumlijst gaan onderschatten? Zien de ministers van VWS en van Justitie en Veiligheid dat risico ook en hoe willen zij dat risico ondervangen?

Het belangrijkste argument voor het wetsvoorstel, ook in de ogen van mijn fractie, is dat het te lang duurt om nieuwe stoffen te verbieden. Tegen de tijd dat die stof verboden is, is de volgende designerdrug al op de markt, bijvoorbeeld, zoals ik in het geval van Zaanstad net ook aangaf, door één molecuul te veranderen. Dan loop je inderdaad achter de feiten aan. Maar waar zit de traagheid en kan die er echt niet op een andere manier uit worden gehaald? Ik zie namelijk die mogelijkheid wel. Mijn collega Bikker haalde dat ook aan. Waarom zouden wij de spoedprocedure niet zo kunnen aanpassen dat drugs of de vele stoffen erin op basis van het voorzorgsbeginsel al kunnen worden verboden wanneer het aannemelijk is dat deze drugs schadelijk zijn vanwege een grote verwantschap aan een al verboden middel? Ik ben sowieso groot voorstander van de evaluatie van die spoedprocedure. We zullen elk voorstel daartoe steunen. Ik weet dat mijn collega Bikker daar een voorstel voor gaat indienen.

Ik doe deze creatieve suggestie, omdat ik weet dat de minister via de spoedprocedure dan nog een jaar, of voor mijn part twee jaar, de tijd heeft om de AMvB te maken en de schadelijkheid van die stoffen hard te maken door onderzoek te laten doen naar de risico's. Ik weet dat collega Sneller daar in het verleden ook wel wat ideeën voor heeft gehad. Ik ben benieuwd naar de reactie van de minister hieromtrent. Op basis daarvan zullen we kijken of het eventueel via een amendement kunnen ondersteunen.

Voorzitter. Ik heb nog een paar andere dingen. Nu werken criminelen nog binnen dezelfde stofgroep, maar waarom zou het niet mogelijk zijn om dezelfde soorten effecten met andere stofgroepen te creëren? We hadden het al over dat kat-en-muisspel. Met andere woorden: kan dat zich nu ook van stoffen naar stofgroepen verplaatsen? Wat kunnen we daarmee doen? Kan de minister daar een reflectie op geven?

De minister opende vorige week in het kader van het wietexperiment de eerste doos legale wiet in Breda. Wat ik ook niet begrijp, is dat hij stoffen die vergelijkbaar zijn met cannabis nu volledig wil verbieden. Dat voelt tegenstrijdig aan. Ik kan echt wel argumenten bedenken om dit te doen, maar ik heb toch een soort onderbuikgevoel. Je bent immers via het wietexperiment aan het bekijken in hoeverre je cannabis kunt legaliseren, in hoeverre je cannabis uit de criminaliteit kunt halen. Laten we niet vergeten dat Duitsland ook bezig is met dit soort grote experimenten. Dat heeft in de toekomst uiteindelijk ook een impact op ons. Ik wil die logica snappen. Ik hoop dat de minister daar ook even op ingaat. Een volledig verbod van stofgroepen vind ik een zware maatregel. Ik ben op zoek naar andere mogelijkheden om de drugs die eigenlijk al verboden zijn en die worden nagebootst door criminelen, te verbieden.

Voorzitter. Dan heb ik nog enkele vragen over de gekozen stoffen. Het lijkt alsof de eerste stofgroep, de 2-fenylethylamine, ook wordt gebruikt om de effecten van xtc na te bootsen. Klopt die veronderstelling, minister? En, zo ja, hoe verhoudt een verbod op deze hele stofgroep zich met de beweging in de medische wereld, waarbij stoffen als MDMA vaker worden gebruikt voor de behandeling van geestelijke problematiek? Kan de minister garanderen dat medisch onderzoek geen vertraging oploopt door deze generieke stof te verbieden? Komt er een vrijstelling voor medisch onderzoek en medische toepassing?

Laat ik vooropstellen dat er echt wel stoffen zijn die ik ook wel zou willen verbieden, stoffen die qua werking en risico's lijken op speed of meth. Maar tegelijkertijd worden aan de hand van deze wijzigingen in de Opiumwet dus ook stoffen verboden die een vergelijkbare werking hebben als MDMA, waarvan wij hebben gezegd: moet je niet richting legalisering gaan? Dat zijn tegelijkertijd ook de stoffen waarvan het voor mijn fractie niet evident is om met het hele stofgroepenverbod te komen. Dat zou nu wel mogelijk zijn als alleen specifieke stoffen uit voorzorg verboden zouden kunnen worden.

Als ik vanuit de volksgezondheid naar het wetsvoorstel kijk, denk ik na over een amendement om in ieder geval 2-fenylethylamine niet op lijst IA te zetten, omdat hiermee te veel stoffen zouden worden verboden. Ik had daar natuurlijk graag maatwerk in gezien. Ik weet dat dat niet mogelijk is. Daarom wil ik van de minister weten hoe hij tegen de gedachte aankijkt om in ieder geval dit onderdeel eruit te halen en onze oplossing te vinden in het aanpassen van de spoedprocedure, waarmee je, eventueel met een voorzorgsbeginsel, al een individuele stof kunt verbieden. Daarmee heb je het eventueel getackeld. Ik bied u tegelijkertijd dus ook een oplossing aan.

Voorzitter, dat was het stukje volksgezondheid. Maar deze woordvoerder is een JenV-woordvoerder, en wil daar ook het een en ander over zeggen.

De voorzitter:

Een ogenblik. Mevrouw Bikker over het voorgaande, over de volksgezondheid.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik hoor de suggestie van mevrouw Mutluer om een stof uit de lijst te halen. Als ik het goed heb — scheikunde is een tijdje terug — valt bijvoorbeeld 3-MMC daaronder. Dat is juist een van de designerdrugs waarvan we met z'n allen hebben gezegd: heel snel verbieden. Daar

kwamen telkens weer aanpassingen op. Zulke drugs vallen onder deze stoffengroep, dus schiet mevrouw Mutluer dan niet in haar eigen voet, zou ik willen vragen.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

In mijn beleving — correct me if I'm wrong — was 3-MMC al verboden. Vanuit mijn fractie is het volgende denk ik wel de worsteling. Wat verboden is, moet gewoon verboden blijven. Dat geldt dus ook voor de designerdrugs, die een verboden stof willen nabootsen. Over dat onderdeel zijn we het volgens mij met elkaar eens. Maar er zijn dus ook stoffen waarmee je drugs nabootst waarvan wij hopen dat ze in de toekomst gelegaliseerd worden, om ze uit de criminaliteit te halen. Daar denken we anders over. Met het amendement probeer ik die stof inderdaad weg te halen, omdat daaronder ook drugs vallen die op dit moment legaal zijn. Ik bied een oplossing door die spoedprocedure zodanig te wijzigen dat je zo'n individuele stof die je tegenkomt, waarvan je bij voorbaat weet dat die schadelijk is, kan tackelen via het gewijzigde artikel.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

3-MMC is inmiddels inderdaad verboden, maar een dag later waren er allerlei alternatieven omdat hetzelfde stofje op net een andere manier bewerkt wordt. De collega's hebben die opgesomd. Mijn grote zorg zit nu juist daar. Er wordt met dit amendement met een kanon geschoten, in plaats van dat er specifiek wordt gekeken naar iets waarvan mevrouw Mutluer zegt: dat vind ik overtrokken. Ik snap in die zin de afweging gewoon niet. Wij stonden hier zij aan zij om 3-MMC te verbieden en om te zeggen: voorkom nou dat al die opvolgers daarvan even snel op de markt komen. Over elk van die opvolgers moet opnieuw een aparte spoedprocedure doorlopen worden, in plaats van dat we hier nu de familie van stoffen te pakken hebben. Ik denk dat het goed is dat het kabinet ook nader toelicht hoe juist de stof die genoemd is — sorry, ik kan 'm niet herhalen — zich verhoudt tot deze vormen van designerdrugs. Het zou namelijk heel jammer zijn als, met goede bedoelingen, de uitwerking eigenlijk tegenovergesteld is aan het wetsvoorstel dat we nu voor hebben liggen.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Hij is vrij creatief en dat realiseer ik mij, maar daarmee toon ik ook de worsteling aan die wij hebben als het gaat om deze gewijzigde Opiumwet en om het verbieden van dingen. Op het moment dat 3-MMC aangepast wordt door een molecuul te veranderen, zou je dat inderdaad moeten verbieden. Mijn concrete vraag aan de minister van Volksgezondheid is: zouden we dat dan niet kunnen tackelen aan de hand van een aanpassing van de spoedprocedure en door daar ook al een soort van een voorzorgsbeginsel toen te passen, zoals dat nu ook is gedaan voor de stofgroepen? Ik ben benieuwd wat de minister daarop gaat zeggen. Ik heb bewust alleen de twee fenethylaminen gekozen, en niet de cannabinoïde, want ik zie hier nog wel wat mogelijkheden in. Het wordt echt interessant, met al die uitspraken van ingewikkelde stoffen.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Daar blijf ik verre van. Ik noem gewoon even iets heel anders; ik heb het over een vangnetbepaling. Dat gaat een stuk makkelijker. Ik beluister de worsteling van collega Mutluer en dan denk ik: is dat misschien ook niet gekomen door het feit dat de PvdA-fractie in het verleden voor mijn amendement over de vangnetbepaling was en GroenLinks tegen? Het helpt wel dat de motie van collega Van Nispen, die in mijn optiek hetzelfde doet, met algemene stemmen is aangenomen. Dus ik vraag even het volgende. Is het niet veel beter dat je het bezit van stoffen strafbaar stelt op basis van de omstandigheden waaronder je de stoffen aantreft? Dan is het amendement van collega Mutluer misschien niet nodig.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dat is een interessante gedachte. Dat is een voorstel dat inderdaad ook collega Van Nispen eerder had gedaan en waarvan u in uw bijdrage ook heel nadrukkelijk sprak. Ik ben benieuwd naar de antwoorden. Dat gaan we afwegen. Dit is een voorstel dat we hebben

bedacht vanuit GroenLinks-PvdA. Vanuit ons verkiezingsprogramma kennen jullie ook onze wens dat we bepaalde drugs, niet allemaal, willen legaliseren. Dus ik haal er iets uit, maar ik bied tegelijkertijd ook een oplossing via de spoedprocedure. Ik ben benieuwd hoe daarop wordt gereageerd.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Afrondend geef ik even het volgende mee. Zelfs als je bepaalde drugs zou willen legaliseren, dan denk ik dat zo'n vangnetbepaling daar niet mee in strijd is. Daar gaat het namelijk echt duidelijk om de omstandigheden waaronder je ze aantreft, en dat is achteraf in een schuurtje bij mensen thuis en in een hoeveelheid die beslist niet voor eigen gebruik is.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dat snap ik heel goed, daarom ga ik zo meteen even nader in op het stukje opsporing en handhaving. Dit betreft een ander deel van mijn bijdrage waarin ik dat element zeker ga meenemen.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Volgens mij zit mevrouw Mutluer nu halverwege haar betoog en heeft ze het deel volksgezondheid afgerond. Maar ik snap haar worsteling niet helemaal. Mevrouw Mutluer zegt namelijk dat zij meer maatwerk wil, maar deze voorliggende wet gaat juist over stofgroepen. Misschien heb ik het verkeerd begrepen, maar mevrouw Mutluer zegt dat zij MDMA überhaupt van die hele lijst af wil hebben en het daarmee legaal wil maken, terwijl zij tegelijkertijd de MMC-achtige stoffen op de lijst wil houden. Ik hoor dus dat u worstelt, maar ik heb van u echt iets meer handvatten nodig om te begrijpen wat de GroenLinks-PvdA-fractie wel en niet wil met deze wet als het gaat om volksgezondheid.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Als ik puur kijk naar het aspect volksgezondheid — het JenV-aspect kan ik namelijk beter volgen — naar het feit dat het RIVM nu geen onderzoek heeft gedaan en naar de keuze voor een verzorgingsbeginsel, dan roept dat de volgende vraag op. Doen we het juiste met deze Opiumwet? Doen we datgene wat passend is? En laten we ook eerlijk naar elkaar toe zijn: wij hebben als GroenLinks-PvdA net een wat ander en progressiever beeld van het drugsbeleid, zeker als het gaat om het decriminaliseren. Daarom zijn wij bijvoorbeeld een groot voorstander van het wietexperiment. Ik ben ook heel benieuwd wat daar uit gaat komen. Het is niet gek dat wij het lastig vinden om ermee in te stemmen dat een stofgroep verboden wordt waarbinnen een drug zit die nagebootst kan worden en die wij eigenlijk gelegaliseerd zouden willen zien. Daar zit de worsteling. Wat wij dan zeggen is: haal dat eruit en los het op door de spoedprocedure zodanig in te richten dat je alvast vooraf het verzorgingsbeginsel kunt toepassen en individuele stoffen kunt verbieden, zoals 3-MMC, die bijvoorbeeld bepaalde drugs nabootsen.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Begrijp ik dan goed dat de GroenLinks-PvdA-fractie er niet van overtuigd is dat stoffen als MDMA gewoon slecht zijn voor de volksgezondheid?

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dat is een goede vraag. Volgens mij moeten we heel goed kijken naar de risico's van drugs op de volksgezondheid, maar je hebt ook een handhavingsdeel. Ik vind het heel erg belangrijk dat er een kwaliteitscontrole komt als het gaat om dit soort drugs en dat we dat niet overlaten aan nietsontziende criminelen, die daarmee aan de haal gaan en dus totaal niet letten op de gezondheid.

De voorzitter:

Mevrouw Bikker nog een keer.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik laat dit voorstel om echt een stuk uit de wet uit te schieten, toch nog even iets verder op mij inwerken. Als ik het goed begrepen heb, gaat het dan om alle fenethylaminen. Dat heeft ook echt grote gevolgen voor de export, want de omliggende landen hebben op dit punt wel regels. Dat gaat dan ook betekenen dat we in Nederland dingen mogelijk houden tot de spoedprocedure eventueel in werking is getreden. Hoe weegt de GroenLinks-PvdA-fractie dat, naast het feit dat hier echt alle MMC's onder vallen? Ik heb ook bekeken of er in de wet genoeg wordt gekeken naar de uitzonderingen voor medisch gebruik en voor lichaamseigen stoffen. Waarom is er niet naar die ventielknoppen gekeken als we zo goed weten dat in het buitenland en hier juist de grootste troep onder deze stoffen valt?

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik wacht op de reactie van de minister, maar laten we toegeven dat onze buurlanden er een ander beleid op nahouden. In Engeland hebben we gezien dat ze daar, ook naar aanleiding van de factsheets, een algeheel verbod op designerdrugs hebben, met alle gevolgen van dien. Dat heeft voor- en nadelen; dat hebben we kunnen lezen. In Duitsland hebben ze volgens mij al zeven stoffengroepen toegepast. Er is dus al een verschil. Daarmee ga je het probleem niet oplossen. Door het te verbieden ga je sowieso het probleem niet helemaal oplossen, want het blijft. Ik wil dus het volgende van de minister weten. Het is vergaand; ik realiseer me dat heel goed. Ik wil gewoon van de minister weten hoe hij ertegen aankijkt, omdat ik denk dat hij mijn vraag snapt, en die tegenstrijdigheid ook. Aan de ene kant is iets legaal, en vervolgens neem je het op in een stoffengroep en maak je het illegaal. Dat klinkt niet logisch. Nogmaals, het is vergaand; ik realiseer me dat. Ik ben heel benieuwd. Wellicht zegt de minister: ik vind het zo fantastisch en creatief; ik ga u helpen en we gaan kijken of we dit via de spoedprocedure op een ordentelijke manier kunnen tackelen.

De voorzitter:

U mag nog een keer, mevrouw Bikker, maar we hebben dezelfde vraag nu al een paar keer gehoord.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Tot nu toe vind ik het verhaal van GroenLinks-PvdA niet logisch. Ik hoop dus dat de minister in die zin voet bij stuk houdt. Mijn vraag aan collega Mutluer zou zijn: wat zegt zij dan tegen burgemeester Hamming, die een loods aantrof vol met allemaal zoi en al die zoi moet teruggeven aan criminelen omdat dat precieze stofje nog niet is benoemd in de wet, terwijl hij weet wat de gevolgen daarvan zijn? Daarover hebben we genoeg gewisseld. Wat zegt de GroenLinks-PvdA-fractie tegen deze burgemeester?

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dat we hem gaan helpen. Ik heb burgemeester Hamming uitgebreid gesproken. Dat was voor mij uiteindelijk de reden om een schriftelijke vraag te stellen over de designerdrugs die zijn gevonden in Zaanstad. Ik heb ook gevraagd welke bestuurlijke maatregelen je kunt nemen. Ik snap dat je de Opiumwet nodig hebt, met name voor harddrugs. Toch wil ik erover nadenken of we burgemeesters ook op een andere wijze dan via de Opiumwet kunnen helpen, zeker ook in verband met het volksgezondheidsaspect en de handhavingsproblematiek die het met zich meebrengt. Denk bijvoorbeeld aan het aanpassen van de spoedprocedure, aan evaluatie, of aan het toepassen van de voorzorgsbeginselen. Ik herhaal mezelf, voorzitter. Dit is een oplossing die ik probeer te zoeken.

De voorzitter:

Graag naar het afrondende deel van uw betoog.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dan het perspectief op de georganiseerde criminaliteit. Ik zei net al: als woordvoerder Justitie en Veiligheid kan ik deze beweging en de wijziging van de Opiumwet echt wel iets beter

snappen. We hadden het net over het voorbeeld van gemeente Zaanstad. Als woordvoerder op dit dossier ken ik echt wel de zichtbare en onzichtbare schade die de ondermijnende criminaliteit aanricht in onze wijken. Ik weet ook heel goed dat achter die productie geen lieve jongens, maar nietsontziende criminelen schuilgaan. Het gaat hun alleen om geld verdienen. Dat geld wordt vervolgens witgewassen, waar de grote jongens heel rijk van worden, maar waarbij de kleine vissen tegen de lamp lopen. En dan dumpen ze ook nog eens rotzooi in de natuur!

Nederland is de hoofdrolspeler in Europa als het om deze drugs gaat. Ik ben daar ook niet trots op. Ik begrijp, gelet op de discussie die we net hadden, echt wel de oproep van burgemeesters om met instrumenten te komen om dit tegen te gaan, maar ik wil nogmaals vragen: gaan de beoogde wijzigingen in de Opiumwet de problemen daadwerkelijk oplossen?

Ik heb nog een aantal concrete vragen aan de minister. Ik wil dat zij antwoord geeft op de volgende vragen. Denkt zij dat het een serieuze impact gaat hebben als er nu nog legale designerdrugs worden verboden? Verwacht zij niet dat de productie en verkoop, die nu nog openlijk via smartshops en internet verlopen, dan in de criminaliteit belanden en daarmee juist het verdienmodel van criminele organisaties dienen? Stel dat de verschuiving naar de criminaliteit plaatsvindt. Welk deel van de nu al schaarse politiecapaciteit moet zich dan gaan richten op de productie en distributie van designerdrugs die nu nog legaal zijn? Het staat vast dat er veel meer politiecapaciteit moet komen. We weten dat de politie het op dit moment best wel moeilijk heeft. Aan de ene kant moeten ze de explosies in wijken tegengaan. Daar hebben we gisteren nog mondelinge vragen over gehad. Aan de andere kant zijn er mensen met verward gedrag en willen we volgens mij ook dat de plankzaken bij zeden worden opgelost. Ik maak me dus echt wel zorgen over de uitwerking van deze wet, de diepte-investering die gedaan moet worden bij de politie, of ze dat aankunnen, en of het gaat helpen om deze problematiek goed aan te pakken.

Tot slot, en dan rond ik af, zou ik aan de minister van Justitie en Veiligheid het volgende willen vragen. Als die nieuwe designerdrugs vanuit het voorzorgsprincipe direct op de Opiumlijst gezet kunnen worden via een spoedprocedure, zoals ik hiervoor al schetste, hebben de politie en het OM dan niet ook voldoende handvatten om de georganiseerde misdaad aan te pakken?

Genoeg vragen, genoeg interrupties. Dit was het, voorzitter.

De voorzitter:

Dank. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de Kamer.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De voorzitter:

We gaan schorsen tot 13.25 uur en dan vervolgen we het debat.

De vergadering wordt van 12.57 uur tot 13.29 uur geschorst.

Wijziging van de Opiumwet

Wijziging van de Opiumwet

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen (36159).**

De **voorzitter**:

Daarmee zijn we nu toe aan de heropening van het debat over de Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen. De minister van VWS is in staat om nu aan zijn termijn te beginnen. Ik neem aan dat hij ook al een appreciatie geeft van het viertal ingediende amendementen.

Minister **Kuipers**:

Ja, zeker, voorzitter. Dat zal ik van harte doen.

De **voorzitter**:

Fijn.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:

Ik geef de minister het woord. Gaat uw gang.

Minister **Kuipers**:

Dank u wel. Na mijn inleidende tekst zal ik de vragen op mijn terrein, enigszins gegroepeerd per onderwerp, adresseren. Ik geef u vast de verschillende onderwerpen. Ik begin met de keuze voor deze groepen van stoffen — waarom deze, waarom geen andere, kan het eventueel ook beperkter? — en alles wat daaraan gerelateerd is. Dan ga ik over op medische effecten en gezondheidsschade. Als derde beantwoord ik de vragen op mijn terrein over parlementaire voorhang en evaluatie. Tot slot zal ik ingaan op de vragen die gesteld zijn met betrekking tot communicatie.

Voorzitter. Op dit moment verbieden we op grond van de Opiumwet een nieuwe stof als uit een risicobeoordeling blijkt dat deze grote gezondheidsrisico's oplevert. Die werkwijze is conform het evidencebased beleid dat ik nastreef. We zien echter dat een verbod op zo'n stof kan leiden tot de snelle ontwikkeling van nieuwe, dan nog legale, varianten met naar verwachting vergelijkbare gezondheidsrisico's. Die legale status van nieuwe varianten wekt bij gebruikers onterecht de indruk dat het gaat om niet zo schadelijke middelen. Gelukkig is het gebruik van dit soort NPS'en in Nederland relatief beperkt; het is al gememoreerd. In Nederland geven gebruikers van drugs over het algemeen de voorkeur aan de klassieke drugs, waarvan de effecten en de risico's bekend zijn.

Tegelijkertijd zien we wel een toename in het gebruik van bepaalde groepen NPS die leiden tot een toename in gezondheidsincidenten. Dat geldt met name voor de groep cathinonen. Omdat de huidige werkwijze van het verbieden van een nieuwe NPS tijdrovend is en er ondertussen een reëel gezondheidsrisico bestaat, is besloten tot dit voorstel voor een verbod op een drietal stofgroepen. Het voorstel is beperkt tot stofgroepen NPS die gebaseerd zijn op

middelen die op lijst I staan na een uitgebreide risicobeoordeling. Het betreft substanties die zijn afgeleid van 2-fenethylamine, de fenethylamines, waaronder de cathinonen, ten tweede de synthetische cannabinoïden en ten derde de substanties die zijn afgeleid van 4-aminopiperidine, oftewel de fentanylachtigen. Met het verbod op deze stofgroepen beperken we de eenvoudige verkrijgbaarheid van deze stoffen, die op websites worden aangemerkt als "research chemicals"; dat is eerder al gemeld door de heer Krul, geloof ik. We geven daarmee dus ook een signaal af richting eventueel toekomstige gebruikers in ons land. Bovendien zorgen we door het verbieden van de productie en de handel van deze stoffen vanuit Nederland voor het beperken van het aanbod en daarmee voor het beperken van de gezondheidsproblematiek met deze stoffen in landen over de grens. Ook daarvoor voel ik een verantwoordelijkheid.

Voorzitter. Dat brengt mij bij de beantwoording van de vragen. Zoals gezegd begin ik eerst met de vragen: waarom deze keuze en moet de lijst niet juist kleiner of uitgebreider?

Ik begin allereerst bij de vraag die mevrouw Mutluer stelde. Die vraag ligt geheel aan de kern van deze keuze, en daarmee ook aan de kern van dit wetsvoorstel. U moet zich voorstellen dat het stofgroepen betreft die afgeleid zijn van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst na een uitgebreide risicobeoordeling. De stofgroepen hebben dezelfde chemische structuur als hun vertegenwoordigers op lijst I. Eén voorbeeld werd al een aantal keer genoemd: 4-MMC, 3-MMC, 3-CMC, 2-MMC. De afkortingen geven alleen al aan hoe gemakkelijk dit verder door kan gaan. Bij de vraag over brede en generieke uitsluiting helpt het ook om te beseffen — ik zeg het nu even in algemene termen; ik kom er straks nog op terug — dat er ontzettend veel verschillende stoffen zijn. Sommige komen gewoon in de natuur voor, sommige worden gebruikt als medicamenten of als basis voor medicamenten. Het zijn stoffen die velen van ons ook gewoon in hun huisomgeving hebben of bij zich dragen, en die afhankelijk van de dosis en de wijze van toediening psychogene effecten hebben. Een brede, generieke uitsluiting van alles is dus vrijwel ondoenlijk. De keuze is dus gevallen op drie stofgroepen, waarvan ten minste twee middelen met uitgebreide bewijsvoering op lijst I staan, en analoga, hetzij uit Nederland dan wel uit het buitenland, vaak aanvullend bewijs hebben voor een vergelijkbare werking inclusief vergelijkbare schadelijke effecten. Dat is de keuze voor deze drie.

Ik ga even door op de vraag van mevrouw Mutluer om een specifieke stofgroep uit te sluiten. Ik zie daartoe geen aanleiding. Dat is precies in lijn met mijn argumentatie van zojuist over de basis waarop we tot deze drie zijn gekomen. Ook de stofgroep 2-fenethylamine bevat onder andere amfetamine en methamfetamine. En stoffen die op xtc lijken, kunnen toch een net ander profiel hebben qua werking en risico's. 4-FA werd bijvoorbeeld gepropageerd als een xtc-light, maar werd vanwege zeer ernstige bijwerkingen met spoed verboden. Ik zie eveneens geen aanleiding om bijvoorbeeld de synthetische cannabinoïden niet toe te voegen. Deze stoffen hebben chemisch niets te maken met THC, maar oefenen hun werking op soortgelijke wijze uit, alleen vele malen potenter, wat wereldwijd tot veel ziekenhuisopnames en ook sterfgevallen leidt. Het wetsvoorstel biedt wel een mogelijkheid voor ontheffing voor wetenschappelijk onderzoek en medische doeleinden.

De vervolgvraag van mevrouw Mutluer was of een generiek verbod niet de werking en de geloofwaardigheid aantast, doordat het ook niet-schadelijke stoffen kan betreffen. Het kan inderdaad — ik adresseerde dat al — ook stoffen betreffen die op tal van andere wijzen gebruikt worden. De heer Van Dijk — ik dacht de heer Van Dijk, maar corrigeert u mij — benoemde in zijn bijdrage al een drietal van dit soort stoffen of stofgroepen: piperazine, scopolamine en tryptamine. Ik kan de lijst eenvoudig verder uitbreiden. Het interessante van

deze stoffen is — de heer Van Dijk zal het gezien hebben — dat als je daar even naar kijkt, je ziet dat ze rechtstreeks gebruikt worden, bijvoorbeeld als medicament, of als een basis voor tal van verschillende medicamenten gefocust op soms zeer onschuldige aandoeningen als reisziekte en soms aandoeningen als kanker: leukemie en tal van andere. Dit is de reden voor deze keuze en deze groepen.

Mevrouw Jansen zei dat door de Raad van State en de Raad voor de rechtspraak opmerkingen zijn gemaakt over het criterium voor plaatsing op de lijst: aannemelijkheid dat het schadelijk is voor de gezondheid. Zij vroeg of ik hierop een toelichting kan geven. Naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad van State en de Raad voor de rechtspraak is in het wetsvoorstel nader gemotiveerd waarom de schadelijkheid aannemelijk is. Dat komt op het volgende neer. Er zijn in dit wetsvoorstel slechts stofgroepen opgenomen waarvan er twee of meer al op lijst I van de Opiumwet zijn opgenomen. Het gaat dan om stofgroepen waarvan meerdere vertegenwoordigers soms al 50 jaar onder de internationale verdragen vallen en onder de Opiumwet en waarvan vrijwel jaarlijks nieuwe stoffen na een intensieve risicobeoordeling onder controle worden geplaatst vanwege schadelijkheid voor de volksgezondheid. IGJ verwacht dat zonder een verbod op de voorgestelde stofgroepen jaarlijks extra ziekenhuisopnames zullen plaatsvinden en personen mogelijk ook kunnen komen te overlijden door het gebruik van niet-gereguleerde NPS. De betrokken deskundigen van het NFI en de IGJ hebben op basis van hun inzichten en expertise de gekozen stofgroepen opgesteld.

De heer Van Dijk vroeg — ik noemde al even scopolamine als een voorbeeld dat genoemd is — of ik het verbod wil uitbreiden, zodat ook de nachtschadeplant eronder valt. Anders dan in het buitenland zijn er in Nederland geen signalen dat deze plant hier wordt misbruikt. Het betreft de stof scopolamine, die niet op lijst I of II van de Opiumwet voorkomt. Daardoor is er ook geen grond om deze plant mee te nemen in het voorgestelde stofgroepenverbod.

De voorzitter:

De heer Van Dijk heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Ik begrijp het ook, als het gaat om waarom het generieke verbod niet breder is. Het raakt stoffen die je ook op een heel goede manier kunt toepassen. Dan blijft natuurlijk wel de ellende over dat drugshandelaren et cetera talloze middelen steeds kunnen bedenken om dat verbod te omzeilen. Wat is er toch nog denkbaar in de ogen van de minister om dat te voorkomen zonder dat je legitiem gebruik van die stoffen dus onmogelijk maakt?

Minister Kuipers:

Dat is een vraag die de heer Van Nispen en mevrouw Helder ook gesteld hebben. Een generiek verbod waarbij de aard van het middel en de omstandigheden waaronder een middel wordt aangetroffen van belang zijn voor de vraag of een middel al dan niet verboden is, is onvoldoende rechtszeker. Een verbreding waarbij ik iedere vorm van een stof die een psychogeen effect kan hebben ... Ik wil zeker mensen niet op ideeën brengen, maar ik weet zeker dat ook de heer Van Dijk middelen gewoon thuis in de keuken heeft staan die afhankelijk van de wijze van gebruik ook dit soort effecten kunnen hebben. We hebben ze allemaal. Het is een heel grote groep. Om dat allemaal te beschrijven en te voorkomen, is ondoenlijk, medisch en — ik kijk even naar mijn collega — ik ga ervan uit ook juridisch.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Daarmee zegt de minister eigenlijk klip-en-klaar dat het omzeilen van het verbod een heel eenvoudige weg blijft voor kwaadwillenden.

Minister **Kuipers**:

Dat hoort u mij niet zeggen. Wij richten ons hier op een drietal specifieke groepen. Van in ieder geval twee daarvan, zoals gezegd, weten we al lange tijd dat ze vanuit het perspectief van volksgezondheid ernstige schadelijke effecten kunnen hebben en dat er analoga zijn waarvan we goede aanwijzingen hebben, bijvoorbeeld gegevens uit Nederland of uit het buitenland, dat die vergelijkbare gezondheidsbedreigingen met zich mee kunnen brengen. Dat is de keuze voor deze drie middelen of, beter gezegd, deze drie groepen; sorry, ik moet heel duidelijk zijn. Maar als de vraag generiek gaat over ieder middel met een psychogeen effect, is mijn antwoord: nee, dat kunnen wij niet.

De heer Krul vroeg hoe het toevoegen aan lijst IA in zijn werk gaat van stofgroepen waarvan niet op voorhand vaststaat dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid en waarover eerst advies moet worden gegeven. Hoe kunnen we dan snel handelen? Als er signalen zijn dat een stofgroep in aanmerking komt voor opname in lijst IA, zal advies worden gevraagd aan het CAM. We zullen het CAM verzoeken binnen een redelijke termijn tot advisering over te gaan, zodat voortvarend gehandeld kan worden. Bij een positief advies zal een algemene maatregel van bestuur opgesteld worden om de stofgroep toe te voegen aan lijst IA. Indien een specifiek middel met grote spoed verboden moet worden, kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om een middel in afwachting van een algemene maatregel van bestuur bij ministeriële regeling te verbieden.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Een vraag aan de minister. Ik denk dat ik hem volledig volg als hij zegt dat hij het niet gaat uitbreiden naar een generiek verbod, omdat dat gewoon ondoenlijk wordt. Er is gekozen voor drie stofgroepen. Maar ik hoor hem ook nadrukkelijk aangeven dat daar ook niet-schadelijke stoffen bij kunnen zitten. Mijn concrete vraag — waarschijnlijk heeft u de worsteling ook gevoeld — is: kan hetzelfde effect dat we met die drie stofgroepen willen bereiken, ook behaald worden met een verbeterde spoedprocedure of het van toepassing verklaren van het voorzorgsbeginsel?

Minister **Kuipers**:

Even twee verschillende aspecten. Ik blijf even heel sec bij de drie groepen die nu in het voorstel zijn opgenomen. Zitten daar ook middelen bij die potentieel voor heel specifieke groepen mensen, bijvoorbeeld mensen met een gerichte medicatie, behulpzaam kunnen zijn? Dan is het antwoord: ja, dat kan ik niet uitsluiten. U weet dat van sommige middelen wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om ze in een heel gerichte situatie en onder strikte begeleiding in te zetten voor mensen met therapieresistente geestelijke gezondheidsproblematiek, dus heel specifiek. In bredere zin, generiek, zitten daar groepen van middelen bij die bijvoorbeeld veelvuldig als medicament worden gebruikt. Ik noemde al een aantal voorbeelden. Dat zijn dan groepen van middelen die nu niet op de lijst staan. Ten aanzien van de spoedprocedure gaat het over een specifiek middel. Als we zien dat een specifiek middel plotseling wordt gebruikt in Nederland, als het gebruik opkomt en we schadelijke gezondheidseffecten zien, dan kan er met een spoedprocedure worden gehandeld. Dat kan nu ook al. Dat gaat niet over de specifieke discussie die we vandaag hebben. Daarbij gaat het om hele groepen van middelen waarvan je er ten minste al twee op een lijst I hebt staan, je veel bewijs hebt en er analoga ontstaan waarvan je een indicatie hebt dat ze in Nederland gebruikt worden of kunnen worden met een vergelijkbaar effect.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Het gaat mij met name om de vraag hoe proportioneel deze wet is. Eigenlijk is de kern van de oplossing die ik heb trachten te bedenken dat je je spoedprocedure zodanig inricht dat je heel snel, misschien al voordat het onderzoek naar de gezondheidseffecten heeft plaatsgevonden, kunt zeggen: we passen het voorzorgsbeginsel toe en we gaan zo'n individuele stof al verbieden. Het gaat me met name om de kernvraag: hadden we dit niet op een andere wijze kunnen doen, binnen de kaders van de wet en wel door de wet of de wetsbepaling zodanig aan te passen dat je hetzelfde effect krijgt?

Minister **Kuipers**:

Een andere wijze om dit te doen. De heer Sneller vroeg ook wat de alternatieven zijn. Een alternatief kan zijn: doorgaan op de huidige weg en telkens als er nieuwe middelen zijn waar je versneld op moet reageren, een nieuw middel toevoegen. Dat is een andere benadering. Daarbij lopen we het risico dat we telkens enigszins achter de feiten aanlopen, zoals ook door de Kamer is gememoreerd. Die voorzichtige afweging maken in een balans, met alles wat ik er vanuit de medische kant bijgeef, zo van "wees voorzichtig, sluit niet te snel te grote groepen uit en houd het gefocust", brengt ons bij deze drie groepen. Aan de ene kant doe je een zorgvuldige beoordeling. Voor deze drie groepen hebben we veel bewijs en kunnen we ook acteren op eventuele analoga die opkomen. Zo nodig kunnen we, als er indicaties zijn dat het in een bepaalde setting gewenst is voor medisch gebruik, nader onderzoek doen. Voor specifieke toepassingen kun je weer uitsluiten. Maar de spoedprocedure zit niet in het opnemen van een specifieke groep. De wereld kan zomaar veranderen, maar ik zie in de komende periode of terugkijkend geen situatie waarin wij eerder gezegd zouden hebben: nu zie ik plots een spoedindicatie om een hele groep op te nemen.

De **voorzitter**:

Afrondend.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik ga ervan uit dat de minister straks nog even uitgebreid ingaat op alle andere vragen en opmerkingen aangaande de spoedprocedure.

Minister **Kuipers**:

Zeker.

De **voorzitter**:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Kuipers**:

Voorzitter. Dan kom ik bij een vraag van mevrouw Helder: moet een middel eerst op lijst I of II komen, voordat het op lijst IA kan komen? Nee, het gaat niet om middelen, maar om een stofgroep. Ik noemde het al, maar het betreft stofgroepen die afgeleid zijn van meerdere middelen die al op lijst I van de Opiumwet staan. De eventuele toevoeging van een stofgroep kan alleen wanneer ten minste twee middelen op lijst I van de Opiumwet staan.

Mevrouw Helder en meneer Van Nispen vroegen of het niet beter is om een generiek verbod te introduceren voor de omstandigheden waaronder het middel wordt aangetroffen in plaats van voor de stofgroep. Dat adresseert een antwoord dat ik al enigszins gaf. Een generiek verbod betreft dan al snel zeer veel middelen die ook legale en positieve toepassingen hebben, ook in de gezondheidszorg. Het verbod toespitsen op drie stofgroepen waarvan aannemelijk is dat zij schadelijk zijn en die tot de ontwikkeling van de NPS'en hebben geleid en die wij het meeste aantreffen, is daarom proportioneler dan een generiek verbod.

De heer **Van Nispen** (SP):

Kijk, op deze manier begrijp ik het antwoord van de minister wel. Maar voordat de indruk wordt gewekt dat ik voorstander ben van een generiek verbod, wil ik toch nog even zeggen dat het mij ging om de vangnetbepaling die wij in het verleden hebben gehad. Daarvan wilde ik graag weten of die nou lijkt op dit voorstel of dat het een ander voorstel is dat hiernaast kan bestaan. Het ging mij vooral om de omstandigheden waaronder het wordt aangetroffen, bijvoorbeeld die dampende vaten in een obscuur schuurtje in het bos. Als die zo worden aangetroffen en er kan geen misverstand over bestaan dat men daar drugs aan het maken is, maar het zijn alleen grondstoffen ... Ik was dus benieuwd of dit nou het antwoord op die vraag was of dat straks nog komt van de minister van Justitie en Veiligheid.

Minister **Kuipers**:

Dat laatste.

De heer **Van Nispen** (SP):

Aha!

Minister **Kuipers**:

Ze gaat het nu checken. Dat zeg ik zonder dat we elkaar wat toeschuiven, maar we keken naar elkaar en ik kreeg het antwoord dat zij daar zo op terugkomt.

Dan vroeg de heer Van Nispen ook of het voorstel niet in strijd is met de uitgangspunten van de Opiumwet als het gaat om de bewezen schadelijkheid. Het wetsvoorstel is gebaseerd op het voorzorgsbeginsel. Ik gaf al aan dat daarvoor vereist is dat er gegronde redenen zijn om te vrezen dat onbekende middelen behorend tot een stofgroep gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid. Ik val in herhaling als ik zeg: ten minste twee middelen en aanvullende aanwijzingen, bijvoorbeeld op basis van gegevens uit het buitenland, dat analoge vergelijkbare schadelijke effecten kunnen hebben.

De heer Van Nispen vroeg ook wanneer er een nieuwe stofgroep kan komen en wanneer een stofgroep verdwijnt. Een volgende stofgroep kan via een algemene maatregel van bestuur worden toegevoegd aan lijst IA. Dat kan alleen als voldaan wordt aan diezelfde criteria die ik al een aantal keer genoemd heb, inclusief consultatie van het CAM. Indien niet langer twee middelen van een stofgroep op lijst I staan, dan wordt de stofgroep ook geschrapt van lijst IA. Er is daarbij gekozen voor een AMvB, omdat die passende waarborgen biedt en er zo aangesloten wordt bij de bestaande systematiek in de Opiumwet.

Dat brengt mij automatisch bij de vervolgvraag van de heer Van Nispen: als in de toekomst blijkt dat middelen niet schadelijk zijn, gaan we die dan van de lijst halen? De stofgroepen zijn gekozen omdat aannemelijk is dat de middelen die binnen de stofgroep vallen, schadelijk zijn. Het is dus minder waarschijnlijk dat een dergelijke situatie, zoals geschetst in de vraag van de heer Van Nispen, zich zou voordoen. Maar in het geval dat die zich wel voordoet, zullen wij overgaan tot het uitzonderen van dit middel van het verbod en daarmee, zo nodig, ook het verwijderen van een stofgroep van lijst I. Dat laatste heb ik net ook al aangegeven.

De heer Van Nispen vroeg ook of ik het voorstel van de heer Sneller voor een lijst 0 hierbij betrokken heb. De heer Sneller gaf het zelf ook al aan, maar ik heb eerder een verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor een lijst 0 met minder vergaande regulering dan een verbod, maar bijvoorbeeld met het instellen van een leeftijdsgrens en andere voorwaarden. Ik heb gekeken of dat mogelijk is. Naar aanleiding van die verkenning heb ik aangegeven dat ik voor nu geen mogelijkheden zie voor een lijst 0. De heer Sneller gaf al, terecht, aan wat de

beperkingen daarvan zijn. Er is namelijk samenloop met de levensmiddelenwetgeving, in het bijzonder de Algemene levensmiddelenverordening. Dat moet dus opgepakt worden in EU-verband. Dit is een onderwerp voor verdere discussie met de EU-collega's.

Dan was er een vraag van mevrouw Bikker: kunnen we designervarianten van slaapmiddelen meenemen en ook een lijst IIA toevoegen? Het huidige wetsvoorstel richt zich op een lijst IA. Zoals gezegd: stofgroepen afgeleid van middelen op lijst I. Lijst II-middelen zijn minder schadelijk voor de gezondheid dan lijst I-middelen. Daarom vergt een lijst IIA een nieuwe afweging, onder andere wat betreft proportionaliteit en subsidiariteit, in het bijzonder in het licht van het voorzorgsbeginsel. Daarvoor is vereist dat reële schade voor de gezondheid van personen waarschijnlijk is. Vooralsnog zien wij onvoldoende noodzaak om tot een dergelijk verbod over te gaan, maar de ontwikkeling in deze stoffen wordt wel nationaal en internationaal gemonitord. Bij zorgwekkende signalen volgt een risicobeoordeling. In de afgelopen jaren zijn meerdere van deze stoffen toegevoegd aan lijst II van de Opiumwet na dergelijke risicobeoordelingen.

Mevrouw Bikker vroeg: één stof op lijst I, maar meerdere op lijst II; wat dan? Zoals al een aantal keren benoemd kan een stofgroep alleen worden toegevoegd wanneer twee of meer middelen behorende tot de stofgroep op lijst I van de Opiumwet staan. Voorafgaand aan de mogelijke toevoeging van een nieuwe stofgroep vindt dan ook consultatie van het CAM plaats. Het voorbeeld dat mevrouw Bikker noemde, "als er nou één op lijst I staat en meerdere op lijst II", leidt in het vigerende voorstel niet tot mogelijke opname van een hele groep op een lijst IA.

De voorzitter:

Er is toch een vraag van mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dank aan de minister voor de verheldering. Ten aanzien van de lijst IIA. Ik snap heel goed dat dit veel betekent, ook voor de Opiumwet. Vandaar mijn aarzeling en mijn vraag en vandaar ook dat ik eerst de minister wilde beluisteren voordat ik aan de slag zou gaan met een amendement. We hebben het bijvoorbeeld gehad over 3-MMC. Dat staat nu nog op lijst II. In het wetsvoorstel komt dat hopelijk op lijst I te staan. Maar daar heb je meteen zoiets te pakken waarvan ik denk: ja, daarmee zitten we nog steeds ergens wel een beetje in bijzonder vaarwater. Wat voor schade kan het nou tot gevolg hebben om zo'n lijst IIA in die zin te hebben? Daar mag de minister ook later schriftelijk op reageren, hoor. Dat geeft mij ook de kans om er gewoon wat beter studie van te maken in plaats van dat ik nu al te doldwaas amendementen daarop zou inrichten. Tegelijkertijd vind ik het heel jammer wanneer we een deur openhouden die dicht had gekund, juist op dit moment van de wetsbehandeling.

Minister Kuipers:

Ik kan daar direct mondeling op antwoorden. Ik denk niet dat een aanvullend schriftelijk antwoord nodig is, afhankelijk natuurlijk van of mevrouw Bikker met mijn antwoord tevreden is. Dit is buitengewoon complex. Mevrouw Bikker noemde het voorbeeld van varianten van benzodiazepine. Dit zijn middelen die velen van ons kennen. Ik wil niet zeggen dat iedereen die ooit gebruikt heeft, maar het zijn veelgebruikte slaapmiddelen. Het zijn overigens ook middelen die gebruikt worden bij bijvoorbeeld patiënten met epilepsie en sommige andere indicaties. Daar zijn varianten van in tal van verschillende sterktes. Bestaande varianten, die gewoon gebruikt worden als slaapmiddel, kunnen soms ook op een andere wijze en met een ander doel gebruikt worden. Dit betekent dat het heel moeilijk is om een goede cesuur te

maken en om te zeggen: dit nemen we op op een lijst IIA. Ik zie daarvoor nu dus ook geen directe indicatie. Het vergt echt langer nadenken over de voor- en de nadelen en welke mogelijkheden er dan ook zijn, zonder dat we vanuit het perspectief van volksgezondheid de mogelijkheden inperken om daar waar dat geïndiceerd is, patiënten er gebruik van te laten maken en om daarop te innoveren.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik heb op lijst II inderdaad middelen zien staan die ook bij de apotheek te verkrijgen zijn en ook nodig zijn voor patiënten.

Minister **Kuipers**:

Zeker, zeker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik zie ook echt dat dit een wegging is. Maar de minister benoemt ook wel dat het soms die nadere wegging vraagt waar we die nog niet gedaan hebben. We hebben ons gefocust op lijst IA. Ik zou daarnaast willen wijzen op het belang van de volksgezondheid, dat het eerste belang is in de Opiumwet. In de definities is "onze Minister" de minister van VWS, maar op het gebied van drugs en misbruik daaromheen is de wereld wel echt veranderd. Ik vind het belangrijk dat ook vanuit de justitiële blik gekeken wordt naar de gevolgen van de middelen op lijst II en de eventuele lijst IIA, juist ook in het licht van die bestrijding. Het is het begin van een antwoord, waar ik de minister voor dank. Maar ik ben er nog niet over uitgedacht. Hebben we nu de deur genoeg dicht zitten? Dat vraag ik me af.

Minister **Kuipers**:

Laat ik dan toch voor nu de deur op een wat andere manier dicht doen, want ik wil geen verwachtingen scheppen. Ik voel buitengewoon weinig voor het meegaan in een lijst IIA op het terrein van — ik blijf maar even bij het voorbeeld — medicamenten die op tal van manieren vaak al tientallen jaren voor goede indicaties in de gezondheidszorg worden gebruikt. Ik voel er weinig voor om daar beperkingen voor op te stellen. Het gaat soms om middelen die zeer frequent gebruikt worden, die soms te veel gebruikt worden, maar die eigenlijk iedere huisartsenpraktijk bijna dagelijks voorschrijft. Ik voel er buitengewoon weinig voor om daaraan te gaan werken in het kader van de Opiumwet en een lijst IIA.

De **voorzitter**:

De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Kuipers**:

Dat brengt mij bij de vraag van mevrouw Bikker over de stand van zaken van de plaatsing van 3-MMC op lijst I. Het voornemen van het kabinet is om na een risicobeoordeling door de WHO 3-MMC in 2024 te verplaatsen van lijst II naar lijst I.

De heer Sneller vroeg: welk percentage van NPS die gebruikt worden, valt onder dit wetsvoorstel? Het aantal nieuwe psychoactieve stoffen is theoretisch gezien oneindig. Aangezien NPS in Nederland vooralsnog gebruikt worden door een beperkte groep en het meten van het gebruik complex is, is het niet goed mogelijk om een precies percentage te geven van het aandeel NPS dat onder dit wetsvoorstel valt. De wet voorziet in het verbod op een aantal stofgroepen waarvan in ieder geval de schadelijkheid aannemelijk is en waarvan we een grote online beschikbaarheid zien. Maar in Nederland is het gebruik in frequentie relatief beperkt in verhouding tot dat in sommige omliggende landen, als je het op die manier uitzet.

Dan vroeg de heer Van Nispen: wat is uw reactie op de toename van drugsgerelateerde sterfgevallen in het Verenigd Koninkrijk door het NPS-verbod en leidt een stofgroepenverbod niet tot een verschuiving? Het is belangrijk om te benoemen dat het Verenigd Koninkrijk een ander model heeft. Daar zijn alle NPS verboden, maar daar is de gebruikersmarkt ook niet vergelijkbaar met die van Nederland. In het Verenigd Koninkrijk is het NPS-gebruik onder sommige kwetsbare groepen een groot probleem. Dat zien we in Nederland eigenlijk niet. In Nederland is het gebruik van NPS relatief beperkt, zoals gezegd. Gebruikers geven in het algemeen de voorkeur aan meer klassieke drugs. De verwachting is daarom niet dat er een grote verschuiving naar de klassieke drugs zal optreden door dit wetsvoorstel. Maar het is wel van belang om dat heel goed te monitoren, wat ook de bedoeling is, zoals de heer Van Nispen weet.

Dat brengt mij bij een vraag van de heer Krul, die verwees naar België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk, die generieke verboden hebben. Wat kunnen we daarvan leren? Er zijn veel Europese landen met een vorm van NPS-wetgeving, ingestoken vanuit eigen problematiek met stoffen, veelal om de handel in deze stoffen aan te pakken. We hebben daar nadrukkelijk naar gekeken voor ons eigen verbod. Duitsland heeft bijvoorbeeld een aparte generieke NPS-wet met vergelijkbare groepen als die in ons voorstel. België heeft de meeste stofgroepen van NPS opgenomen in zijn opiumwet. Maar zoals ik zojuist in mijn respons op de vraag van de heer Van Nispen ook al aangaf: landen verschillen ook van elkaar. Ik benoemde al de situatie in Engeland en het verschil met de situatie in Nederland. Alles bij elkaar heeft dat geleid tot de afweging om ons in Nederland nu specifiek te richten op deze drie groepen.

De heer Sneller vroeg wanneer het onderzoek van het CAM komt naar de lijstensystematiek. Ik heb opdracht gegeven aan het CAM om voor een aantal middelen te kijken of de indeling in lijsten nog adequaat is en of de lijstensystematiek nog volstaat. Het CAM heeft mij recent laten weten dat het onderzoek volgt in het eerste kwartaal van volgend jaar.

Mevrouw Tielen vroeg of de minister extra toelichting kan geven op de doelmatigheid en effectiviteit. Met excuses dat ik sommige dingen herhaal: met het wetsvoorstel worden stofgroepen verboden waarvan het aannemelijk is dat deze schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Ook betreft het verbod alleen de groepen stoffen die in de landen om ons heen reeds verboden zijn en die wij het meest tegenkomen bij de douane; ik kijk naar mijn collega. Doordat het verbod zich richt op middelen die schadelijk zijn en die wij tegenkomen in Nederland, is een verbod op deze stoffen doelmatig en effectief, en we voorkomen daarmee de eenvoudige verkrijgbaarheid van deze stoffen, bijvoorbeeld via websites die ze aanbieden als research chemicals.

Dan vroeg mevrouw Jansen: hoe groot is de kans dat NPS-producenten buiten de stofgroepen nieuwe drugs gaan ontwikkelen? We richten ons op de meest voorkomende stofgroepen. We zien deze zowel in gebruik en in incidenten als in productie en handel vanuit Nederland. De verwachting is dat we hiermee een remmend effect hebben op de ontwikkeling van nieuwe NPS, maar zoals door uw Kamer al is gememoreerd: drugsproducenten zijn creatief. Ik kan dus niet uitsluiten dat in de toekomst een extra stofgroep opkomt en zo nodig opgenomen moet worden op een lijst IA. Daarmee sluit ik aan bij de opmerking die ik eerder al deed: in potentie is het aantal middelen zeer groot.

Dan vroeg mevrouw Jansen: kan de minister uitgebreid ingaan op dat niks wordt gedaan met wetenschappelijk onderzoek? Ik herken mij niet in de opmerking dat er niets wordt gedaan met wetenschappelijk onderzoek op dit terrein; ik streef juist een zo evidencebased mogelijk

drugsbeleid na. Het CAM bijvoorbeeld adviseert mij over nut en noodzaak van een verbod op een stof of stofgroep, en bij dit advies worden de adviezen vanuit de wetenschap en de praktijk zowel in Nederland als daarbuiten betrokken.

De heer Sneller vroeg: zijn er ook alternatieven overwogen? Het probleem van de snel veranderende stoffen is aangedragen vanuit de opsporing, politie en OM, en vanuit de ons omringende landen. Er is toen enerzijds overwogen of de huidige procedures versneld kunnen worden. De conclusie was dat snellere procedures eigenlijk geen oplossing zijn, vanwege het snel veranderen van stoffen. Hierdoor dient steeds de versnelde procedure opnieuw opgestart te worden voor iedere nieuwe stof. Daarnaast is ook gekeken — ik adresseerde dat zojuist — naar een generiek, algemeen verbod. Ik heb ook al benoemd wat hier de complexiteit van is. Daarmee zijn we gekomen tot specifiek deze drie groepen, maar dan wel als een groep en niet telkens in een spoedprocedure per individueel middel. Tot zover als het gaat om de keuzes van deze groepen, voorzitter.

De voorzitter:

De heer Claassen heeft hier nog een vraag over? Ja? We gaan dadelijk nog door over de medische effecten en de gezondheidsschade.

De heer Claassen (PVV):

Ja.

Minister Kuipers:

Ja, en daar kom ik nu op. Laat ik beginnen met een vraag van de heer Claassen: is bekend wat de schade is van designerdrugs op de lange termijn? Daar hebben we maar een zeer beperkt beeld van. Veel van deze stoffen zijn namelijk pas in de afgelopen periode, in de afgelopen jaren, op de markt gekomen, en we weten eigenlijk nog heel erg weinig over de langetermijneffecten. Je kunt kijken naar vergelijkbare stoffen, maar daarin schuilt ook het risico dat kleine verschillen in moleculen toch andere effecten kunnen hebben.

De heer Claassen (PVV):

Dat is eigenlijk het punt. Dus laat ik de vraag verfijnen naar de stofgroepen, waar ook een heleboel andere farmaca onder vallen. Daar is wellicht wel van bekend wat daar de middellange- en langetermijneffecten van zijn.

Minister Kuipers:

Zeker, daar zijn effecten van. Laat ik hierbij meteen wel twee kanttekeningen maken. Eén: we weten dat het regelmatig of veelvuldig voorkomt dat in dit soort stoffen tal van vervuilingen zitten. Dat weten we overigens ook. De heer Sneller gaf aan dat op volksgezondheidssterrein een van de voordelen van het huidige gereguleerde en gesloten coffeeshopexperiment was dat we dat ook direct terughoorden van onder anderen coffeeshophouders. Ik blijf maar even bij één voorbeeld, omdat we daarmee juist op dit moment een experiment doen. We weten van in het verleden beschikbare cannabis die was verkocht in de coffeeshops dat daar veelvuldig verontreiniging in was met bijvoorbeeld bestrijdingsmiddelen en met synthetische drugs. Dus op het moment dat het alleen gaat om een gezondheidseffect van cannabis, maar er dit soort stoffen doorheen zitten, is het uiteindelijk heel moeilijk om te adresseren wat het gezondheidseffect van de cannabis is en wat het effect van dat aanvullen is. Dat is maar één effect. Als tweede kanttekening wil ik het volgende benoemen. Van normaal op de markt zijnde voorgeschreven medicamenten weten we dat je soms na tien, twintig jaar gebruik in hele grote groepen, nog weer nieuwe

gegevens krijgt over bijwerkingen. Dus hebben we een compleet en goed beeld over langetermijneffecten en schadelijkheid van dit soort stoffen? Het antwoord daarop is nee.

De heer **Claassen** (PVV):

Misschien komt u er nog op bij de appreciatie van het amendement van de collega van NSC, maar anders heb ik de volgende vraag. Als je de evaluatietijd gaat verkorten naar drie jaar, komen we als het gaat om het gezondheidseffect natuurlijk helemaal niets te weten. Bent u dat met mij eens?

Minister **Kuipers**:

Ik kom inderdaad straks nog met een appreciatie van het amendement. Het is te kort door de bocht om te zeggen dat we helemaal niets te weten komen. We zullen dingen te weten komen. Alleen, als het echt gaat over de langetermijngezondheidseffecten, plaats ik deze twee kanttekeningen.

De heer Van Nispen vroeg of het wetsvoorstel ook gezondheidswinst oplevert. Het antwoord is dat dit zeker het doel is. Met het wetsvoorstel voorkomen we de eenvoudige verkrijgbaarheid van deze stoffen via websites. We kunnen de gebruikersgroep over de gezondheidsrisico's waarschuwen, met als doel het gebruik en de daaruit voortvloeiende gezondheidsschade te voorkomen of te verminderen.

De heer Krul vroeg of ik het ermee eens ben dat het beter voorkomen is dan genezen. Daar ben ik het zeker mee eens. Met dit verbod beogen we het gebruik en de daaruit voortvloeiende gezondheidsschade vooral te voorkomen dan wel te verminderen.

Verder vroeg de heer Krul hoe we beter gaan waarschuwen voor de gevaren van designerdrugs en wat we kunnen leren van het Duitse model. Van het voorgestelde verbod gaat al een belangrijke waarschuwing uit. Ook de eenvoudige verkrijgbaarheid via websites gaan we daarmee tegen. Daarnaast zetten we beschikbare informatiekkanalen in. Ik zal daar straks op terugkomen. Specifiek met betrekking tot Duitsland maar dat geldt ook voor andere landen: we laten ons regulier informeren door Duitsland over hun ervaringen en ontwikkelingen.

Mevrouw Mutluer vroeg hoe groot precies het probleem is, hoeveel mensen er last van hebben en hoeveel verslaafden er zijn. Het aantal incidenten gerelateerd aan NPS is relatief beperkt. Uit de monitor Drugsincidenten blijkt dat er in 2022 396 oftewel 6% van de ruim 6.000 geregistreerde drugsincidenten gerelateerd waren aan 3-MMC of 4-MMC. Dat aantal was wel een verdubbeling ten opzichte van het jaar daarvoor. De gegevens over dit jaar zijn nog niet beschikbaar, maar signalen wijzen op een verdere stijging van het aantal incidenten met 3-MMC, wat overigens al verboden is. Ik heb zojuist ook al antwoord gegeven op de vraag wat ons voornemen is voor volgend jaar. In de praktijk blijkt dat 3-MMC ook vaak opvolgers, namelijk 3-CMC en 2-MMC, bevat. Er zitten dus vaak tal van andere stoffen doorheen. Dus als je kijkt naar het aantal incidenten is het probleem in percentage ervan beperkt en ook in absolute aantallen is het beperkt. Bij een specifieke groep stijgt het wel, maar kijkend naar het totaal aantal is het beperkt.

Mevrouw Jansen vroeg wat het risico is als experimenterende jongeren of sporters deze stof hebben gebruikt. Het gebruik is niet strafbaar maar bij onvrijwillig gebruik dient zo snel mogelijk hulp gezocht te worden. Hulp is altijd beschikbaar. Er is dan ook geen risico op vervolging. Met dit wetsvoorstel worden gevaarlijke stofgroepen verboden en is de kans kleiner dat jongeren ermee in aanraking komen. De voorbeelden die we zojuist van verschillende van uw leden hebben gehoord, illustreren precies wat er kan gebeuren. Ik heb

zelf, ook in mijn verleden als arts, bij herhaling ernstige incidenten gezien, soms leidend tot ernstige en blijvende gezondheidsschade en soms ook met de dood tot gevolg. Voorbeelden van een hartstilstand zijn genoemd. Ik kan er vanuit mijn eigen vroegere beroepsgroep voorbeelden van leverfalen en de noodzaak tot een acute levertransplantatie aan toevoegen. Het zijn zeldzame incidenten maar het komt voor.

Dan vroeg mevrouw Jansen: kunt u reflecteren op de factsheet en op dat het gebruik gering is, en wat zijn de nadelen van generieke wetgeving? Ik gaf daar al iets over aan. Het gebruik is inderdaad relatief beperkt. Er zijn wel zorgen over de toename van het gebruik en de gezondheidsincidenten met 3-MMC en de opvolgers daarvan. In plaats van op een generiek verbod richten wij ons dan ook specifiek op deze stofgroepen, die we ook het meeste zijn tegengekomen in de productie en de handel.

Mevrouw Bikker vroeg op dit terrein naar aanleiding van een voorbeeld: is de minister bereid om in gesprek te gaan met de NVIC? Daar ben ik van harte toe bereid. Even ter achtergrond, over waarom artsen terughoudend zijn; het was een opmerking over de NVIC en hun jaarverslag. Er bestaat geen meldingsplicht. Toxicologische bevestiging kan lastig zijn. En om de schadelijkheid van NPS'en voor de gezondheid aan te tonen, is het niet toegestaan om lichaamsmateriaal met een NPS-vergiftiging te delen voor analyse. In het jaarverslag staat dat er soms onzekerheid is bij zorgprofessionals over de rechtmatigheid van het delen van patiëntengegevens. Ik ga graag in gesprek met de NVIC om te kijken wat er nodig is om deze onzekerheid weg te nemen. We komen straks nog op de evaluatie, maar ook als we kijken naar de verdere monitoring en de gezondheidseffecten kan dit behulpzaam zijn. Dit zijn relevante gegevens. Daarmee heb ik deze vraag geadresseerd.

Dan vroeg mevrouw Jansen: waarom niet een herhaling van het RIVM-onderzoek uit 2012? Het RIVM heeft inderdaad, zoals mevrouw Jansen noemde, destijds geadviseerd tegen een generiek verbod. Gelet op de in de afgelopen tien jaar verworven kennis en ervaring van zowel de nationale uitvoerende partijen, waaronder IGJ en NFI, als de landen die ons reeds zijn voorgegaan, heb ik geen noodzaak gevonden om het RIVM nogmaals onderzoek te laten doen. Wel zal ik, voordat eventuele nieuwe stofgroepen in de toekomst worden toegevoegd aan de nu voorgestelde drie, altijd eerst om een advies van het CAM vragen.

Daarmee is de vraag van de heer Van Nispen voor een deel al geadresseerd, maar hij vroeg: leidt dit voorstel tot een toename van gebruik onder kwetsbare groepen? Dat is niet de verwachting. Ik gaf het verschil met het Verenigd Koninkrijk al aan. Ik noem ook de frequentie in Nederland en het aantal incidenten.

Daarmee kom ik aan het eind van dit blokje, voorzitter.

De voorzitter:

Er is toch nog een vraag van de heer Van Nispen. Daarna gaan we door met de parlementaire betrokkenheid.

De heer Van Nispen (SP):

Op het gevaar af dat dit in het volgende mapje van de minister zit, maar dit sluit heel mooi aan op het laatste antwoord. De minister verwacht een toename van of een verschuiving naar het gebruik door kwetsbare groepen niet. De minister heeft er al iets over gezegd, maar toch nog één keer de vraag: hoe gaat dat in de evaluatie of in de monitoring of op andere manieren heel concreet en precies in de gaten gehouden worden?

Minister **Kuipers**:

Mag ik daarop terugkomen in het volgende blokje, voorzitter?

De **voorzitter**:

Graag.

Minister **Kuipers**:

U weet mij er zeker aan te herinneren als ik dat niet adequaat doe.

Ik begin dit blokje even met een vraag van de heer Van Nispen, maar dan op een ander terrein: waarom wordt het parlement niet betrokken bij de AMvB, waarom geen voorhangbepaling? Het uitgangspunt is dat in de wet geen formele betrokkenheid van het parlement wordt geregeld bij gedelegeerde wetgeving. Dat is ook vastgelegd in de Aanwijzingen voor de regelgeving. Alleen in bijzondere gevallen wordt van dit uitgangspunt afgeweken. Daarom is geen voorhangprocedure opgenomen. We komen er straks nog op terug, maar als de heer Van Nispen het aan mij zou vragen, dan heb ik geen fundamenteel bezwaar tegen een voorhang. De reden waarom die er niet is, hebben we opgenomen, maar er zijn van onze kant geen fundamentele bezwaren tegen.

De heer Van Nispen vroeg ook: de evaluatie moet na drie in plaats van vijf jaar en moet aan meer aspecten aandacht besteden, waaronder ongewenste neveneffecten zoals de gezondheidseffecten, kwetsbare groepen en straathandel? Ik kan mij vinden in een evaluatie na drie in plaats van vijf jaar. Ik kijk daarbij ook naar mevrouw Jansen, maar daarbij speelt ook de volstrekt begrijpelijke vraag dat als de evaluatieperiode korter is, ik ook niet kan uitsluiten dat het aantal beschikbare gegevens en de zekerheid van de uitspraken daarover ook beperkter zijn. Maar dat leer je dan in de periode daarna wel weer. Soms kan het ook helpen om een vervolgevaluatie gericht in te zetten. Dus ik heb daar geen bezwaar tegen. Ik zal in de evaluatie ook aandacht vragen voor de ongewenste neveneffecten, zoals door de heer Van Nispen gevraagd. Ik zal ze nu niet herhalen, maar dan benoem ik specifiek de punten die u noemde.

Dan de vragen van mevrouw Bikker. Passen we de spoedprocedure, artikel 3a, niet te weinig toe? Zijn we bereid om te evalueren? Artikel 3a, lid 5 van de Opiumwet ziet op acuut gevaar, waardoor een middel met grote spoed via een ministeriële regeling verboden kan worden. Er moet dan sprake zijn van een groot en onmiddellijk gevaar voor de volksgezondheid of de openbare orde en veiligheid. Dat is een voorziening die alleen bij hoge uitzondering wordt ingezet. Ik heb geen reden om te veronderstellen dat de procedure te weinig wordt ingezet, maar ik ben zeker bereid om het CAM te vragen om mij van advies te voorzien over de vraag of we dat nu te weinig doen.

Dan vroeg mevrouw Bikker: wanneer voorzien de ministers dat de wet in werking kan treden? Wat is de snelst haalbare datum? Hoe snel die in werking kan treden, hangt mede af van de behandeling in deze Kamer en in de Eerste Kamer, zoals u begrijpt. Als alles voortvarend verloopt, kan het wetsvoorstel per 1 juli komend jaar in werking treden. Wij zullen ons ervoor inzetten om die datum te halen.

Dan vroeg de heer Sneller hoe de monitoring wordt vormgegeven en hoe die zich verhoudt tot de effectevaluatie. De NPS-markt wordt in opdracht van VWS gemonitord door het Meldpunt Nieuwe Drugs, dat via zijn partners tweemaal per jaar informatie over NPS verzamelt en analyseert. Hierdoor ontstaat inzicht in de ontwikkelingen en effecten van de op de Nederlandse markt aanwezige NPS en een goede indicatie van de ontwikkelingen in het

gebruik van NPS. Het Trimbos-instituut zal een effectmeting uitvoeren van deze wetswijziging en zal voorafgaand aan de inwerkingtreding ook een nulmeting uitvoeren. Zoals al genoemd, zal ik in de opzet van de evaluatie ook aandacht vragen voor de neveneffecten.

De heer **Sneller** (D66):

Er wordt duidelijk geschreven dat de monitoring één jaar duurt en dat er na een aantal jaar, waarschijnlijk drie, een evaluatie komt. Wordt er dan minder intensief gekeken naar de ontwikkelingen gedurende de laatste twee jaar dan tijdens dat eerste jaar? Of heb ik gewoon een semantische discussie opgeworpen?

Minister **Kuipers**:

Zonder dat semantische, maar je wilt in de continuïteit intensief blijven kijken. Dat is de bedoeling. Ik gaf alleen aan dat als je een kortere periode neemt, je ook minder data hebt. Dat is volstrekt evident.

De heer **Sneller** (D66):

Dan is er dus geen verschil tussen het eerste jaar en de andere jaren.

Nog heel even over de neveneffecten. Ik noemde het voorbeeld dat er meer drugsdumpingen zouden komen. Wordt dat in deze evaluatie in ieder geval geprobeerd te vangen?

Minister **Kuipers**:

Daarvoor kijk ik ook weer naar mijn collega. Zij zal die vraag zo beantwoorden.

Mevrouw Jansen vroeg: stel dat de spoedprocedure zou gelden, wat is dan de snelheidswinst ten opzichte van de route van een AMvB? Als een stofgroep met spoed verboden kan worden bij ministeriële regeling, hoeven enkele procedurele stappen niet doorlopen te worden. Zo is bijvoorbeeld geen advies van het CAM en van de Afdeling advisering van de Raad van State nodig. Dat zal enkele maanden tijdswinst opleveren.

Dan vroeg mevrouw Jansen: kan de minister aangeven welke overweging eraan ten grondslag ligt om de Kamer niet de betrekken bij de toevoeging van stofgroepen? Deze vraag heb ik ook al benoemd.

Mevrouw Jansen vroeg naar het verschil tussen de monitor en de effectevaluatie. In de monitor volgen we de ontwikkelingen op de NPS-markt en volgen we het gebruik onder specifieke groepen, zoals het Grote Uitgaansonderzoek. Daarnaast hebben we de evaluatie. Die staat hier op vijf jaar. Ik heb al geadresseerd dat ik me uitstekend kan vinden in het voorstel om dat na drie jaar te doen. Dan kijken we ook naar de effecten van de wet. In voortgangsbrieven over het drugsbeleid zal ik uw Kamer op de hoogte houden van de ontwikkelingen op de NPS-markt en de opzet van de evaluatie.

Mevrouw Tielen vroeg hoe het amendement van Jansen zich verhoudt tot de ontheffingsmogelijkheid. Het amendement gaat over het vervroegen van de evaluatie van vijf naar drie jaar en staat wat mij betreft los van de ontheffingsmogelijkheid voor onder andere medische doeleinden en wetenschappelijk onderzoek.

Dan de vraag van mevrouw Bikker over de spoedprocedure, artikel 3a: hoe werkt die nou en is die niet te stroperig? Dat sluit aan bij de vraag van zojuist. Excuus dat de antwoorden niet

pal achter elkaar liggen. De procedure is op zich niet stroperig. Zoals al genoemd, ziet dit artikel toe op acuut gevaar, waarbij met grote spoed via ministeriële regelingen een middel verboden kan worden. Dat is een voorziening die alleen bij hoge uitzondering wordt ingezet. Het verschil met een AMvB en de tijdwinst heb ik zojuist al benoemd. Ook heb ik benoemd dat ik aan het CAM zal vragen of de frequentie van de inzet al dan niet afdoende is. Daarmee kom ik aan het eind van dit blokje.

Mevrouw Tielen (VVD):

De minister zei geen bezwaar te hebben tegen een voorhang. Ik moet heel eerlijk zeggen dat wij inderdaad ook neigen naar het idee van een voorhang. Ik hoorde de minister alleen niet het verschil tussen de lichte en de zware voorhang benoemen, maar dat kan aan mij liggen. Heeft de minister daar nog een verschil van inzicht over?

Minister Kuipers:

Ik heb geen specifieke voorkeur. Laat ik alleen het volgende benoemen. Als het gaat over deze specifieke inzet, dan staan er al ten minste twee stofgroepen met een goede onderbouwing op lijst I. Daarbij is er ook afdoende bewijs dat er analoga zijn of dat die in ontwikkeling zijn en dat er veel wijzigt. Dit is niet iets wat met een bepaalde spoed en beperkt naar voren komt. Dit gaat niet over één specifiek middel dat ergens op een lijst komt. Dit gaat over een hele stofgroep. Ik heb al stilgestaan bij de huidige afweging om ons tot deze drie stofgroepen te beperken. Dat is een heel nadrukkelijke keuze geweest.

Mevrouw Tielen (VVD):

Dat snap ik heel goed, maar zegt de minister daarmee dat hij eigenlijk niet verwacht dat er op zo'n korte termijn een hele nieuwe groep stoffen is die dan op die lijst IA moet komen? Zegt hij dat wat hem betreft een zware voorhang inderdaad ook oké is?

Minister Kuipers:

Je kunt altijd moeilijk voorspellen wat er in de toekomst gaat gebeuren. Ik kijk even terug of we dit in het verleden anders hadden gedaan ten aanzien van een van deze groepen, als we überhaupt de theoretische mogelijkheid hadden gehad maar de groepen nog niet. Nee. Dit is niet iets wat je met spoed moet besluiten.

De voorzitter:

Helder. Dan gaat de minister door naar het blokje communicatie. Of heeft de heer Claassen nog een vraag?

De heer Claassen (PVV):

Ik kom nog één keer terug op dat onderzoek. De minister zegt dat hij het belangrijk vindt dat we de gevolgen van de invoering van de wet direct moeten kunnen monitoren. Dan is drie jaar inderdaad veel handiger, zoals het amendement ook voorstelt. Voor de effecten op de gezondheid heb je misschien nog meer data nodig om er iets meer over te kunnen zeggen. Zegt de minister daarmee eigenlijk ook niet dat het op dat gebied misschien veel beter is om longitudinaal onderzoek te doen? Zou de minister kunnen toezeggen dat we, als we het hebben over dit amendement, het aspect gezondheid en het effect op de gezondheid meer in een longitudinale vorm kunnen zien en dat dat ook daarmee geborgd wordt?

Minister Kuipers:

Allereerst: ja, het klopt. Voor gezondheidseffecten heb je een longitudinale monitor nodig. Zoals gezegd, ik plaats daarbij wel de kanttekening dat het buitengewoon moeilijk is om goed zicht te hebben op de frequentie van gebruik, op de zuiverheid van de gebruikte stoffen en daarmee ook op de echte gezondheidseffecten. Dat is in de reguliere farmacologie al heel

erg lastig en voor dit soort middelen is het nog veel lastiger. Daarmee plaats ik meteen ook een kanttekening bij longitudinaal onderzoek. Wij denken bij longitudinaal onderzoek aan het gedurende een lange termijn volgen van bijvoorbeeld een cohort van individuen, al dan niet gebruikers, al dan niet met een controlegroep. Het is heel erg complex. Ik wil hier geen toezeggingen doen over het opstarten van dat soort longitudinale onderzoeken. Dat is buitengewoon complex onderzoek, waarbij het uiteindelijk de vraag is of de conclusies die je meent te kunnen trekken naar aanleiding van de resultaten die je daar uiteindelijk uit krijgt, ook valide getrokken kunnen worden.

De heer **Claassen** (PVV):

Dan gaan we gewoon iets downsize. In de zuivere zin van longitudinaal onderzoek heeft u gelijk. Ik zou het als volgt willen vertalen. Bent u bereid om over langere tijd de effecten te onderzoeken? Bent u bereid om de presentaties uit de praktijk te melden en die te volgen zonder dat dan meteen te veracademiseren? Dat is niet wat ik bedoelde.

Minister **Kuipers**:

Zeker. Dat wil ik ook zeker niet met mijn antwoord. Ik hecht er alleen wel aan om de complexiteit te schetsen. Maar zullen we dat gedurende een lange termijn monitoren? Absoluut. Dat is wat we nu al regulier doen. Daarbij moeten we ons realiseren — dan maar even op het gevaar af van veracademiseren — dat dit niet een gecontroleerd experiment is. Wij doen op een bepaald moment iets. Wij hebben een situatie van daarvoor en daarna, terwijl er veel dingen in de omgeving veranderen.

De **voorzitter**:

De minister gaat door met zijn betoog over de communicatie over deze wet.

Minister **Kuipers**:

Een pragmatische aanpak. Academisch kan overigens ook heel pragmatisch zijn.

De **voorzitter**:

Naast de communicatie over de wet geeft hij ook nog even een appreciatie van de amendementen.

Minister **Kuipers**:

Ja, dat ga ik doen. Ik ga eerst in op de communicatie. Ik adresseer dan als eerste even een vraag die in eerste termijn door heel veel verschillende Kamerleden is ingebracht. Met allerlei verschillende varianten ging het heel terecht ook over informatiekkanalen. Bereiken we de mensen wel goed? Weten we ze wel goed te informeren? Kunnen ze wel goed een afweging maken? Weten we ze wel goed te doordringen van of te waarschuwen voor de effecten? Ik vat het maar even in mijn eigen woorden samen. Met andere woorden: zijn de huidige informatiekkanalen goed genoeg om de juiste doelgroepen op het juiste moment te bereiken?

Voorzitter. De wetenschappelijke onderbouwing van effectiviteit van voorlichting is van groot belang. Uit de wetenschappelijke inzichten over drugsvoorlichting blijkt dat een gerichte benadering het meeste effect heeft. Grootschalige campagnes kunnen bijvoorbeeld een averechts effect bereiken, doordat ze drugsgebruik juist normaler laten lijken dan het is. Dat risico geldt bijvoorbeeld voor de in dit debat al vaak aangehaalde campagne in Rotterdam. Alle beschikbare informatiekkanalen worden ingezet voor een dergelijke gerichte benadering, zoals bijvoorbeeld kanalen via het Trimbos-instituut en door het goed informeren van bijvoorbeeld preventiewerkers, die in contact komen met de moeilijker bereikbare groepen. Ook het informeren van ouders en scholen, die een belangrijke rol vervullen, is van belang. Ik noem ook het gebruik van social media, bijvoorbeeld op het gebied van preventie, zoals

de boodschappen via TikTok en Instagram. Dat zijn bij uitstek media om gericht de juiste doelgroep te bereiken. Dat doen we en dat moeten we ook doen. We moeten daarbij ook monitoren of de aanpak voldoet en of bijsturen nodig is. Dat raakt aan de vraag van de heer Claassen.

De heer **Krul** (CDA):

Dat is volgens mij niet de kern van de campagne in Rotterdam. Daar laten ze op een hele ongefilterde manier zien wat de schaduwzijde is van drugsgebruik. De preventiekant via het Trimbos-instituut en mensen goed informeren over de gevolgen zijn heel erg belangrijk, maar deze campagne zegt gewoon: jouw lijntje kan andermans liquidatie betekenen. Juist die kant van het spectrum, die schaduwkant van de drugs wereld heel erg benadrukken, op een ongefilterde manier, is wat deze aanpak volgens mij zo goed maakt. Dat is iets anders dan de voorbeelden die de minister nu aanhaalt. Is hij daartoe ook bereid?

Minister **Kuipers**:

Ik zal even niet ingaan op de specifieke gevolgen voor de criminaliteit; dan kom ik echt op het terrein van mijn collega. Ik kijk even naar de volksgezondheidsaspecten. Met betrekking tot de volksgezondheidsaspecten weten we dat het helpt om gerichte kanalen te gebruiken, die passen bij de doelgroep. U zult mij niet bereiken met een TikTok-campagne, maar sommige andere groepen wel.

De heer **Claassen** (PVV):

Even in aansluiting op de vorige spreker. Als we het hebben over de vraag welk verhaal we willen vertellen, is het wat de PVV betreft niet een soort bijsluiterverhaal van D66 over hoe goed of slecht het is. Bij voorkeur zeggen we wel hoe slecht het is, maar ook dat deze wet er is en dat het bezit van of handelen in die stofgroepen strafbaar is. Het moet niet alleen in een wet komen te staan, maar heel erg duidelijk worden voor de inwoners van Nederland en de mensen daarbuiten dat wij hier met een andere lijst te maken hebben en dat het strafbaar is. Dat is wat de PVV bedacht had bij een campagne.

Minister **Kuipers**:

Ik begrijp heel goed wat de PVV bedacht heeft voor die campagne. Het zal niet verbazen dat ik een iets andere insteek heb. Mijn insteek, vanuit het perspectief van volksgezondheid, is dat we moeten voorkomen dat we een gebruiker criminaliseren. Vanuit mijn vakgebied kan dat er alleen maar toe leiden dat mensen minder toegang krijgen tot goede informatie et cetera. We moeten vanuit mijn perspectief inzetten op een campagne die informeert over de gezondheidsrisico's van gebruik. Maar u kunt straks de minister van JenV ook bevragen op haar terrein.

De heer **Claassen** (PVV):

Dan is het mijn oproep aan de minister van Justitie en Veiligheid om haar bijdrage te leveren aan die campagne en het dan juist wel te benoemen. Met name het handelen, de invoer, de uitvoer, de verwerking tot een bestanddeel dat die psychoactieve stoffen maakt en het gebruik daarvan dragen bij aan ondermijning in onze maatschappij. Het is onze oproep aan de minister van Justitie om dat bij te dragen aan die campagne. Een campagne als alleen een D66-bijsluiter zien wij niet zitten.

Minister **Kuipers**:

Ik neem afstand van de uitspraak dat het alleen een "D66-bijsluiter" zou zijn. Ik geef hier aan dat het mij te doen is om volksgezondheid en gezondheidsrisico's. Ik heb ook aangegeven dat die voor deze stoffen significant zijn. Dat is ook een inzet. U ziet ons hier allebei staan.

Het is echt aan de minister van JenV om straks even iets te zeggen over het perspectief op drugscriminaliteit.

De voorzitter:

Dat lijkt mij ook.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik zou heel graag hebben dat gebruikers zich ten volle bewust zijn van de risico's van drugs. Juist op dat punt is het, denk ik, ook wel goed dat een overheid in die zin normerend is. Het doet ertoe dat deze ministers zich bij tijd en wijle uitspreken over de schadelijke gevolgen van drugs. De collega van NSC, mevrouw Jansen, zei het niet voor niks: juist als je hersens in ontwikkeling zijn, zou je er niet mee moeten stunten, maar zou je ervan moeten genieten dat je brein alleen maar beter wordt. Op dat front denk ik wel dat de overheid nog een been bij kan zetten, ook vanuit het volksgezondheidsperspectief. Dus ik zou de minister in die zin wel willen aanmoedigen om ook die stoerdere stap verder te zetten en om ervoor te gaan staan dat we af moeten van het idee dat drugs, en zeker de middelen waar we het vandaag over hebben, normaal zijn.

Minister Kuipers:

Mevrouw Bikker maakt een vergelijking met de inbreng van mevrouw Jansen. Mevrouw Jansen wil mij vast excuseren, maar zij bracht in haar inbreng al de vergelijking met alcoholgebruik en maakte daarbij een vergelijkende kwalificatie. Ik onderschrijf helemaal wat mevrouw Jansen deed ten aanzien van de inbreng en de vergelijking met alcoholgebruik, maar niet met de kwalificatie. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de effecten van alcohol op kinderen van de leeftijd van 10, 11 of 12 jaar, dan zie je dat die al significant zijn. Mevrouw Bikker weet dat er, ook vanuit de Vereniging voor Kindergeneeskunde, al heel lang gewaarschuwd wordt voor de desastreuze effecten van alcoholgebruik op ontzettend jonge leeftijd. Dus we moeten heel jong beginnen en we moeten waarschuwen voor de gezondheidseffecten. Daar hoort ook alcohol bij; daar hoort ook roken bij. Mevrouw Bikker kent ook de oproep voor en het streven naar een rookvrije generatie, en daar hoort ook informatie bij als het gaat om gezondheidsrisico's op dit terrein.

De voorzitter:

De minister vervolgt zijn betoog. Toch? Mevrouw Bikker heeft toch nog een interruptie.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik heb nu een mooie beschrijving van wat er al gebeurt, maar mijn oproep is: zet die extra stap op het gebied van drugs, juist nu de risico's voor jongeren nog te vaak onvoldoende worden gezien vanuit het volksgezondheidsperspectief. Als de minister daarvan zegt dat hij dat niet wil, dan gaat de Kamer weer over andere dingen nadenken. Maar ik zie dat we in een gesprek zijn over wat kan, in plaats van een gesprek over wat niet kan.

Minister Kuipers:

Dan herhaal ik het antwoord dat ik zojuist al gegeven heb. Uit wetenschappelijk onderzoek weten we dat een gerichte benadering het meeste effect heeft. Voor een gerichte benadering worden veel beschikbare informatiekanalen ingezet. Ik gaf voorbeelden van TikTok en Instagram; ik gaf het voorbeeld van hetgeen het Trimbos-instituut doet en wat andere partijen doen. Dit doen zij heel gericht, en dat is wat we nodig hebben. Ja, vanuit mijn perspectief richt zich dat op de zeer serieuze risico's die gepaard gaan met het gebruik van het soort middelen waar we het vandaag over hebben, voor de jonge leeftijden, maar overigens ook voor volwassen leeftijden. De voorbeelden hebben we al genoemd; ik heb aan uw Kamer ook even de voorbeelden geschetst die ik vanuit mijn eigen vroegere vakgebied

ken. Als mensen hierover horen, denken ze: werkelijk, een levertransplantatie omdat je op een partij één tabletje hebt geslikt? Ja, dat komt voor. Ieder jaar weer.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Ik snap heel goed wat de minister zegt: gerichte communicatie werkt veel beter. En ik behoor niet tot een kwetsbare doelgroep, dus ik heb inderdaad waarschijnlijk ook helemaal geen zicht op wat voor communicatie er nu al is. Ik zou dus in plaats van een aantal zinnen in het debat echt van de minister een wat robuuster communicatieplan willen hebben, want die informatievoorziening en die voorlichting kunnen vast nog veel beter. Dit was ook een vraag vanuit de Raad van State, maar ik vind dit ook echt een oproep aan het kabinet. Dit nieuwe wetsvoorstel biedt namelijk ook weer momentum om daar goed naar te kijken en om die communicatie toch echt nog een tandje te verstevigen, om het maar zo te zeggen.

Minister **Kuipers**:

Dat adresseert een aantal vragen, waaronder de vraag van de heer Van Dijk: is de minister bereid om met het Trimbos-instituut en Jellinek in gesprek te gaan over de voorlichtingscampagne, bijvoorbeeld op de scholen? Ik kreeg die vraag al aan het begin van dit blokje. Ik ben al volop in gesprek met het Trimbos-instituut en Jellinek, juist over dit onderwerp en ook over hun campagne. Ze hebben een campagne met de prachtige titel Helder op School, ook als onderdeel van de Gezonde School. Daarmee brengen we een integrale aanpak om leerlingen bewust te maken van de gevolgen en hen te stimuleren om niet te roken, niet te drinken, geen drugs te gebruiken en ook niet te veel te gamen. Ik wil van harte in gesprek met het Trimbos-instituut om te kijken of wij nog verder kunnen gaan, bijvoorbeeld door de inzet — dat voorbeeld is genoemd — van ervaringsdeskundigen.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Ik kwam niet naar voren om de minister te bedanken voor deze mooie toezegging, maar ik steek hem heel graag in mijn zak. Dank u voor het heldere antwoord. Ik kom nog even terug op wat mijn collega's net inbrachten, namelijk dat we heel graag op het terrein van volksgezondheid wat fermere taal van de minister zouden horen. Ik dacht: laat ik komen met een presenteerblaadje. Hoe kwalificeert de minister de publiekscampagne die nu wordt georganiseerd door normaaloverdrugs.nl, die volgens mij het kabinetsbeleid op dit terrein echt ondermijnt en drugsgebruik normaliseert? Hoe beoordeelt hij dat?

Minister **Kuipers**:

U zult mij, overigens ook in de beantwoording van de vragen van vorige week naar aanleiding van de start van het experiment gesloten coffeeshopketen, nadrukkelijk iedere keer horen wijzen op volksgezondheidseffecten, op goede informatie. Dus "normaal over drugs" is, zonder nou specifiek iets te zeggen over een campagne en alle uitingen daarvan, niet mijn lijn. Het zou ook zeer verbazingwekkend zijn als dat wel zo zou zijn, alleen al gezien alle effecten op de volksgezondheid, zoals overigens ook normaal doen over frequent alcoholgebruik of over roken niet mijn lijn is.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Helder. Ik wil de minister vooral aanmoedigen. Laat hij zijn eigen gezag niet onderschatten. Het helpt echt als een minister ten aanzien van dit soort campagnes af en toe heel duidelijk zijn morele afkeuring laat blijken. Daar moedig ik hem graag toe aan.

Minister **Kuipers**:

Ik hoor de aanmoediging.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ook wij hadden wat vragen over de campagnes en de voorlichting, met name als het gaat om jongeren en het gebruik van designerdrugs of nieuwe designerdrugs. Ik was voornemens om een voorstel in te dienen, maar daarvoor wil ik graag iets van de minister weten. Als we het hebben over de voorlichtingscampagne, kijkt hij daar dan net zo breed naar als ik? Een van mijn voorstellen was namelijk om de minister te vragen om samen met experts uit de verslavingszorg een voorlichtingscampagne op te stellen over de risico's van designerdrugs, dan wel nieuwe designerdrugs. Verstaan wij daar hetzelfde onder? Want dan hoeft ik deze motie niet in te dienen en kan ik weg met een toezegging. Zo niet, dan kan ik die straks wel met u delen.

Minister **Kuipers**:

Ik gaf dat net al aan in een bijzin over contact met bijvoorbeeld het Trimbos-instituut of de Jellinek kliniek. Als het gaat over contact en inzet op campagnes en informatievoorziening met experts, en overigens ook met gebruikers — de Kamervoorzitter gaf al een indrukwekkend voorbeeld van iemand die last heeft van een ernstig schadelijk effect en daar later ook anderen over informeerde — dan is het antwoord: ja, ik wil graag met deze mensen optrekken. Als mevrouw Mutluer "een campagne" bedoelt als "een brede communicatiecampagne", kies ik daar niet voor, zoals ik al heb aangegeven, want ik kies voor gerichte informatie.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dan heb ik mijn antwoord.

De **voorzitter**:

Fijn. Dan vervolgt de minister zijn betoog.

Minister **Kuipers**:

De heer Van Dijk vroeg: is de minister bereid om afspraken te maken over drugs met organisatoren van grote evenementen? Allereerst, zoals de heer Van Dijk weet, valt vergunningverlening voor dit soort evenementen, zoals festivals, onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Ik roep gemeenten op om afspraken over effectieve preventie maatregelen te maken met de organisatoren van zulke evenementen. In opdracht van mijn ministerie heeft het Trimbos-instituut een leidraad voor alcohol, drugs en tabak op evenementen gepubliceerd. Die helpt gemeenten met het maken van afspraken hierover.

De heer Krul vroeg naar publieksvoorlichting. Stel dat er een nieuwe 3-MMC op de markt komt. Hoe gaan we jongeren dan meenemen? Wij verwachten dat er ook een preventieve werking zal uitgaan van een verbod. Recentelijk is door Trimbos een nieuwsbericht geplaatst op de Red Alert app over de aanwezigheid van stoffen in 3-MMC. Ik benoemde de verontreiniging zojuist ook al naar aanleiding van een vraag van mevrouw Mutluer. Trimbos benadrukt het belang om daar heel gericht aandacht voor te vragen bij jongeren. De meeste jongeren gebruiken namelijk geen NPS. Ik heb Trimbos gevraagd om een pilot te starten, ook voor de specifieke doelgroep van jongeren van 16 tot 18 jaar.

Mevrouw Jansen had de volgende vragen. Komt communicatie over verboden stoffen bij de gebruikers terecht? Wat is de ervaring hiermee? Ik gaf al aan dat gebruikers via alle beschikbare kanalen worden geïnformeerd over de risico's van schadelijke drugs. Ik zal de voorbeelden die ik zojuist al heb benoemd niet herhalen, maar gebruikers zijn over het algemeen op de hoogte van welke middelen verboden zijn. Uw voorbeelden, voorzitter, gaven al aan dat ze niet altijd op de hoogte zijn van de mogelijke risico's. We blijven daarom

investeren in voorlichting en preventie.

Tot zover mijn dingen. Ik kom nog op de amendementen, voorzitter.

De voorzitter:

Voordat u daarmee doorgaat, heeft mevrouw Tielen nog een vraag.

Mevrouw Tielen (VVD):

Ik vroeg net hoe de communicatie en voorlichting nog verstevigd of verbeterd konden worden. De minister heeft een paar dingen genoemd, maar ik heb nog steeds niet in de gaten waar nou de grootste winst, tussen aanhalingstekens, te behalen valt op dit gebied, dus bij jongeren, maar ook bij heel veel kwetsbare groepen, zoals daklozen en mensen die patiënt zijn bij de geestelijke gezondheidszorg.

Minister Kuipers:

Het spijt me als ik mevrouw Tielen teleurstel, maar het is niet eenvoudig om grote winst te halen uit eenvoudige stappen. Zoals gezegd vragen de aanwijzingen en het bewijs dat we hebben om gerichte communicatie en om gericht deze doelgroepen te bereiken, op alle verschillende manieren die er zijn. Ik heb een aantal voorbeelden genoemd, maar dat is slechts een deel van waarop is ingezet. Het gebeurt ook via medische professionals. Als het bijvoorbeeld gaat over daklozen, gebeurt het via de Straatdokter. Zo zijn er veel terreinen.

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Bedankt voor uw antwoord. Wat betreft de voorlichting aan met name kwetsbare groepen weten we gewoon dat als je informatie via de gangbare kanalen geeft, die daar toch niet terecht komt. Ze luisteren er niet naar, ze horen het niet of ze begrijpen het niet. Hoe kun je er nou zeker van zijn, misschien door middel van een evaluatie zonder dat die evaluatie veel te groot wordt, dat we er toch meer zicht op krijgen? En in hoeverre kunnen we de doelgroepen zelf erbij betrekken om te kijken of we het iets meer op maat kunnen maken?

Minister Kuipers:

We kunnen de doelgroepen zeker betrekken. Een aantal voorbeelden heb ik al benoemd en zojuist ook geadresseerd. Voorbeelden die er al geweest zijn, zijn mensen die incidenten hebben doorgemaakt, voormalige gebruikers, eventueel voormalige verslaafden. Ook experts kunnen we op tal van manieren gebruiken; dat gebeurt ook al via de instituten die ik net genoemd heb. We vragen telkens weer of we ze nu bereiken en of het ook duidelijk is, en monitoren, voor zover je daar zicht op hebt, wat het dan doet met het gebruik.

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Dus het meenemen van de communicatie in de evaluatie vindt u een goed idee?

Minister Kuipers:

Ja. Laat ik daar wel één aanvullende opmerking over maken. In algemene zin word ik bij veel debatten — ik wil niet zeggen "bij ieder debat", maar bij heel veel debatten — gevraagd om aanvullend onderzoek te doen. Zoals onder anderen mevrouw Tielen weet, plaats ik dan ook regelmatig een kanttekening. Ik kan aanvullend onderzoek doen, maar het helpt ook als uw Kamer af en toe een keuze maakt waar ik aanvullend onderzoek op moet doen en waar ik dan vervolgens ook bij aanvullend onderzoek mag wegblijven, want ik kan niet alles onderzoeken. Het betrekken van doelgroepen en informeren et cetera helpt enorm. Als het gaat om aanvullend onderzoek doen, zou ik moeten weten waar ik gericht op moet inzetten, en dan helpt het ook om bij een debat te weten waar ik dan vervolgens geen onderzoek op doe. Ik bedoel dat totaal niet afhoudend, in het geheel niet, maar ik geef alleen maar even

een soort winstwaarschuwing. Het is ondoenlijk om partijen als Trimbos, RIVM, ZonMw et cetera naar aanleiding van ieder debat te vragen of ze aanvullend onderzoek willen doen op een bepaald terrein. Dat gaat niet. Daarvoor zijn de mensen, de data en ook de financiële middelen er niet.

De voorzitter:

Dan gaan we nu over naar de amendementen en de appreciatie van de minister. Ik zeg alvast dat we pas na het kerstreces gaan stemmen over de wet en de amendementen. We gaan niet in twee dagen tijd een wetsvoorstel met stemmingen beconcluderen. Dus mocht er schriftelijk nog iets nodig zijn — er is namelijk staande de vergadering ook nog een amendement op stuk nr. 12 uitgedeeld — dan kan dat eventueel op een later moment. Maar dat laat ik aan de minister. Misschien kan hij het wel gelijk appreciëren.

Minister Kuipers:

Ja.

Voorzitter. Ik begin bij het amendement op stuk nr. 8. Dat gaat over een lichte voorhangprocedure bij het vaststellen van een AMvB om stofgroepen toe te voegen aan de lijst IA. Dat laat ik — dat zal u niet verbazen gezien de discussie zojuist — oordeel Kamer.

Dat geldt ook voor het amendement op stuk nr. 9, over een evaluatie na drie in plaats van na vijf jaar.

Dan hebben we het amendement op stuk nr. 10, dat twee componenten bevat. Het gaat allereerst om een zware voorhangprocedure bij een algemene maatregel van bestuur om een stofgroep toe te voegen aan lijst IA en een spoedprocedure voor nieuwe stofgroepen bij ministeriële regeling. In de combinatie en zoals het hier nu staat, ontraad ik dit amendement. Ik heb al iets gezegd over de voorhangprocedure naar aanleiding van een vraag van mevrouw Tielen over het onderscheid tussen licht en zwaar. Overigens kent de Opiumwet nu reeds een zware voorhangprocedure. Maar ik zie geen noodzaak voor de mogelijkheid tot het toevoegen van een gehele stofgroep bij ministeriële regeling. Ik verwijs naar het debat zojuist.

Dan kom ik bij het amendement op stuk nr. 11 over een zware voorhangprocedure bij het vaststellen van een AMvB om stofgroepen toe te voegen. Die laat ik eveneens oordeel Kamer.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. En nr. 12 komt schriftelijk?

Minister Kuipers:

Dit is wat ik heb. Ik heb er vier: nr. 8, nr. 9, nr. 10 en nr. 11.

De voorzitter:

Er is nog een amendement op stuk nr. 12, maar dan krijgen we of in tweede termijn of op een ander moment nog even de appreciatie.

Minister Kuipers:

Daar kom ik straks even op terug, voorzitter. Dit is wat ik heb.

De voorzitter:

Heel goed. Dan geef ik nu het woord aan de minister van Justitie en Veiligheid voor haar deel van de beantwoording.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dank u, voorzitter. Om te beginnen felicitaties aan de heer Claassen en mevrouw Jansen voor hun maidenspeech.

Voorzitter. De georganiseerde criminaliteit bestrijden we in de eerste plaats door te voorkomen dat criminelen misbruik maken van onze samenleving, rechtsstaat en maatschappij, ten tweede door het verstoren van het criminele verdienmodel, ten derde door het bestraffen van criminaliteit en ten vierde door het beschermen van onze rechtsstaat. Het wetsvoorstel dat nu voorligt over nieuwe psychoactieve stoffen, is nodig om te voorkomen dat criminelen hun activiteiten verleggen naar stoffen die nog niet verboden zijn om zo de Opiumwet te omzeilen en bestraffing te voorkomen.

Het is al vaker langsgekomen: kort geleden werd in Zaandam de noodzaak van het wetsvoorstel nog eens onderstreept door de praktijk, toen er niet strafrechtelijk kon worden gehandhaafd bij het aantreffen van onder andere een grote partij 2-MMC. 2-MMC is een synthetische drug en een afgeleide van de illegale stof 3-MMC, die op lijst I van de Opiumwet staat. Tot zeer grote frustratie van het OM, de politie, burgemeester Hamming en eerlijk gezegd ook van mijzelf moesten de stoffen met een straatwaarde van tussen de 6 en 8 miljoen terug naar de eigenaar. Het is voor betrokken partijen ontzettend onbevredigend om niet in te kunnen grijpen in dit soort gevallen, omdat onze wetgeving simpelweg niet toereikend is, en ik hoop straks "was". Niet voor niets zitten er vandaag collega's, zowel mensen van het OM als van de politie, op de publieke tribune. Ik weet dat zij meekijken op verschillende plekken. Zij zijn heel erg duidelijk geweest naar mij en naar de leden van de Tweede Kamer. Zij hebben deze wetgeving nodig om hun werk goed te kunnen doen. Wat mij betreft helpen wij hen daar vervolgens bij.

Het achterblijven van de wetgeving in Nederland in vergelijking met die in de ons omringende landen heeft namelijk een katalyserende werking op de positie van Nederland als productie- en exportland van designerdrugs. Omdat nieuwe psychoactieve stoffen in Nederland nog legaal zijn, worden zij veelvuldig in Nederland geproduceerd, uitgevoerd en doorgevoerd. Tussen 2018 en 2022 zijn er in totaal 432 productielocaties van synthetische drugs aangetroffen. 432. Op 31 van de 432 locaties werden ook NPS geproduceerd. Uit de cijfers van de Douane komt bijvoorbeeld naar voren dat er in een periode van minder dan een jaar, namelijk van november 2021 tot september 2022, duizenden kilogrammen nieuwe psychoactieve stoffen zijn geïmporteerd en via Nederland zijn verhandeld. Het is dus tijd om dit een halt toe te roepen. Door dit verbod kunnen we sneller reageren op nieuwe ontwikkelingen rondom designerdrugs, nauwer samenwerken met internationale partners, en Nederland minder aantrekkelijk maken voor drugscriminaliteit. Dat is meteen mijn antwoord richting mevrouw Jansen. Ik ben inderdaad zeer blij met wat er nu voorligt.

Voorzitter. Ik heb maar drie mapjes. De meeste vragen zijn al beantwoord door minister Kuipers. Het eerste mapje vragen gaat over de strafbaarstelling en sanctionering, het tweede over handhaving, dus opsporing en vervolging, en daarna zijn er nog een aantal andere belangrijke onderwerpen.

De eerste vraag die ik voor mij heb liggen, is van mevrouw Bikker. Zij vroeg welke mogelijkheid het nieuwe artikel 10c biedt om op te treden tegen producten die worden

gebruikt voor de productie en handel in drugs. Is dit voldoende? De Opiumwet stelt de zogenaamde voorbereidingshandelingen rond harddrugs en softdrugs al strafbaar. Het gebruik van de producten die worden gebruikt voor de productie en de handel in drugs is dus al strafbaar. Het wetsvoorstel voegt daar de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen rond de nieuwe psychoactieve stoffen aan toe. Daarmee is ook strafbaar het gebruik van de producten die worden gebruikt voor de productie en de handel in de nieuwe psychoactieve stoffen. Daarmee is er een dekkend kader, niet alleen van de middelen zelf, maar ook van de grondstoffen die daarvoor worden gebruikt.

Als ik mij niet vergis, had mevrouw Bikker ook een vraag gesteld over de motie-Bikker/Michon-Derkzen van 8 juli 2021, die ging over de mogelijkheden om precursoren en bepaalde voorwerpen die worden gebruikt in de productie van synthetische drugs, strafrechtelijk effectiever aan te pakken. Die motie hebben wij vorig jaar, op 21 oktober 2022 — dat is dus het jaar ervoor — per brief afgedaan; o nee, het is wel vorig jaar. In de motie wordt een omgekeerde bewijslast voorgesteld. Daarin wordt namelijk gezegd dat bezitters van tabletteermachines en ketens voor chemische processen moeten aantonen deze te bezitten voor legaal gebruik. Productiemiddelen voor de vervaardiging van synthetische drugs hebben, zoals minister Kuipers al zei, ook legale toepassingen. Omkering van de bewijslast voor bezit en gebruik wordt daarom als niet proportioneel gezien door het Openbaar Ministerie. Artikel 10a van de Opiumwet, waarin voorbereidingshandelingen voor de productie van drugs verboden worden, biedt volgens justitie voldoende mogelijkheden voor vervolging.

De heer Van Nispen zei dat ...

De voorzitter:

Ogenblik. Ik zie dat mevrouw Bikker hier nog een vraag over wil stellen.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ja, toch even. Die stempelmachines kunnen nu dus gewoon worden aangepakt? Die worden via websites verkocht om drugs in te produceren. Zegt de minister daarvan dat dat kan worden aangepakt met wat we nu hier met elkaar afspreken?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ja, als dat onder voorbereidingshandelingen voor productie zou vallen, wat aannemelijk klinkt als je het zo stelt, dan zijn er volgens justitie genoeg mogelijkheden om dat aan te pakken. Waar het specifiek in mijn beantwoording over ging, is de verkoop van ketels. Dat is lastiger, want die kun je ook gebruiken voor andere, legale zaken. Dus dat zal altijd de afweging zijn. Dat zal dus niet zo zwart-wit zijn. Dat is best een grijs gebied. Daarom is het vervolgens aan het Openbaar Ministerie om te kijken hoe daarmee om te gaan.

De voorzitter:

De minister. Sorry ... Mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik probeer net zo ernstig te kijken.

Mevrouw Michon-Derkzen en ik zeiden eerder al dat je heel goed weet dat, als bepaalde mensen een ketel komen kopen, dat niet is voor zomaar een fabriek maar voor de productie van drugs. Wij hebben een idee ingediend voor hoe je dat zou kunnen aanpakken. Daarvan zegt het ministerie dat dat niet kan. Ik vraag, nu we het over deze grondstoffen hebben, of

het nu voldoende in de wet zit. Eigenlijk hoor ik de minister opnieuw zeggen: het is een grijs gebied, ik weet het niet precies; dat zal de rechtsspraak moeten uitwijzen. Hoe kunnen we dit zo regelen dat de kwaadwillenden die deze heel specifieke middelen kopen— zulke ketels hebben wij niet in onze schuur staan — wel aangepakt kunnen worden? Zit dat erin? Zo ja, mooi. Zo nee, wat is daarvoor nodig? Want met liefde doe ik dat voorstel of, nog mooier, komt dat gewoon van het ministerie van Justitie.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Het is wel strafbaar als duidelijk is dat je het voor criminele doeleinden gebruikt. Het grijze gebied is als je het vervolgens hebt over álle ketels. Maar volgens mij verstaan wij elkaar goed: het gaat over de intentie en waar je het voor gebruikt. Als duidelijk is dat je het gebruikt om harddrugs te produceren, jazeker, dan is het absoluut strafbaar. Vanwege het element dat minister Kuipers uitlegde, namelijk dat bepaalde onderdelen ook legaal gebruikt kunnen worden, kan je daar niet zo strak zwart-wit over spreken. Dat is wat ik bedoelde. Maar er is geen enkel grijs gebied als het gaat om de strafbaarheid als je het gebruikt voor het produceren van harddrugs.

De voorzitter:
Afrondend.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Maar dan toch. Als in die ketel allerlei walmende stofjes zitten, somewhere, dan weten we heus wel hoe laat het is. Dat is al helder, maar het gaat me om de aanschaf van die spullen. Er zijn maar weinig bedrijven en weinig plekken in Nederland waar je zo'n ketel nodig hebt. Die hele keten daarnaartoe laten we nu dus in stand. Dat rolt gewoon door, als ik het goed begrijp. Dat zou mij verontrusten. Ik had eigenlijk gehoopt dat we een stap verder waren.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Integendeel, we zijn ook een stap verder. Ik zal het herhalen. Artikel 10a van de Opiumwet biedt wat het Openbaar Ministerie betreft, wat justitie betreft, voldoende mogelijkheden voor vervolging in dat soort gevallen.

De voorzitter:
De minister vervolgt haar betoog.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Meneer Van Nispen vroeg waarom niet wordt gekozen voor een vangnetbepaling. Het is goed om een paar dingen uit elkaar te trekken. Het gaat hier niet om precursoren voor drugs. Daar hebben we het over gehad. Ik ga 'm even inleiden. Het gaat om middelen die vergelijkbare effecten hebben als verboden drugs. Mede naar aanleiding van zorgen van de heer Van Nispen en anderen hier hebben we inmiddels een extra strafbaarstelling voor precursoren opgenomen in de Wet voorkoming misbruik chemicaliën. Dit verbod is inmiddels in werking getreden, dus dat hebben we al. Overigens geldt dat een vangnetbepaling naar het model van de Wet wapens en munitie voor de nieuwe psychoactieve stoffen onvoldoende rechtszekerheid biedt. Dat was volgens mij ook een beetje de zoektocht in de vragen van de heer Van Nispen.

De aard van het middel en de omstandigheden waaronder een middel wordt aangetroffen zijn van belang voor de vraag of een middel al dan niet verboden is. Dat is onvoldoende rechtszeker in deze context. In het bijzonder in het strafrecht is het van groot belang dat voldoende duidelijk is voor personen of een gedraging strafbaar is of niet. Als je het op die manier uit elkaar trekt en het op verschillende plekken benoemt, dan heb je meer houvast en

is het zuiverder geregeld. Bijvoorbeeld bij een wapen, zoals een knuppel, kan aan de uiterlijke verschijningsvorm eenvoudig worden afgelezen dat het om een wapen gaat. Maar bij een chemische stof is voor degene die ermee te maken krijgt, niet goed herkenbaar dat het om een verboden stof gaat. Alleen de omstandigheden waaronder een stof wordt aangetroffen zouden dan bepalend moeten zijn voor de strafbaarheid. Dan is een dergelijke norm lastig te handhaven. Ik begrijp de zoektocht wel, maar in de praktijk zal het lastig te handhaven zijn. Om die reden is er niet gekozen voor een vangnetbepaling, maar voor een verbod op bepaalde stofgroepen die stoffen bevatten waarvan aannemelijk is dat ze schadelijk zijn voor de volksgezondheid.

Dat is de hele redenering. Met alle begrip voor de zoektocht, maar ik denk dat het zo beter is geregeld.

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik vind het terecht dat de minister van Justitie en Veiligheid mijn voorstel problematiseert, want dat doe ik ook altijd met de voorstellen van de minister en het is haar rol. In het kader van rechtszekerheid moet het kloppen wat we hier doen. Zo simpel is het. Ik begrijp het dus, maar ik ga ook even aan de andere kant hangen. Die rechercheurs, die met laarzen en allerlei beschermingsmiddelen die obscure schuurtjes ingaan en dampende vaten met stoffen zien die op zich niet schadelijk zijn en misschien ook niet vallen onder de wet chemicaliën die de minister noemde: wat kunnen we daar nu mee? Dat is de zoektocht. Is daar nu in voorzien via de wet die de minister noemde? Of is er nog steeds behoefte aan het amendement van collega Helder, waar de minister volgens mij ook nog op terug gaat komen?

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Is dat een amendement dat in dit debat wordt behandeld?

De **voorzitter**:

Dat is het amendement op stuk nr. 12.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Daar komt minister Kuipers op terug. Dat zijn de voorbereidingshandelingen. Als het voorbereidingshandelingen zijn voor de productie van drugs, zijn ze strafbaar. Het is dus niet zo dat je dan niks kunt doen. Dan is het al strafbaar. Deze extra bepaling, de zoektocht daarnaar, heb je dan niet nodig. Maar over het amendement zelf komt de heer Kuipers nog te spreken. Ik zeg dit maar even om u een interruptie te besparen.

De heer **Van Nispen** (SP):

Het kan zijn dat ik in de afgelopen jaren iets gemist heb. Rechercheurs melden zich bij ons en zeggen: wij komen allerlei verdachte situaties tegen waar wij niet tegen kunnen optreden, omdat het gaat om op zichzelf legale grondstoffen, terwijl voor ieder weldenkend mens de omstandigheden duidelijk aangeven dat het om niets anders gaat dan het maken van drugs. Ik zal het duidelijker zeggen: iedereen ziet dat daar aan drugs wordt gewerkt. Daar kan dus inmiddels tegen opgetreden worden, zegt de minister hier.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Ja, artikel 10a Opiumwet stelt strafbaar "het verrichten van voorbereidingshandelingen ten behoeve van onder meer de productie van harddrugs". Het verrichten van diverse handelingen met precursoren valt daaronder, "mits deze handelingen worden verricht met de opzet de productie van harddrugs te bevorderen". Als er geen sprake zou zijn van strafbaarheid op grond van wat ik net voorlas, dan kan strafbaarheid bestaan wegens

bijvoorbeeld het niet-naleven van verschillende verplichtingen die gelden op grond van de Europese verordening over drugsprecursoren. Zo is op grond van deze verordening strafbaar het niet-melden van verdachte voorvallen met precursoren. Zo heb je een aantal andere mogelijkheden. Ten slotte een vangnetbepaling. We kennen ook een strafbaarstelling van het bezitten, vervoeren en in- en uitvoeren van precursoren op grond van artikel 4a van de Wet voorkoming misbruik chemicaliën. Die vangnetbepaling hebben we dus ook en die is ingevoegd naar aanleiding van de motie van het lid Van Nispen, waar ik net naar verwees. Dat is vorig jaar gebeurd. Bepaalde grondstoffen zijn dus inmiddels verboden, de voorbereidingshandelingen zijn verboden en er zijn ook nog andere Europese verordeningen waarop je je kunt beroepen. Mochten er nou — u kent mij, ook de heer Van Nispen en mevrouw Helder — in de praktijk nog steeds situaties ontstaan waarvan u hoort die laten zien dat wat we hier met elkaar bespreken in de praktijk anders uitpakt, dat wat we hier we hier hopelijk vaststellen nog steeds niet het gewenste effect heeft, dan wil ik dat graag horen. Maar het idee is dat we met deze volgende stap al dat soort scenario's voorkomen. Het is dus een sluitend geheel. Daar ben ik van overtuigd, maar ik blijf graag de praktijkvoorbeelden waarvan u hoort ontvangen.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Dan is een praktijkvoorbeeld toch Zaanstad. De eerste situatie die ik de minister hoorde noemen, is eigenlijk de variant die collega Bikker noemde: materialen in je bezit hebben waaruit voorbereidingshandelingen afgeleid kunnen worden. Je hebt de chemicaliën. Dat is de Wet voorkoming misbruik chemicaliën. Dan heb je een afzonderlijke stap, namelijk de precursoren. Maar hier gaat het volgens mij over middelen. Mijn vangnetbepaling, zoals ik het bedoel in het amendement op stuk nr. 12, bevat twee limitatieve voorwaarden waaraan voldaan moet worden. Die gaan over de hoeveelheid stof, 1.100 kilo designerdrugs, en de omstandigheden waarin je ze aantreft. Die twee voorwaarden tackelen volgens mij het voorbeeld van Zaanstad wel en de andere drie situaties die de minister noemde niet.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

In Zaanstad waren het zakken pillen. De voorraad wees dus niet op een duidelijke productielocatie. Dat voorbeeld uit Zaanstad gaat dus juist niet op bij deze vraag. Als we de wet zoals die voorligt eerder voor elkaar hadden gekregen, dan hadden we de situatie in Zaanstad, dit specifieke geval, en vooral de frustratie bij politie, justitie, de burgemeester en onszelf kunnen voorkomen.

De voorzitter:

De minister vervolgt haar betoog.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dan ben ik bij de vraag van mevrouw Bikker over de hoogte van de strafmaat. Zij vroeg of de ministers uit kunnen leggen waarom er niet is aangesloten bij de strafmaat van lijst I. Het staat niet onomstotelijk vast dat alle middelen die deel uitmaken van een verboden stofgroep per definitie schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Daarom is het niet proportioneel om dezelfde sancties voor te schrijven als voor harddrugs. Tegelijkertijd gaat het hier wel om stoffen die sterk verwant zijn aan harddrugs en die daarmee potentieel zeer schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Dat is evident. Vervolgens is er wel gelijkenis gezocht met harddrugs in de strafbaarstelling van de voorbereidingshandelingen. Ook daarbij gaat het erom dat er strafrechtelijk kan worden ingegrepen voordat het drugsdelict is voltooid. Daardoor kan er meer vat worden gekregen op degenen die de handel in harddrugs organiseren en faciliteren. Het gaat bij die voorbereidingshandelingen niet alleen om het gebruik van stoffen waarvan is aangetoond dat zij schadelijk zijn voor de volksgezondheid,

want het is dus ook breder dan dat. Voor de voorbereidingshandelingen bij harddrugs geldt een strafmaat van ten hoogste zes jaar. Tegen deze achtergrond is er voor de hoogte van de strafmaat voor de verboden handelingen met de NPS aangesloten bij de strafmaat voor dergelijke handelingen met harddrugs.

Mevrouw Bikker vroeg vervolgens in hetzelfde betoog: hoe verhoudt de strafmaat van dit artikel zich nou tot het wetsvoorstel dat net is ingediend, om die strafmaat voor overtredingen van lijst I juist te verhogen? Het is gevoelsmatig een beetje de omgekeerde volgorde. Het conceptwetsvoorstel strafmaximumverhoging harddrugsdelicten zorgt ervoor dat de maximumgevangenisstraffen voor de opzettelijke varianten van het aanwezig hebben, de productie, handel, in- en uitvoer van harddrugs omhooggaan. Ook de gevangenisstraffen voor de voorbereidingshandelingen met betrekking tot harddrugsdelicten worden verhoogd. Zoals mevrouw Bikker al zei, bevindt het voorstel zich nu in de consultatiefase. We zullen in het traject bezien of de maximumgevangenisstraffen voor de delicten die we vandaag bespreken, dus de zes jaar voor het voltooide delict en drie jaar voor de voorbereidingshandeling, moeten worden bijgesteld. Mijn vermoeden is dat dat wel het geval zal zijn.

Dan ben ik bij handhaving, opsporing en vervolging. Verschillende leden hebben gevraagd hoe we nou voorkomen dat het aanbod verschuift naar ongewenste straathandel en het darkweb. Onder anderen de heer Van Nispen, de heer Van Dijk en mevrouw Mutluer vroegen dat. Als een stof wordt verboden, bestaat er altijd een kans op illegale handel, zeker als het een stof betreft waar al vraag naar is. Het verkopen van drugs is strafbaar, ook als het via internet gebeurt. Waar het dus ook naartoe verschuift, het blijft strafbaar. Daar kan dus strafrechtelijk tegen worden opgetreden en dat gebeurt ook. Een aantal van dit soort stoffen was of is nog niet verboden, maar is toch onderdeel van illegale handel met een ondermijnend karakter. Dat kan. Ze worden op de markt gebracht door criminelen die het verbod op een eerdere variant van de stof zo willen omzeilen. Die illegale markt was er dus al. Met deze wetswijziging kunnen de opsporingsdiensten dus juist handhaven, wat op dit moment niet mogelijk is. Zo kunnen criminelen beter worden aangepakt en kan de volksgezondheid steviger en krachtiger worden beschermd.

Er zullen wel knelpunten zijn. Die zijn er nu ook in de handhaving. Die liggen onder andere in het gebruik van veelal versleutelde platforms of het darkweb en de grensoverschrijdende elementen daarin, waardoor in veel gevallen een internationaal rechtshulpverzoek nodig is om het verkoopkanaal aan te pakken. Er worden op dit moment sites en servers uit de lucht gehaald, maar dat kost relatief veel opsporingscapaciteit en daar is ook echt medewerking van andere landen bij nodig. De acties om de webshops offline te halen leiden daarnaast helaas tot een waterbedeffect en het uitwijken naar andere verkoopkanalen, bijvoorbeeld via versleutelde apps. Momenteel worden er samen met betrokken partijen, zoals het OM en de politie, verkennende gesprekken gevoerd met als doel het opstellen van een plan van aanpak voor die onlinehandhaving. Het is een beetje lang antwoord, voorzitter, maar het komt neer op: daar zullen we altijd alert op moeten zijn. Zo werkt het altijd. Ook onze mensen worden daar steeds slimmer en efficiënter in om ervoor te zorgen dat de criminelen ons vervolgens niet voorblijven.

De heer **Krul** (CDA):

Het is op zich goed om te horen dat er verkennende gesprekken zijn om te komen tot een plan van aanpak. Maar we hebben net de minister van Volksgezondheid horen zeggen dat er juist met deze wet al heel erg veel gaat gebeuren aan research chemicals en designerdrugs. Ik hoop toch dat op het moment dat deze wet erdoorheen komt, waar we heel erg op hopen,

er direct een signaalfunctie van uitgaat. Die kunnen we misschien zelfs wel zo versterken dat het funshoppen naar drugs via apps of websites gewoon voorbij is. Ik hoop niet dat als we straks de wetgevende kant geregeld hebben, we nog heel lang moeten wachten op een plan van aanpak om direct over te gaan tot het inperken van dit soort onlinepraktijken.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

We perken het al in, maar je merkt dat criminelen een stuk flexibeler zijn dan de overheid, want zij hebben helemaal geen regels waar zij zich aan moeten houden en zij zoeken altijd nieuwe wegen. Wat ik wil zeggen met het plan van aanpak is dat wij natuurlijk ook op zoek zijn hoe je die nieuwe wegen kan blokkeren en stoppen. Het is absoluut niet zo dat daar makkelijk naar wordt gekeken, maar in de praktijk weet je dat criminelen altijd een route zullen vinden. Wat mij betreft kijken we altijd — ik geloof wel dat de heer Krul dat zal steunen — hoe wij onze mensen kunnen steunen om daarvoor te zijn. Dat bedoelde ik.

De heer Krul (CDA):

Ik ben heel blij met dit antwoord. Dank daarvoor. Dan een vervolgvraag om het volgende te checken. Er zijn nu websites die middelen als 2-MMC aanbieden, die straks niet meer mogen. Zijn we wel bezig met een plan om, zodra de wet erdoorheen is, niet zozeer de criminele kant, maar de grijze kant meteen aan te pakken in de zin dat dit soort websites uit de lucht worden gehaald of stoppen met het aanbieden van die middelen? Wordt daar al over nagedacht?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Op het moment dat je wel strafrechtelijk kunt handelen, en zeker als je het strafbaar stelt, zal je zien dat die sites offline gaan en dus een andere route zoeken. Dat is wat je zult zien. Dat is ook de verwachting en wat we in het verleden hebben gezien. Er zal ook natuurlijk direct gehandeld kunnen worden — eindelijk! — door onze politie en justitie. Daar komt het eigenlijk op neer. Maar het probleem is dan niet weg. En ook dat weten we allemaal. Daar zijn deze vragen natuurlijk terecht op gericht.

Een aantal leden vroegen naar de hoge kosten. Zijn het incidentele of structurele kosten? Hoe moeten we daarmee omgaan? Uit de uitvoeringstoetsen van de politie, het Openbaar Ministerie, het Nederlands Forensisch Instituut en de Douane, die in 2020 zijn gedaan, is gebleken dat alle partijen het wetsvoorstel als goed uitvoerbaar zien. Uit de uitvoeringstoetsen op het punt van de financiële consequenties van het wetsvoorstel is gebleken dat de financiële dekking ook aanwezig is. Dat geldt voor zowel de incidentele als de structurele kosten. We hebben eerst bij hen opgehaald hoe dat eruitziet en vervolgens gezorgd dat de kosten incidenteel en structureel gedekt zijn. Uiteindelijk is politiecapaciteit altijd een schaars goed. Vanwege die schaarste aan capaciteit zullen er ook altijd keuzes noodzakelijk blijven — maar dat geldt voor elke wet waar we hier voor staan en voor alle bestaande wetten — en zal altijd gekeken moeten worden waar de capaciteit wordt ingezet. Zoals u weet is het altijd aan het lokale gezag om dat vervolgens in te richten en daar die keuzes op te maken. Ik denk dat Zaanstad het eigenlijk wel goed aantoont, maar laat ik het nogmaals mede namens politie en justitie aangeven: zij hebben deze wetgeving echt nodig voor een goede uitvoering van hun taak. Daar lopen ze nu gewoon echt op vast.

Mevrouw Tielen vroeg wat er valt te leren van andere landen die al ervaring hebben met dergelijke wetgeving. Uit de officiële evaluaties van Duitsland en het Verenigd Koninkrijk blijkt het algemene gebruik van NPS te zijn afgenomen na invoering van het verbod, met uitzondering van een aantal specifieke gebruikersgroepen. Maar je ziet daar echt een hele duidelijke beweging. Door het invoeren van de NPS-wetgeving wordt de drempel verhoogd

om deze middelen te produceren, te verhandelen en aan te schaffen. Het is wel mogelijk dat er aanbod komt van NPS die niet onder de reikwijdte van de wetgeving vallen. Ervaring uit andere landen laat zien dat de complexiteit van de NPS-wetgeving geen probleem is bij het handhaven en bij de bewijsvoering voor rechtszaken. We hebben daar echt naar gekeken en van geleerd.

Vanuit de VVD en NSC kwam de vraag hoe we gaan monitoren hoe het verbod in de praktijk werkt. Het Trimbos-instituut zal een effectmeting uitvoeren van deze wetswijziging. Voorafgaand aan de inwerkingtreding wordt daarvoor een nulmeting uitgevoerd. Vervolgens wordt het effect na inwerkingtreding een jaar lang gemonitord en geanalyseerd aan de hand van bij de testservices aangeleverde NPS en drugsfora en in het kader van het grote uitgaansonderzoek van het Trimbos-instituut. Ten slotte zal de voorgestelde wetswijziging na inwerkingtreding worden geëvalueerd, waarbij zowel de gezondheidseffecten en de gevolgen voor de gebruikersmarkt als de justitiële effecten zullen worden onderzocht. In de tussentijd zal mijn ministerie in nauw contact staan met partners als het Openbaar Ministerie, de politie en het NFI over de implementatie en de gevolgen van het verbod. Dat doen we altijd bij nieuwe wetgeving. We zullen ook aandacht besteden aan de uiteindelijke werklust na inwerkingtreding van de wet.

De heer Van Dijk had het over indicatieve stoffentesten. Gaan we die ook bij andere eenheden introduceren? Dat ging over de eenheid Zeeland-West-Brabant, die een duidelijke werkwijze heeft die effectief is gebleken. Daarom hebben we ook vanuit Justitie en Veiligheid recent geld beschikbaar gesteld voor een versnelde uitrol van deze werkwijze over de andere eenheden. De Europese aanbesteding hiervoor is doorlopen. De politie staat ook helemaal klaar om dit op korte termijn te gaan doen. Dat betekent heel praktisch een opleiding voor politieagenten die ermee gaan werken. Het werkproces is daarmee afgerond. Tussen nu en eind februari worden 250 apparaten ervoor aangeleverd. Dus dat is mooi nieuws, vond ik zelf.

Mevrouw Jansen vroeg: hoe reëel is het om van de politie te verwachten dat zij de nieuwe kennis en vaardigheden met betrekking tot verboden stofgroepen behouden, terwijl het nog weinig wordt gebruikt? De diensten die betrokken zijn bij de invoering en uitvoering van de voorgestelde wetgeving waar we het vandaag over hebben, hebben al die uitvoeringstoetsen moeten uitvoeren. Daarbij is ook gekeken naar de benodigde kennis en opleiding en natuurlijk naar de handhaving van dit wetsvoorstel. Deze toetsingen hebben de haalbaarheid bevestigd. Zoals mevrouw Jansen waarschijnlijk ook heeft gehoord, dienen ook de eerstelijns politiemedewerkers nu al voldoende kennis te hebben en het opleidingsniveau te bezitten om te weten welke drugs op de Opiumwetlijst staan. Dus dat is aan de voorkant bij de invoering van de wet geborgd en het zit ook al in het standaardbasisniveau dat we verwachten van de eerstelijns politiemedewerkers.

Mevrouw Mutluer had het over de spoedprocedure met betrekking tot lijst I. Zijn er genoeg handvatten voor politie en justitie om door te pakken? Laat ik de vraag maar helemaal oplezen. Ze had specifiek gevraagd of iets direct op de lijst kan worden geplaatst via het voorzorgsprincipe. Daar ging het over. Als je het op die manier zou willen doen, zal je steeds een nieuwe spoedprocedure moeten starten voor elk nieuw stofje dat op lijst I terecht zou moeten komen. Dus wij denken echt dat het beter is om te werken met die stofgroepen — dat heeft minister Kuipers ook al toegelicht — zodat elke nieuwe aanpassing aan een stof direct verboden is, in plaats van steeds per stof te moeten toetsen of deze op lijst I moet komen staan. Dit is efficiënter.

Ik heb nog twee losse vragen. De heer Sneller vroeg: speelt het kunnen inwilligen van rechtshulpverzoeken een rol bij de wet? Nee, die rechtshulpverzoeken geven wel mede aanleiding tot deze wet, maar die hebben geen doorslaggevende rol gespeeld. De noodzaak voor de wet is echt gelegen in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, die heel veel geld verdient met de handel in en productie van nieuwe psychoactieve stoffen, en natuurlijk in de bescherming van de volksgezondheid. Dat was de directe aanleiding. Omdat deze handel en productie in Nederland niet strafbaar zijn, is Nederland geworden tot een draaischijf in de internationale handel in de nieuwe psychoactieve stoffen. Dus we merken echt het effect: het feit dat wij dit niet hebben, maakt ons een centraal punt in vergelijking met de landen om ons heen. Dat het hier niet strafbaar is, betekent ook dat we weinig rechtshulp kunnen bieden. Daarmee is Nederland op dit punt geen betrouwbare partner in de internationale samenwerking bij de bestrijding van georganiseerde criminaliteit, want we kunnen daar niet zo veel mee. Met de wet wordt aan dat knelpunt tegemoetgekomen.

Ten slotte heb ik een vraag van mevrouw Bikker. Het ging net met minister Kuipers al over de publiekscampagne in Rotterdam en hoe die eruitziet. Nou, mevrouw Bikker en ik staan nu al twee jaren samen in dit soort debatten, en daarvoor volgens mij ook nog wel, vanuit onze verschillende rollen. Maar wat ik zal blijven herhalen richting gebruikers en ook richting de mensen die zeggen "ach, ik doe één pilletje in het weekend; wie doe ik er kwaad mee?": je móét weten wat jouw vraag in stand houdt, wat voor aanbod die in stand houdt, en dat hier meedogenloze criminelen achter zitten die er vervolgens niet voor terugdeinzen om onze rechters, advocaten, journalisten te bedreigen en hun hun vrijheid af te nemen. Ik zal nooit toestaan dat daar nuancerend over wordt gesproken. Mevrouw Bikker weet dat ik daar nogal fel in zit. Waar we vervolgens mee te maken hebben, is deze vraag. Het liefst zou ik dit ook overal op posters zetten, en ik zeg het ook daar waar ik dat kan, maar de experts zeggen: als je daar op die manier een publiekscampagne van maakt en het op zo'n manier communiceert, heb je ook het risico dat je het normaliseert, doet alsof iedereen gebruikt en je daar dus iedereen mee wilt aanspreken; dus dat je daarmee juist de drempel verlaagt voor het gebruik van drugs. Ik ben geen expert op dat gebied, ik kan dat niet beoordelen, maar dat is wel een risico dat ik heel zwaar vind wegen. Dus in die balans proberen we steeds in het midden uit te komen. Ik heb vanuit Justitie en Veiligheid in die behoefte — en dat is dus niet een brede publiekscampagne, maar wel heel erg bewust — net vorige week een fotoboek laten maken, dat ik mevrouw Bikker als kerstcadeau zal geven, waarin je foto's ziet van wat voor effecten drugscriminaliteit in onze samenleving heeft. Dat je een handgranaat in een speeltuintje ziet. Dat je ziet dat er in een normale woonwijk in een rijtjeshuis een drugslab was, en dat in dat drugslab vervolgens een ontploffing plaatsvindt en drie jongeren stikken. Dit gebeurt gewoon in onze straten. Dus ik zal het altijd inzichtelijk maken, het laten zien vanuit Justitie en Veiligheid, maar ik wil niet het risico lopen dat grote groepen straks denken dat het normaal is om te gebruiken. Dat kan ik ook weer niet op mijn geweten hebben. Dus dat is het dilemma waar ik mee zit.

De heer **Krul** (CDA):

Tja, dat begrijp ik niet zo goed eigenlijk. Met alcohol op achter het stuur en rijden, is ook strafbaar; dat mag ook niet. Daar hebben we ontzettend veel campagnes tegen gevoerd, en ik heb zelf nooit de indruk gehad dat men daarom dacht: o, dat is blijkbaar normaal. Ik denk dat juist de ongefilterdheid in de campagne van Rotterdam toch ook een confronterende werking met zich meebrengt die allesbehalve explosies, uitbuiting, geweld of het ronselen van jonge mensen normaliseert. Ik begrijp ook dat de minister zegt dat zij daar voorzichtig mee moet omgaan, maar ik kan die redenatie nu nog niet volgen. Ik praat er dan ook graag over door, want ik zie dat zelf niet zo. Kan ze misschien nog iets meer uitweiden daarover? Want we hebben toch vaker dit soort campagnes gehad, zou ik zeggen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ja, maar meer mensen drinken alcohol dan er drugs gebruiken. Kijk, de heer Krul hoeft mij niet te overtuigen van nut en noodzaak en de positieve aspecten van zo'n campagne in Rotterdam; ik geef net aan dat ik die het liefst landelijk zou doen. Maar als ik vervolgens van experts het advies krijg "als je dat op die manier doet, normaliseert drugsgebruik", dan begrijpt de heer Krul dat ik daarin een balans moet gaan zoeken en dus vanuit Justitie en Veiligheid zeg: dan vlieg ik dit volledig aan vanuit mijn tak van sport, vanuit mijn rol. En dan heb ik het inderdaad over het heel inzichtelijk maken, aan de hand van foto's en via communicatie, van wat voor aanbod jouw vraag in stand houdt. Maar dan is het wel VWS, dat leidend is, dat zegt: uiteindelijk gaat het om hoe we ervoor zorgen dat zo min mogelijk mensen schadelijke stoffen tot zich nemen en daar ook last van hebben. En dan moet ik dus ook luisteren naar de experts vanuit de gezondheidshoek. Daarom noem ik het ook een dilemma, want gevoelsmatig ga ik helemaal mee met de heer Krul en met Rotterdam, zeker.

De heer Claassen (PVV):

Ik probeer het te volgen, maar ik volg het net als mijn collega niet. Dus als ik het goed begrijp, zegt u: als ik vertel wat de schade is die drugs kunnen aanrichten en wat de schade voor het fysieke en mentale welzijn van de mens kan betekenen ... Dat is wat ik u hoor zeggen. Dan gaat er blijkbaar iets mis, want ik vertelde in mijn betoog: toen ik als 4-jarige door Heerlen liep in de jaren zeventig, hielp juist dat beeld om te snappen dat er iets niet goed was. Dus niet dat dat me aanzette tot: verhip, als ik een naald en een spuit kan gebruiken, als ik daar een beetje handig in ben, ga ik dat doen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Nee, het is niet zo dat er geen campagnes zijn. Die zijn er wel degelijk, ook vanuit VWS, maar die zijn gericht op de risicogroepen, die geneigd zijn om in de buurt van drugs te komen en drugs te gebruiken. Het dilemma is: is dat wijzer of is een brede campagne wijzer? Ik zou het liever breed doen. Dus daarvoor behoef ik niet overtuigd te worden. Als vervolgens experts aangeven dat gezien het doel dat je wil bereiken, het beter is om je daarbij te focussen op risicogroepen, dan neig ik ernaar om daarnaar te luisteren want uiteindelijk is het mijn doel om zo veel mogelijk mensen veilig te houden en criminelen zo hard mogelijk aan te pakken. Dus vanuit Justitie en Veiligheid heb ik een heel duidelijke boodschap die de heer Claassen de komende tijd van mij ook zal horen en waar ik totaal rolvast in ben: jouw vraag houdt een aanbod in stand waardoor meedogenloze criminelen onze samenleving en onze manier van leven 100% proberen te ondermijnen, waar dus niks onschuldigs aan is. Maar vanuit VWS is het belangrijk — maar goed, dat kan de heer Kuipers straks beter toelichten — om gefocust de groepen te vinden die juist risicogroepen vormen om te voorkomen dat mensen die daar ver weg van staan gaan denken "blijkbaar ben ik de enige die niet gebruikt en is dat normaal", wat ik ook niet zou willen steunen. En dat is het dilemma.

De heer Claassen (PVV):

Tot slot. Ik begrijp het dilemma deels. Het impliceert wel dat je de jeugd die overweegt om te gaan gebruiken — denk aan vaperen, want het is bijna normaal dat een 12-jarige op het schoolplein aan het vaperen is — maar daar nog niet actief mee bezig is, niet bereikt met het waarschuwen hoe schadelijk het is, terwijl je ook zou willen dat er het besef is dat gebruik van verdovende middelen, psychoactieve middelen, alcohol et cetera, slecht voor je is. Daar hebben ouders een taak in, maar de overheid kan daarbij ook een ondersteunende rol vervullen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dan kan het ook zijn dat je richting bepaalde leeftijdsgroepen op scholen juist wel campagnes voert. Het is dus niet zo dat je dat sowieso niet doet, maar je zorgt ervoor dat je op basis van data weet bij wie je waarvoor moet zijn in plaats van een brede publiekscampagne. Alcohol bijvoorbeeld is legaal. Als je mensen alert wil maken waar het gaat om gevaarlijk gedrag bij alcohol, dan kun je ook handelingsperspectieven bieden. Dat is een heel ander gesprek dan wanneer het gaat om illegale middelen waarvan je wil dat iedereen daar weg van blijft en, vanuit mijn standpunt beredeneerd, je er zo veel mogelijk voor zorgt dat het verdienmodel van de criminelen aangepakt en kapotgemaakt wordt. Het gaat dus om die balans.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Ik sta hier toch een beetje met een frustratie. We snappen allemaal dat je niet een antidrugscampagne rondom Sesamstraat gaat doen. Maar we hebben gezien dat wat wethouder Karremans in Rotterdam doet, wel het gesprek op gang brengt in die stad, ook onder jongeren, ook onder uitgaanspubliek. Ik vind het nodig dat we op de Zuidas of op plekken waar festivals zijn waar ontzettend veel wordt gebruikt maar waar de gevolgen eigenlijk niet gevoeld worden, laten zien: dit brengt zo veel ellende tot stand, stop hiermee. Eigenlijk subsidieer je nu de criminaliteit. Je maakt natuurgebieden kapot. De minister zegt "het is een weging, ingewikkeld, doelgroepen". Hier staat een Kamer die zegt: het is niet goed dat er in onze maatschappij zo veel drugs worden gebruikt en alsjeblieft, maak die gevolgen inzichtelijk. Eerlijk gezegd, hoop ik dat de minister die noodzaak toch nog een tandje scherper wil bekijken, zoals ze in Rotterdam de moed hebben gehad, om te zeggen: we gaan toch kijken hoe we dit juist kunnen spiegelen naar mensen die toch wel vrij gemakkelijk die middelen pakken.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Mevrouw Bikker hoeft mij niet te overtuigen. Het is niet alleen mijn werk, ik leef ook met de gevolgen van het strijden tegen drugscriminaliteit. Dus dit is de verkeerde discussie. U hoeft mij dus niet te overtuigen. Het punt is dat als het primaat ligt bij gezondheidsperspectief en je ook kijkt hoe je ervoor kunt zorgen dat je zo veel mogelijk kwetsbare mensen eruit haalt en niet nog meer mensen erin doet, ik ook moet luisteren naar de experts van dat gezondheidsperspectief. Dan zou ik adviseren: ga vooral ook dat gesprek aan met de gezondheidshoek, want mij hoeft u er niet van te overtuigen en volgens mij de heer Kuipers ook niet. Je zoekt naar de beste balans om het meeste effect te hebben. En wat betreft Rotterdam: ik vind het een hele aantrekkelijke manier van doen. Feit is echter ook dat we geen effectmeting hebben. Dus als je het echt hebt over feiten, is de vraag wat het dan heeft uitgemaakt. Zoals ik ook al richting de heer Krul zei, ben ik er gevoelsmatig enorm voor en dat heeft ook puur te maken met mijn strijd waar ik in zit, maar dit debat doen we niet voor niets met z'n tweeën.

De voorzitter:

Afrondend, mevrouw Bikker.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Ja, voorzitter, heel kort. Ik ben dan toch benieuwd. Kijk naar de Zuidas en het gebruik daar. Wat voor campagne is er dan gevoerd richting die doelgroep, ook om te laten zien wat de gevolgen zijn?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Maar ik vind het heel interessant om samen te kijken of daar inderdaad iets heel gericht

moet en kan gebeuren. Dat vind ik heel interessant. Ik ga dan even helemaal terug naar de reden waarom ik zo gepassioneerd ben over deze strijd. Dat zat in de tekst van mevrouw Bikker: de markt is hier niet eens. Op de Zuidas weten we het van bepaalde groepen. Maar 90% van het spul verlaat ons land. Het geld wordt ergens anders witgewassen, maar het geweld blijft hier. Daarmee hebben we te dealen. Als je dat echt wilt aanpakken, heb je het over een hele andere aanpak. Daar komen we nog met elkaar over te spreken. Maar het is volgens mij sowieso goed — die toezegging kan ik doen — dat JenV en VWS samen gaan kijken of daar qua effect ook iets uit te halen valt, zodat je de mensen bereikt die je wilt bereiken. Want je moet inderdaad geen drugscriminaliteit faciliteren terwijl je ondertussen je eigen lichaam vernietigt. Daar ben ik het helemaal mee eens.

De voorzitter:

De heer Van Dijk, tot slot.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Het is in ieder geval goed dat er zo veel gemeenschappelijke grond bestaat bij een deel van de Kamer en de minister. Ik heb een concrete vervolgvraag. De minister verwees namelijk een aantal keer naar adviezen van experts. Mijn eenvoudige vraag is eigenlijk: kunnen die gedeeld worden met de Kamer? Dan kunnen wij daar desgewenst nog een keer een schriftelijke vragenronde aan wijden of iets dergelijks. Want ook ik kan het inhoudelijk heel moeilijk volgen, maar ik zou het fijn vinden als we hierin een stap verder komen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Die laatste pass ik door naar mijn collega, denk ik. En ik begrijp dat mijn volgende debat, dat nu zou beginnen, wat verzet is, dus ik ga weer rustig zitten.

De voorzitter:

Ja, want plenaire vergaderingen gaan voor. De griffiers van de vaste Kamercommissies letten daar ook op. Zij zijn benaderd. Dat debat is dus verschoven. We gaan wat mij betreft gelijk door met de tweede termijn van de zijde van de Kamer. Dan beginnen we net als bij de eerste termijn weer met mevrouw Bikker. Zij gaat het woord voeren namens de ChristenUnie. Gaat uw gang.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Dank aan de kabinetsleden voor de beantwoording.

Voorzitter. Ik begon dit debat met ons gesprek in Oldebroek met de ouders van Gerjan; ik mag zijn naam noemen. Hij overleed als gevolg van 3-MMC-gebruik. Zijn ouders hebben sindsdien gestreden voor een verbod op dat 3-MMC. Dat kwam er. Maar zij zeiden ook: alsjeblieft, zorg dat de wetgeving verder ook op orde is voor al die afgeleide stoffen. Ik ben blij dat ik vandaag proef dat een meerderheid van de Kamer zegt: ja, dat moeten we gaan doen; we moeten toekomstig leed gaan voorkomen. Dat is namelijk belangrijk voor al die jongeren die er helaas intuïtief en toch dit soort ellende gebruiken.

Voorzitter. Ik markeer graag nog een aantal punten. Allereerst ben ik blij dat de minister zojuist aangaf dat 3-MMC naar lijst I gaat en een harddrug wordt. Dat laat namelijk zien wat voor troep het is en wat voor ellende het veroorzaakt.

Het is ook echt goed dat het eindeloze kat-en-muisspel met andere designerdrugs stopt, doordat de hele stofgroep op de lijst kan komen te staan. Ik zei het al: dat is geen moment te laat. Ik hoop dan ook dat collega Mutluer van GroenLinks-PvdA afziet van het amendement

daarover.

Ik ben ook blij dat de minister zegt: "Ja, die spoedprocedure gaan we tegen het licht houden. De lat ligt nu te hoog. Wat is ervoor nodig om de lat lager te leggen?" Ik zie uit naar de uitkomsten daarvan. Ik vraag wel naar de timing van de minister bij het tegen het licht houden daarvan. Maar ik dien nu geen motie daarover in. Dat is goed gebruik in deze Kamer bij een toezegging, maar dan wil ik wel graag het moment weten waarop we iets horen hierover.

Voorzitter. Dan twee zaken waarin de ChristenUnie nog meer wil. Allereerst, die Rotterdamse campagne. Daar is al veel over gesproken. Ik vond het antwoord van het kabinet te voorzichtig. Volgens mij moeten we dat gewoon gaan doen. We moeten laten zien wat de gevolgen zijn. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het afgelopen jaar 340.000 volwassenen cocaïne hebben gebruikt in Nederland en dit een duidelijke toename is ten opzichte van voorgaande jaren;

constaterende dat ook het gebruik van andere drugs, zoals MDMA, is toegenomen en in elk geval niet afneemt;

van mening dat de toename van drugsgebruik ondermijnend werkt voor de bestrijding van drugscriminaliteit;

overwegende dat de productie van drugs daarnaast gepaard gaat met grote belasting van het milieu in Nederland en andere landen;

overwegende dat Rotterdam een publiekscampagne is gestart waarin drugsgebruikers op scherpe wijze worden aangesproken op het verband tussen vermeend onschuldig drugsgebruik in het uitgaansleven en geweld in de onderwereld;

verzoekt de regering naar Rotterdams voorbeeld een landelijke campagne te starten waarin drugsgebruikers worden geconfronteerd met de gevolgen van drugsgebruik voor de samenleving,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Bikker, Helder, Diederik van Dijk, Krul en Tielen.

Zij krijgt nr. 13 (36159).

De heer Sneller heeft een vraag over deze motie.

De heer **Sneller** (D66):

Willen de indieners nou eerst de bezwaren van de experts beter snappen of willen ze dat eigenlijk niet weten en willen ze toch gewoon door op dit pad? Ik kreeg net de indruk dat een van de mede-indieners meer wilde begrijpen over de bezwaren van experts.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik ben volgens mij heel helder geweest. Ik gaf net een voorbeeld waarbij ik het mis dat gebruikers op dit front worden geconfronteerd met de gevolgen van het gebruik. Ik snap ook heel goed dat je dit niet rondom Sesamstraat in gaat zetten, maar er zijn ook momenten waarop ik denk: we moeten beter laten zien, juist aan jongeren, wat de gevolgen zijn van drugsgebruik en wat de gevolgen zijn voor de criminaliteit. Ik vind dat wethouder Karremans in Amsterd... In Rotterdam! Oeh, dit was bijna een heel gevoelige verspreking. Ik weet dat hij in Rotterdam een moedige stap vooruit heeft gezet. Daarbij wordt natuurlijk altijd gekeken waar je dat doet en hoe je dat doet, maar je moet wel laten zien wat de gevolgen zijn.

Voorzitter. Tot slot een motie over de lijst IIA. Ik heb de minister goed gehoord. Ik ga hier nu geen amendement neerleggen, omdat we goed moeten kijken naar waarborgen. Die zitten overigens in de huidige wet ook al stevig verankerd. Ik heb de minister echter ook horen zeggen dat we niet weten welke nieuwe stofgroepen er komen. Ik zou het daarom verstandig vinden om toch te kijken naar de mogelijkheid van een lijst IIA. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid stofgroepen te verbieden waarvan meerdere stoffen op lijst I van de Opiumwet staan;

overwegende dat dit behulpzaam kan zijn voor de bestrijding van harddrugs maar dat de wet niet van toepassing is op stofgroepen waarvan stoffen enkel op lijst II staan of slechts één stof op lijst I staat;

overwegende dat de regering aangeeft niet te kunnen uitsluiten dat in de toekomst nieuwe stofgroepen opkomen waar een verbod aangewezen kan zijn;

verzoekt de regering te onderzoeken op welke wijze en met welke waarborgen een lijst IIA kan worden vormgegeven en hierbij naast het volksgezondheidsperspectief ook het veiligheidsperspectief te betrekken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Bikker.

Zij krijgt nr. 14 (36159).

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dat was het, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank voor uw tweede termijn. Mevrouw Helder gaat nu het woord voeren namens de PVV. Nee, namens BBB, sorry! Dat was een andere periode. Excuses. De tijd vliegt hier. Het is ongekend.

Mevrouw **Helder** (BBB):

Het zij u vergeven, voorzitter.

Dank aan beide bewindspersonen voor de uitgebreide antwoorden. Ik ben het er niet helemaal mee eens. Maar goed, daar is deze tweede termijn ook voor. Een brede generieke strafbaarstelling is nagenoeg onmogelijk. Stoffen kunnen ook, weliswaar in kleine hoeveelheden, bij mensen thuis aanwezig zijn, aldus de minister van VWS. Precies daarom heb ik dat in de vangnetbepaling in het amendement opgenomen, namelijk de hoeveelheid waarin en de locatie waarop een stof wordt aangetroffen.

Voorzitter. Dan wil ik ook verwijzen naar een lijst die ik in de eerste termijn al noemde. Daar staan allerlei middelen op die je kan bestellen en gewoon lekker thuis kan laten bezorgen. Ik wil een citaat daarvan voordragen. Er staat: "Omdat Ritalin alleen op voorschrift van de dokter verkregen kan worden, zijn er verschillende designerdrugs op de markt gebracht." Een stukje verderop worden het gewoon "research chemicals" genoemd. Er is zelfs een top vier genoemd van de meest populaire research chemicals. In gewoon Nederlands is dat "de burger als proefkonijn". Het antwoord van de minister op de vangnetbepaling is dat het onvoldoende rechtszekerheid biedt. Daar ben ik het dus niet mee eens, want ik noem twee limitatieve gronden. Ten eerste is dat de hoeveelheid. Dat is dus zeker meer dan je voor eigen gebruik van andere middelen mag hebben. Het zijn dus twee limitatieve voorwaarden en aan beide moet voldaan worden. De tweede is de locatie dan wel de omstandigheden waarin die stof wordt aangetroffen. Dat is nooit in iemands gootsteenkastje en ook niet in een apotheek. De handelaren en de producenten weten dat wel degelijk. Ik verwijs maar weer naar het citaat dat ik net noemde.

Voorzitter, tot slot. Ik heb in een interruptie het voorbeeld van Zaanstad genoemd, waarbij 1.100 kilo designerdrugs helaas teruggegeven moest worden aan de eigenaar. Door het ontbreken van een molecuul viel het dus niet onder de Opiumwet. De minister van JenV zei dat we dat met deze wet wél hadden weten te voorkomen en dat we die 1.100 kilo in beslag hadden kunnen nemen en hadden kunnen vernietigen. Ik waag dat te betwijfelen. Maar goed, ik ga daarin mee. Dat laat onverlet dat als van die 1.100 kilo pilletjes weer een stofje, een bestanddeel, wordt gewijzigd, je dus wel degelijk de vangnetbepaling van mijn amendement nodig hebt.

Daar sluit ik mee af, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**:

U ook nog bedankt, mevrouw Helder. De heer Van Nispen zal nu namens de Socialistische Partij zijn betoog in tweede termijn houden.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil eigenlijk meteen de laatste vraag van mevrouw Helder onderstrepen. Ik ben zeer benieuwd naar het antwoord op die vraag. Ik heb zelf ook een interruptie gewijd aan de motie, een vangnetbepaling et cetera. Die ga ik hier nu niet herhalen, maar ik ben wel erg benieuwd wat de beoordeling is van het kabinet ten aanzien van het amendement-Helder. Die gedachte houdt me namelijk ook wel bezig. Laat ik het daarop houden.

Ik ben mijn bijdrage begonnen met te zeggen dat ik wel een probleem zie op dit moment. Het kat-en-muisspel vanuit Justitie, de casus Zaanstad, designerdrugs die worden aangetroffen en vervolgens moeten worden teruggegeven, omdat er net één molecuul ontbreekt. Dat is zeer onbevredigend en daar moeten we een oplossing voor vinden. Tegelijkertijd heb ik veel vragen gesteld. Ik denk dat die goed beantwoord zijn. Of daarmee de hele bezorgdheid is

weggenomen? Ik ga dat gesprek in mijn fractie voeren. Wat voor mij wel belangrijk is, is dat ongewenste neveneffecten, als die zich gaan voordoen, ieder jaar in de gaten zullen worden gehouden. Er moet in ieder geval ook na drie jaar worden geëvalueerd, want volgens mij gaan we het amendement van NSC aannemen, waarmee wordt geregeld dat de wetswijziging na drie jaar in plaats van pas na vijf jaar wordt geëvalueerd.

De minister heeft ook een toezegging gedaan dat een aantal thema's die voor mijn fractie en voor meerdere fracties hier van belang zijn, heel specifiek in de gaten gehouden zullen worden. Volgens mij hoeft daar geen subamendement meer op te volgen. Ik doe het met die toezegging. Volgens mij is dat goed.

Dan nog over de betrokkenheid van het parlement. Er liggen nu twee amendementen. Ik heb het idee dat we wel moeten kiezen. Er ligt een amendement op stuk nr. 8 van D66, waarin een lichte voorhangprocedure wordt voorgesteld. Verder ligt er een amendement op stuk nr. 11 van mevrouw Jansen van NSC, waarin een zware voorhangprocedure wordt voorgesteld. Volgens mij kun je het niet allebei doen of ergens in het midden uitkomen. We zullen dus wel een keuze moeten maken hoe dat op de stemmingslijst terechtkomt, maar dat is een probleem van de voorzitter. Ik roep beide collega's op om dadelijk in hun tweede termijn met een pitch nog eens uit te leggen waarom hun voorstel nou echt het beste is. We zullen daar toch tussen moeten kiezen. Ik zie mevrouw Jansen kijken; misschien kunnen we haar nog een vraag stellen. Ik neig nu naar het amendement van D66. Ik denk dat het goed is dat de Kamer vier weken de tijd krijgt om zelf actie te ondernemen en eventueel met een motie te zeggen dat het niet goed is wat vanuit het kabinet wordt voorgesteld. Mijn voorzichtige inschatting is dat het amendement van NSC ertoe kan leiden dat je als Kamer zegt: nee, we willen dit toch per wet geregeld hebben. Dat is dus die zware voorhang, die volgens mij wat aan de zware kant is voor datgene wat we hier willen regelen. Maar goed, ik laat me graag overtuigen dat ik het verkeerd zie.

Ten slotte, we gaan met de minister van Justitie en Veiligheid nog uitgebreid verder spreken over de politiecapaciteit. Daar vind ik dit niet het debat voor. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u voor uw inbreng. Dan geef ik nu het woord aan de heer Claassen.

De heer **Claassen** (PVV):

Voorzitter, dank. Dank ook aan de ministers voor de beantwoording van alle vragen. Dank ook aan alle collega's. Dit was mijn eerste echte Kamerdebat en ik waardeer de kennis die jullie hebben laten zien enorm, evenals de manier waarop jullie hebben doorgevraagd, richting elkaar en richting de minister. Ik vond dat heel prettig en heel fijn om te ervaren; dat wilde ik nog even meegeven.

De PVV neemt de appreciatie van de amendementen mee in het beraad van de fractie. Die tijd hebben we gelukkig. We hebben namelijk begrepen dat we over dit soort dingen pas na het reces gaan stemmen. Dat geldt natuurlijk ook voor de moties die zijn ingediend. Ik ben benieuwd naar de pitches die gaan volgen.

Eén vraag is volgens mij nog niet beantwoord, of ik heb het antwoord gemist. Het gaat over de verstrekking van de kosten. Die worden wel genoemd in de memorie van toelichting, maar gingen over 2023. De PVV is wel benieuwd wat dat nu betekent voor 2024. Volgens mij zou de wet als alles loopt zoals het nu gaat per 1 juli 2024 ingaan. Die zal ook

dan pas effect hebben op de begroting. Ik wil graag een beetje door de oogharen zien wat de invoering van deze wet voor die periode zal betekenen.

De voorzitter:

Hartelijk dank. De heer Krul namens het CDA.

De heer **Krul** (CDA):

Voorzitter. We hebben een goed debat gehad. Voor het CDA geldt een normatief verhaal als het gaat om drugs: niet normaal maken wat niet normaal is. Soft, party of design: drugs blijft troep.

Voorzitter. Wij hebben één motie en die zal ik na het indienen nog even toelichten.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het gebruik van designerdrugs gezondheidsrisico's met zich mee kan brengen en dat gebruikers daar vaak niet van op de hoogte zijn;

constaterende dat in Nederland designerdrugs op verschillende sites makkelijk verkrijgbaar zijn, waarbij op sommige sites zelfs wordt geschreven dat de drugs voor wetenschappelijke doeleinden gebruikt kunnen worden;

overwegende dat het gevaarlijk is om designerdrugs online te kunnen kopen, zonder dat in beeld is wat de risico's hiervan zijn;

overwegende dat ook jongeren onder de 18 jaar op deze manier gemakkelijk designerdrugs kunnen verkrijgen, zelfs met kortingscodes, en dit zeer onwenselijk is;

verzoekt de regering in kaart te brengen op welke schaal online "drugs-funshops" designerdrugs aanbieden en welke voorwaarden deze onlineshops stellen aan de verkoop van deze middelen aan de klanten;

verzoekt de regering te onderzoeken op welke manier deze sites zo snel mogelijk uit de lucht kunnen worden gehaald en het criminele netwerk achter de productie van deze drugs opgerold kan worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Krul, Diederik van Dijk en Bikker.

Zij krijgt nr. 15 (36159).

De heer **Krul** (CDA):

Voorzitter. Ik heb in de schorsing nog eens even gekeken naar deze websites. Ik heb er eentje uit gepakt en even naar de recensies gekeken. Om nogmaals te onderstrepen dat we niet normaal moeten maken wat niet normaal is, wil ik er een paar delen.

"Kwaliteit is top. Kijk nu al uit naar de ketamine en de FA's." En: "Het mooie aan deze site

vind ik de goodiebags en de acties. Vijf sterren." En: "De bromazolam van deze site is top. Prima avond gehad, maar hij is wel wat hard en hierdoor niet te breken." En: "Leuke avond, maar ik moest de volgende dag wel met de raampjes open in de auto naar het werk, want ik was te moe. Vijf sterren."

Ik heb er zelfs één gevonden, tussen al die comments, die ogenschijnlijk voor de wetenschap was. Zelfs die stelde mij teleur: "Het fijne van het bestellen via deze site voor ons laboratorium is dat we geen Kamer van Koophandelnummer hoeven op te geven. Scheelt een hoop gedoe."

Voorzitter. Van dit soort ongein moeten we zo snel mogelijk af. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. Mevrouw Tielen gaat het woord voeren in tweede termijn namens de VVD. Gaat uw gang.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Daarbij weten we overigens ook dat heel veel sites hun eigen reviews schrijven, dus ik weet niet welke check meneer Krul daarop heeft gedaan.

Dank aan de ambtgenoten en de ministers voor het debat en de antwoorden. Volgens mij laten resultaten uit andere landen zien dat deze wijziging daadwerkelijk een goede stap vooruit is en dat wij, en met name de politie en het OM, hiermee betere handvatten krijgen bij het opsporen en handhaven van drugs. Het is uiteraard fijn dat de minister daar een monitoring op doet, en zij nodigde ons er ook toe uit om alle signalen uit de praktijk te gebruiken om te laten zien of dit ook daadwerkelijk het effect gaat hebben dat we willen, namelijk minder criminele verdienmodellen en meer volksgezondheid.

Overigens dacht ik in het debat even dat we alle psychoactieve stoffen wilden gaan verbieden. Tenminste, daar leek het op. Volgens mij noemde de minister al nachtschade. Iedereen weet dat de knollen en vruchten van nachtschade waarschijnlijk in heel veel provisiekastjes thuis liggen: aardappelen en tomaten. En ook cafeïne is behoorlijk psychoactief; ik zou niet willen dat we dat op een opiumlijst gaan zetten, maar dat terzijde.

Over de zware of lichte voorhang sluit ik mij aan bij de woorden van de heer Van Nispen. Ik vroeg inderdaad zelf ook al aan de minister waar de voorkeur lag, en de minister heeft beide amendementen met een oordeel Kamer geapprecieerd. We moeten de pitch van meneer Sneller missen, maar ik vond de pitch van meneer Van Nispen ook wel goed. Dus ik neig daar ook naar. Maar wellicht krijgen we nog een andere vraag.

Tot slot, voorzitter. Communicatie is een vak en ik vind de debatten die we daarover hier soms hebben wel ingewikkeld. Mensen praten vanuit hun eigen ervaring over wat ze wel of niet van een campagne zien. Ik gaf het al aan: ik beschouw mijzelf niet als een kwetsbare doelgroep en ik zit ook niet op allerlei communicatiekanalen, en toch proberen we communicatie handen en voeten te geven omdat we het zo belangrijk vinden. De minister geeft op zich goede argumenten, namelijk dat gerichte communicatie effectiever is en dat we weten vanuit de ervaringen van aansprekende instituten als het Trimbos-instituut en het Jellinek wat communicatief wel en niet werkt. Maar het is jammer dat de argumenten van de minister daar vaak ook een beetje op blijven hangen, terwijl goede publieksvoorlichting echt immens belangrijk is.

Misschien moeten we overwegen om bij wetsvoorstellen ook een uitgebreidere communicatieparagraaf op te nemen, zoals we ook uitvoeringstoetsen hebben. Dat zal wel ergens anders komen, maar ik vind echt dat we daar met andere woorden over moeten spreken.

Ik heb dan ook de volgende motie. En laat ik alvast een voorschot nemen op de appreciatie van de minister: deze gaat dus niet over een publiekscampagne, maar over communicatie en voorlichting.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de wijziging van de Opiumwet is bedoeld om drugscriminaliteit tegen te gaan en de volksgezondheid te beschermen;

overwegende dat duidelijke informatie en communicatie over de gevaren van drugs aan alle doelgroepen van belang zijn voor die volksgezondheid en dat ook de Raad van State in zijn advies aandringt op goede informatievoorziening;

verzoekt de regering om ervoor te zorgen dat de implementatie van de gewijzigde Opiumwet gepaard gaat met brede communicatie en voorlichting over alle drugs, aan alle doelgroepen, en zeker de kwetsbare doelgroepen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Tielen, Bikker, Helder, Krul en Daniëlle Jansen.

Zij krijgt nr. 16 (36159).

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Dank u wel.

De voorzitter:

U ook bedankt. Dan is het woord aan de heer Diederik van Dijk namens de SGP. Gaat uw gang.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil de ministers bedanken voor hun adequate beantwoording. We mogen tot zover terugzien op een mooi en inhoudelijk debat. Ik wilde nog twee punten maken. In de eerste termijn is vrij breed de ergernis gedeeld over het gemak waarmee verboden op drugs kunnen worden omzeild, bijvoorbeeld door het aanbieden van hallucinerende geneesmiddelen. Om dit punt te markeren en, in het bijzonder, om er iets aan te laten doen, wil ik de volgende motie indienen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het wetsvoorstel om een drietal stofgroepen op de nieuw te vormen lijst IA te plaatsen niet generiek is;

overwegende dat drugsproducenten en handelaren precies weten hoe ze de wet moeten omzeilen om hun geld te blijven verdienen en levens van gebruikers te ontwrichten;

overwegende dat het onwenselijk is dat de handel in hallucinerende producten die buiten het verbod op NPS vallen doorzet;

verzoekt de regering met een actieplan te komen om het verkeerd gebruik van hallucinerende geneesmiddelen tegen te gaan zonder het legitieme gebruik van deze geneesmiddelen onmogelijk te maken, en de Kamer daar voor de zomer van 2024 over te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Diederik van Dijk, Krul en Bikker.

Zij krijgt nr. 17 (36159).

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Dan het tweede punt dat ik nog wilde markeren. Ik dank de minister van Justitie voor haar positieve reactie over de ervaringen van de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, die eerstelijnsmedewerkers heeft opgeleid om stoffen te testen, wat weer kan leiden tot snellere aanhouding en inbeslagname. De minister reageerde daar positief op. Zij noemde dat daar 250 apparaten voor beschikbaar zijn. Ik heb daarbij wel de vraag of die capaciteit echt genoeg is voor heel Nederland. Om dat zeker te stellen, dien ik de volgende motie in.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de voorgestelde wijziging zal leiden tot een groter aantal zaken waarbij verboden NPS wordt aangetroffen;

constaterende dat de impactanalyse van politie duidelijk maakt dat indien eerstelijns medewerkers worden opgeleid om stoffen te testen, dit kan leiden tot een drempelverlaging om tot aanhouding en inbeslagname over te gaan;

overwegende dat effectiviteit van het wetsvoorstel valt of staat met adequate handhaving;

constaterende dat de eenheid Zeeland-West-Brabant positieve ervaringen heeft met de nieuwe indicatieve stoffentest waarmee NPS kunnen worden aangetoond en dat dit ertoe leidt dat in deze eenheid significant vaker geïntervenieerd en in beslag genomen wordt dan in andere eenheden;

overwegende dat indicatief testen bijdraagt aan het efficiënter omgaan met schaarse capaciteit in de tweede lijn, zoals bij de forensische opsporingsdienst;

constaterende dat de gebruikersmarkt voor en de handel in NPS hoofdzakelijk bediend wordt via de post;

verzoekt de regering de nieuwe indicatieve stoffentest bij alle eenheden en het Post Interventieteam te introduceren, zodat het aantal keren dat kan worden doorgepakkt nadat de stof getest is, zal groeien,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Diederik van Dijk, Bikker en Krul.

Zij krijgt nr. 18 (36159).

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Tot slot van de zijde van de Kamer is het woord aan mevrouw Mutluer. Zij spreekt namens de fractie GroenLinks-PvdA. Nee, ik geef toch eerst het woord aan mevrouw Jansen voor haar tweede termijn. De uitnodiging van de heer Van Nispen wordt aangenomen.

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Ik wil eerst beide ministers bedanken voor de beantwoording van de vragen.

Wij stellen een zwaardere voorhangprocedure voor, juist omdat de discussie over die stoffengroepen zo ingewikkeld is. Met die zwaardere vorm is er meer betrokkenheid van de Kamer. Als een ontwerp van een algemene maatregel van bestuur wordt voorgelegd voor het toevoegen van een nieuwe stofgroep en wij aanleiding zien om het per wet te willen regelen in plaats van per algemene maatregel van bestuur, is dat met deze zware voorhangprocedure mogelijk. Dan kunnen we het ook amenderen als daar aanleiding voor is. Dat betekent niet dat wij dat bij elke toevoeging noodzakelijk vinden, maar wij vinden het wel belangrijk om die mogelijkheid te hebben als daar aanleiding toe is. Wij willen dus gaan voor zorgvuldigheid in plaats van snelheid.

De voorzitter:

Er is toch nog een interruptie voor u. Zou u nog even willen blijven staan? Er is een vraag van de heer Sneller op dit punt.

De heer Sneller (D66):

Ik heb geen contrapitch hoor, maar gewoon nog een informatieve vraag. Wat betekent het als we een stofgroep bij wet gaan verbieden? Gaan we dan, in tegenstelling tot de systematiek van de Opiumwet, waarbij het in lijsten is geregeld die bij AMvB worden vastgesteld, in de wet zelf zetten welke stof dat is? Of moet ik het op een andere manier beluisteren?

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Het lijkt mij in ieder geval goed als wij als Kamer gaan meedenken, op dezelfde manier als wij er vandaag over hebben meegedacht, om na te gaan of dat de juiste stap is.

De heer Sneller (D66):

Dat snap ik heel goed, maar dat hebben we als Kamer toch ook kunnen doen met het paddoverbod, het lachgasverbod en het 3-MMC-verbod? Of zie ik dat verkeerd?

Mevrouw **Daniëlle Jansen** (NSC):

Ik denk dat wij met deze zwaardere procedure als Kamer meer mogelijkheden hebben om een meer actieve stem te hebben en het niet alleen ter kennisgeving aan te nemen.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Dan geef ik nu alsnog als laatste van de zijde van de Kamer het woord aan mevrouw Mutluer, die namens de GroenLinks-PvdA-fractie het woord gaat voeren. Gaat uw gang.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Het was een interessant debat. Ik weet dat ik daar zelf ook een bijdrage aan heb geleverd door de dilemma's te schetsen waar wij tegenaan lopen. In de eerste plaats: bedankt, beste ministers, voor de beantwoording. Ik moet eerlijk bekennen dat het deels wel heeft geholpen. Het dilemma is voor mij vrij helder. Enerzijds willen we zodanig optreden dat criminelen niet weg kunnen komen met drugs en dat situaties als Zaanstad niet optreden, want het is echt onuitlegbaar als je 6 à 8 miljoen aan drugs moet teruggeven waarvan je niet eens zeker weet of het schadelijk is of niet. Aan de andere kant zat mijn twijfel ook met name bij de stoffengroepen die nu worden verboden. Dat stoffen als 2-MMC, 3-MMC en 2C-B zijn verboden, blijft in mijn beleving en vanuit mijn fractie gewoon verboden. Je moet echter wel kijken of er binnen die stofgroepen ook niet-schadelijke stoffen zijn, wat daarmee gebeurt en of je dan — dat is de vraag — niet een te zwaar wettelijk regime creëert, terwijl het mogelijk lichter had gekund. Daar ging het hele debat in mijn beleving over. Het werd mij niet duidelijk of het verbieden van stoffen ook op andere manieren had gekund, bijvoorbeeld via een lijst 0, wat vergelijkbaar is met ons voorstel. Daarover wil ik nog een nadere toelichting van de minister, want als ik de minister zo hoor, kan zo'n lijst 0-voorstel niet, vanwege de Europese regelgeving omtrent levensmiddelen. Ik vond dat een vrij bijzonder antwoord.

Ik heb ook een punt gemaakt over de verbeterde spoedprocedure en een amendement aangekondigd. Ik weet dat het best wel een grote verbouwing zou worden als ik nu het voorstel zou indienen om bij de spoedprocedure alleen maar individuele stoffen via het beginsel van voorzorg op te nemen. Ik weet dat het een hele grote wijziging wordt van de wet, dus ik ga dat amendement nu niet indienen, zeg ik erbij. Wat ik wel wil gaan doen, is een motie indienen, want ik heb de minister heel nadrukkelijk horen zeggen dat hij een evaluatie gaat doen met betrekking tot de spoedprocedure. Ik wil dat hij bij die evaluatie ook meeneemt of de spoedprocedure zodanig kan worden ingericht dat tevens een tijdelijk verbod van individuele stoffen vanuit het zorgbeginsel kan worden opgenomen, zodat ik, als die evaluatie er over drie jaar of eerder is, alsnog kan besluiten om toch een stevig voorstel te doen aangaande de Opiumwet. Die motie luidt als volgt.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Opiumwet de mogelijkheid biedt om per ministeriële regeling met spoed middelen te verbieden;

constaterende dat deze ministeriële regeling niet wordt gebruikt voor nieuwe designerdrugs;

overwegende dat middelen pas verboden mogen worden als is aangetoond dat de middelen schadelijk zijn en niet uit voorzorg;

verzoekt de regering bij de evaluatie expliciet na te gaan hoe de spoedprocedure zodanig kan worden ingericht dat tevens een tijdelijk verbod van individuele stoffen vanuit het voorzorgsbeginsel kan worden opgenomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Mutluer.

Zij krijgt nr. 19 (36159).

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik wil ook dat er wel een voorlichtingscampagne komt die breder is.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er veel verschillende nieuwe designerdrugs verkrijgbaar zijn in Nederland via webshops, smartshops en illegale handel;

overwegende dat de effecten van designerdrugs en zeker van nieuwe designerdrugs vaak niet bekend zijn;

verzoekt de regering om samen met experts uit de verslavingszorg een voorlichtingscampagne op te zetten over de risico's van (nieuwe) designerdrugs,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Mutluer.

Zij krijgt nr. 20 (36159).

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Deze motie is iets beperkter dan de motie van mevrouw Tielen, en is meer op volksgezondheid gericht dan het voorstel dat door onder anderen de heer Krul en mevrouw Bikker is gedaan.

Dat was het, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Kamer. Ik kijk even naar de bewindslieden. Er zijn acht moties ingediend. Een paar minuten? Twee minuten? We schorsen even voor enkele minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Aan de orde is het vervolg van het debat over de Wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de

handel in nieuwe psychoactieve stoffen. We zijn toe aan de tweede termijn van de zijde van de regering. Daarin krijgen we ook een appreciatie van de acht ingediende moties en mogelijk ook nog van amendement op stuk nr. 12. De minister van VWS heeft het woord.

Minister Kuipers:

Dank u wel, voorzitter. Er was ook nog een opmerking en een vraag. Laat ik daarmee beginnen. Allereerst de opmerking van mevrouw Bikker over het tegen het licht houden van de spoedprocedure. Zoals toegezegd zal ik dat graag doen. Daarbij loop ik niet meteen vooruit op de vervolgonconclusie van mevrouw Bikker dat de lat nu te hoog ligt. Ik weet niet of de lat te hoog ligt. We gaan het alleen bekijken.

Ten tweede stelde mevrouw Mutluer een vraag over lijst 0. Ik wil graag, als u mij toestaat, even verwijzen naar de eerdere brief die ik hierover aan uw Kamer heb gestuurd, waar de heer Sneller ook aan refereerde. Daarin staat een uitgebreide toelichting op de beperkingen. Overigens heeft uw Kamer deze brief controversieel verklaard en kan ik er voor nu niet verder iets mee doen.

Dan kom ik bij het amendement op stuk nr. 12. Ik ontraad dit amendement. In de toelichting op het amendement gaat het over precursoren. Die zijn al geregeld, zoals mijn collega ook al aangaf, via de Wet voorkomen misbruik chemicaliën. Met de voorbereidingshandelingen in de Opiumwet, de bepalingen van de Europese verordening over drugsprecursoren en de nieuwe strafbaarstelling in de Wet voorkoming misbruik chemicaliën is er een sluitend geheel van strafbaarstelling voor precursoren. Voor het overige ben ik geen voorstander van het nu uitbreiden van categorieën middelen die onder de Opiumwet gebracht worden. Het amendement is bovendien technisch nog niet voldoende uitgewerkt omdat het doorwerkt in de hele Opiumwet, bijvoorbeeld in de uitzonderingen en het ontheffingenregime.

Dan kom ik bij de moties. De motie op stuk nr. 13 gaat over een landelijke campagne naar Rotterdams voorbeeld. Laat ik allereerst benoemen dat wij allemaal delen, ook beide ministers die hier staan, dat drugsgebruik gepaard gaat met onacceptabele criminaliteit. Dat sluit ook aan bij de eerdere inbreng in onze eerste termijn. Wij zitten er ook alle twee zo in dat drugsgebruik voor de gebruiker gepaard gaat met grote gezondheidsrisico's en dat we dus te allen tijde moeten voorkomen dat drugsgebruik genormaliseerd wordt.

Dat gezegd hebbende is de vraag enerzijds hoe we ervoor zorgen dat gebruik wordt gelimiteerd en voorkomen, en dat gebruik zo veilig mogelijk gebeurt. Met andere woorden vanuit mijn perspectief, hoe houden we contact met en bereiken we een potentiële gebruiker? Tegen die achtergrond is de wetenschappelijke onderbouwing voor de effectiviteit van voorlichting voor ons van groot belang. Preventie van middelengebruik is een uitgebreid wetenschappelijk veld, na de beïnvloeding van gedrag, want dat is vanuit mijn perspectief waar deze motie zich op richt. Daar is ontzettend veel onderzoek naar gedaan. Er bestaan internationale kwaliteitscriteria, zoals de International Standard of Drugs Use Prevention van de Wereldgezondheidsorganisatie. Daarin staat uitgelegd wat de do's and dont's zijn van preventie van middelengebruik voor elke leeftijd. Ook daaruit blijkt dat interventies die draaien om drugsvoorlichting, geen of een averechts effect kunnen hebben, afhankelijk van de manier waarop we ze inzetten. Grootschalige campagnes kunnen bijvoorbeeld een averechts effect bereiken doordat ze drugsgebruik juist normaler laten lijken dan het is. Daarnaast wordt de drempel om hulp te zoeken hoger als gebruikers het gevoel hebben nergens terecht te kunnen voor goede medische hulp. Deze risico's gelden zeer voor een al aangehaalde campagne. Tot slot een kanttekening daarbij. Stel dat wij gevraagd zouden worden om wel over te gaan tot uitvoering, dan is de motie ongedekt. Dat betekent dat er in

de huidige setting geen middelen zijn op de begroting van VWS en JenV.

Met dat alles wil ik gezamenlijk met mijn collega graag de volgende handreiking doen. Dat is dat wij in gesprek gaan met de gemeente Rotterdam, met betreffende doelgroepen, met gebruikers of voormalige gebruikers en met experts om te kijken wat de impact is en hoe we de informatie die hier opgedaan is, zouden kunnen gebruiken in onze campagnes. Tegen die achtergrond is mijn verzoek, en is ons verzoek, om de motie in haar huidige vorm aan te houden en ons eerst die gesprekken te laten voeren.

De voorzitter:

Mevrouw Bikker gaat daarop in, maar ze moet eerst nog even wandelen naar de interruptiemicrofoon.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dank voor de handreiking. We gaan over deze wet pas na het kerstreces stemmen. Ik kan me dus voorstellen dat ...

Minister Kuipers:

Ik doe graag het verzoek om voor en tijdens het kerstreces deze gesprekken ....

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ho, ho, even kalm. Ik sta hardop na te denken. We hebben dus sowieso de tijd om te kijken wat we met het verzoek doen. Ik vind het een sympathieke handreiking, maar ik wil even met de indieners overleggen. Dat moet kunnen in het kerstreces, denk ik. Ik houd de motie nu aan, maar stel dat we als indieners toch een manier vinden om het te financieren, dan zou het kunnen dat ik 'm alsnog in stemming breng.

Minister Kuipers:

Mocht dat zo zijn, dan ontraden wij deze motie.

De voorzitter:

Op dit moment gaat het om aanhouden.

Op verzoek van mevrouw Bikker stel ik voor haar motie (36159, nr. 13) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

Minister Kuipers:

Goed. Dan de motie op stuk nr. 14: onderzoeken op welke manier een lijst IIA kan worden vormgegeven. Deze motie ontraad ik. Zoals al uitgebreid toegelicht richt het huidige wetsvoorstel zich op stofgroepen die zijn afgeleid van middelen op lijst I, middelen die potentieel zeer schadelijk zijn. Lijst II vergt een nieuwe afweging. Ik heb daar in het debat al uitgebreid bij stilgestaan. Ik heb ook gezegd dat veel van dit soort middelen onder andere gebruikt worden in de categorie reguliere geneesmiddelen.

De motie op stuk nr. 15 zal door mijn collega gedaan worden.

De motie op stuk nr. 16 krijgt oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 17 over een actieplan om verkeerd gebruik tegen te gaan ontraad ik. Een inzet die momenteel plaatsvindt op drugspreventie richt zich op allerlei soorten middelen, uiteraard ook op NPS. Zoals eerder gemeld, is het gebruik van NPS, en zeker

NPS die niet onder de stofgroepen vallen, zeer beperkt. Ik ontraad deze motie, ook tegen de achtergrond van het verkeerd gebruik van hallucinerende middelen. Ik gaf in de eerste termijn van het debat al aan dat het om zeer veel potentieel verschillende middelen gaat, inclusief veel middelen die gewoon regulier, op allerlei plekken, gebruikt worden voor totaal andere doeleinden. Ik zal om reden van voorlichting niet stilstaan bij waar we dan aan denken, maar uw Kamer kan zich daar allerlei ideeën bij vormen.

Dan kom ik bij de motie op stuk nr. 19 over designerdrugs en een ministeriële regeling.

De voorzitter:

En de motie op stuk nr. 18?

Minister Kuipers:

Excuus, de motie op stuk nr. 18 wordt behandeld door mijn collega.

De motie op stuk nr. 19 over designerdrugs en een ministeriële regeling kan ik van harte meenemen — ik wil dat graag doen — in een evaluatie en er op die manier op terugkomen. Maar op zich kan het al, dus is de motie overbodig.

De motie op stuk nr. 20 ...

De voorzitter:

Is de motie daarmee ontraden?

Minister Kuipers:

De motie is overbodig, het kan gewoon al.

De voorzitter:

"Overbodig" hebben we niet meer als appreciatie.

Minister Kuipers:

Dan wil ik 'm ontraden. U neemt dan een motie aan waarvan ik zeg: dank u wel, maar dat kan al.

De motie op stuk nr. 20 over het opzetten van een voorlichtingscampagne over de risico's raakt aan de eerste motie die ik adresseerde, dus eigenlijk precies hetzelfde verzoek om de motie aan te houden. Ik wil de handreiking doen zoals ik die al heb gedaan. Mocht mevrouw Mutluer ervoor kiezen om 'm niet aan te houden, dan ontraad ik 'm.

De voorzitter:

Ik kijk even naar mevrouw Mutluer: wil ze de motie op stuk nr. 20 aanhouden? Ja, dat doet ze.

Op verzoek van mevrouw Mutluer stel ik voor haar motie (36159, nr. 20) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

De voorzitter:

Dan dank ik de minister van VWS voor zijn beantwoording en geef ik de minister van Justitie en Veiligheid het woord.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dank, voorzitter. Ik heb maar een paar korte opmerkingen. Richting mevrouw Helder zeg ik dat in Zaanstad inderdaad 2-MMC is gevonden. Dat valt in de eerste stoffengroep. De politie geeft aan dat als ze deze wet hadden gehad, ze dan wel effectief hadden kunnen doorpakken. Ze hebben immers doorgepakkt, maar ze moesten de drugs weer teruggeven. Stel dat hierop een variant zou zijn geweest, dan was er nog steeds geen vangnetbepaling nodig, want de stofgroep cathinonen, waar alle varianten van 3- en 2-MMC onder vallen, wordt dan al verboden met lijst IA.

Richting de PVV zeg ik dat de kosten zijn gedekt, zowel incidenteel als structureel, ook voor de komende jaren. Voor de komende jaren zijn de financiële middelen in de begroting opgenomen.

Dan heb ik alleen nog twee moties. De motie op stuk nr. 15, van de heer Krul en collega's, krijgt oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 18 zou ik willen overnemen, want dat is eigenlijk een onderstreping van wat we al doen. Ik snap wel waarom de motie is ingediend, want daar hebben we het in het debat niet over gehad. Wellicht is het dus goed om nog even te vermelden dat het Post Interventieteam al bij de eenheden zit die de app krijgen. Als ik de motie dus mag overnemen, dan ga ik daar verder mee aan de slag.

De **voorzitter**:

Ik kijk even naar de heer Van Dijk om te zien of hij zich daarin kan vinden.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Overnemen waardeer ik uiteraard. Kan ik daar ook uit opmaken dat de genoemde 250 apparaten voldoende zijn en dat die door alle eenheden gebruikt kunnen worden?

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Ja, de politie geeft aan dat dat aantal voldoende is.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dank daarvoor.

De **voorzitter**:

Is er iemand die bezwaar heeft tegen het overnemen van de motie? Nee.

De motie-Diederik van Dijk c.s. (36159, nr. 18) is overgenomen.

Mevrouw Mutluer heeft nog wel een vraag aan de minister. Ik denk dat die nog over een ander onderwerp gaat.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Nee, mijn vraag is niet aan de minister van Justitie en Veiligheid. Met uw permissie heb ik nog een nabrander naar aanleiding van de ontraden motie. Ik wil weten of ik het goed begrijp. De minister ontraadt de motie waarin gevraagd wordt om bij het opnieuw bekijken van de spoedprocedure deze zo in te richten dat er een tijdelijk verbod komt op die individuele stoffen. Maar ik wil het voorzorgsbeginsel daarin expliciet opnemen. Zegt de minister door de motie te ontraden eigenlijk dat het voorzorgsbeginsel er al is en dat schadelijkheid dus nog niet bewezen hoeft te worden bij toepassing van dat artikel? Dan snappen we elkaar namelijk en dan snap ik ook waarom de minister de motie ontraadt.

De **voorzitter**:

Dit gaat nog even over de motie op stuk nr. 19.

Minister **Kuipers**:

Voorzitter, u vroeg mij de motie te ontraden. Ik gaf aan dat wat mevrouw Mutluer opschrijft in de motie op zich al kan. De Kamer wil mij dus oproepen om iets aanvullends te doen, maar dat kan al.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

De schadelijkheid hoeft dus niet bewezen te zijn als je die spoedprocedure toepast? Helder.

Minister **Kuipers**:

Er kan een significante verdenking zijn van, ja.

De **voorzitter**:

Betekent dit dat u de motie nog wilt intrekken of aanhouden?

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik kan 'm wel indienen, maar dan wordt ie toch weggestemd.

De **voorzitter**:

Hij is al ingediend.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Ik kan 'm net zo goed intrekken. Dat is natuurlijk niet aan de orde. Met zo'n uitleg, als dat zo is, is ie inderdaad overbodig en dan rest mij slechts 'm in te trekken.

De **voorzitter**:

De motie op stuk nr. 19 is ingetrokken.

Aangezien de motie-Mutluer (36159, nr. 19) is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

We zijn daarmee aan het einde gekomen van de behandeling van dit wetsvoorstel.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Zoals ik al eerder zei, gaan we op dinsdag 16 januari stemmen over de moties, de ingediende amendementen en het wetsvoorstel. Ik dank de bewindslieden, hun staf en de aanwezige leden voor de voorbereiding en de beantwoording. We gaan schorsen en over een kwartier vervolgen wij met een debat met de minister voor Klimaat en Energie over de Klimaatnota en de Klimaat- en Energieverkenning.

De vergadering wordt van 16.14 uur tot 16.30 uur geschorst.